

Sammenfatning af 2. offentlige høring

15. juli 2015 til den 23. september 2015

For VVM-redegørelse og miljøvurdering af
kommuneplantillæg for

Sejerø Bugt Havmøllepark

December 2015

Titel:

Sejerø Havmøllepark

Bygherre: Energinet.dk

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

Forfatter/rådgiver:

Naturstyrelsen, Energistyrelsen,
Energinet.dk og COWI

År:

2015

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

1. Indledning.....	4
2. Den videre proces.....	5
3. Offentlig høring.....	6
3.1 Resumé og vurdering af høringssvar vedr. anlæg på land.....	7
3.2 Resumé og vurdering af høringssvar vedr. anlæg på havet.....	10
3.3 Resumé og vurdering af generelle høringssvar	22
4. Bilag 1 – oversigt over høringssvar	26
5. Bilag 2 - Korte og lange resumeer.....	34

1. Indledning

VVM-redegørelse og miljørapport for Sejerø Havmøllepark har sammen med forslag til kommuneplantillæg været i 2. høringsperiode fra den 15. juli 2015 til den 23. september 2015, hvor projektet også har været i høring ved berørte myndigheder. Der er i høringsperioden indkommet høringssvar, der har givet anledning til at foretage ændringer VVM-redegørelsen og konklusionerne vedrørende projektet og dets miljøpåvirkninger, og VVM-redegørelsen med tilhørende kommuneplantillæg udsendes derfor i fornyet offentlig høring i 8 uger.

Der udarbejdes derfor ikke en sammenfattende redegørelse, som i henhold til VVM-bekendtgørelsens § 12 skal foreligge og sendes til kommentering i den eller de berørte kommunalbestyrelser, før den fornyede offentlige høring er afsluttet den 8. februar 2016 og høringssvarene er behandlet.

Denne redegørelse beskriver, hvordan høringssvar i den offentlige høring fra den 15. juli 2015 til den 23. september 2015 er taget i betragtning i henhold til den opdaterede VVM-redegørelse fremlagt i supplerende høring.

2. Den videre proces

Naturstyrelsen og Energistyrelsen udsender forslag til kommuneplantillæg, VVM-redegørelse og miljørapport samt ikke-teknisk resumé for etablering af Sejerø Bugt Havmøllepark i fornyet offentlig høring fra den 14. december 2015 til den 8. februar 2016. På baggrund af den fornyede høring vil myndighederne fremsende en sammenfattende redegørelse til de berørte kommuner forud for afgørelsen af, om der kan gives tilladelse til projektet.

Begrundelsen for fornyet høring er nye oplysninger om den europæiske minimumsbestand af sortænder indkommet i 2. offentlighedsfase. Disse oplysninger har dokumenteret, at den fremlagte VVM-redegørelse var baseret på forældede bestandsopgørelser af minimumsbestanden for sortand. De nye bestandsestimater angiver en betydelig større europæisk minimumsbestand af sortand. Vurderingerne af Sejerø Bugt Havmølleparks påvirkning af rastende sortænder i bugten er derfor revurderet og viser, at det er muligt at gennemføre en fuld udbygning til 200 MW på et areal af maksimalt 44 km² i Sejerø Bugt samtidig med, at en skadevirkning på udpegningsgrundlaget for bestanden af sortand kan afvises.

Der er også indkommet indsigelser imod VVM-redegørelsens beskrivelse af sammenhængen mellem fortrængning af sortænder og størrelsen af havmølleparken. Der er derfor i opdateringen af VVM-redegørelsen indført nye redegørelser for sammenhængen mellem påvirkning i form af fortrængning af sortænder og størrelsen af Sejerø Bugt Havmøllepark. Der er desuden rejst en generel kritik af VVM-redegørelsen beregningsmetode i forhold til fugle. Der pågår derfor sideløbende med denne høring et arbejde, som har til hensigt at afklare metodediskussionen fremadrettet.

Naturstyrelsen og Energistyrelsen har vurderet, at der ikke er indkommet andre høringssvar i høringsperioden, som giver anledning til ændringer i VVM-redegørelsen, se kapitel 3 og 4.

Af kapitel 3 fremgår det for hvilke emner, der er indkommet høringssvar, og hvordan disse er taget i betragtning i det videre arbejde.

3. Offentlig høring

Forslag til kommuneplantillæg, VVM-redegørelse og miljørapport samt ikke-teknisk resumé for etablering af Sejerø Bugt Havmøllepark har været fremlagt i 2. offentlige høring i perioden 15. juli til 23. september 2015.

Der er i høringsperioden indkommet xxx hørings svar – henholdsvis fra 8 myndigheder, 15 interessenter og 116 lodsejere. Oversigt over disse findes i bilag 1. Resumé af hørings svarene fremgår af bilag 2.

Hørings svarene er sammenfattet og kommenteret i det følgende ud fra følgende emner:

Kapitel 3.1 Resumé og vurdering af hørings svar vedr. anlæg på land

- A. Tracé/linjeføring og kabelstation
- ~~B. Visuelle forhold og landskab~~
- ~~C. Landrelateret plante- og dyreliv~~
- ~~D. Ejendomsforhold~~
- E. Støjpåvirkninger

Kapitel 3.2 Resumé og vurdering af hørings svar vedr. anlæg på havet

- F. Visuelle forhold og landskab
- G. Ejendomsforhold
- H. Turisme og rekreative interesser
- I. Støjpåvirkninger og sundhed
- J. Erhverv og beskæftigelse
- K. Alternative løsninger
- L. Signaler (lys, radarer, radiokæder og fyrsignaler)
- M. Maritimt dyreliv og natur
- N. Placering/udformning af havmøllepark

Kapitel 3.3 Resumé og vurdering af hørings svar, øvrigt

- O. Proces
- P. Andet

3.1 Resumé og vurdering af høringssvar vedr. anlæg på land

Vurdering af indkomne bemærkninger og forslag, opdelt efter emne

(A) – Tracé/linjeføring og kabelstation

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>I forhold til ilandføring er der følgende kommentar til kabelstationens placering</p> <ul style="list-style-type: none"> - anbefaler den vestlige placering/ved Tjørnehøj (59L) - henstiller at kabelstation placeres ved område 3, hvor det kan placeres i forlængelse af allerede eksisterende anlæg på stedet (72L) - bør ikke placeres her mellem flere frede gravhøje (81L) 	<p>VVM redegørelsen konkluderer, at kabelstationen med fordel kan placeres ved område 1, Ølesvej (Tjørnehøj) eller ved område 3, Nostrupvej (ved eksisterende stationsanlæg Røsnæs) hvor den landskabelige virkning vil være mindre til moderat. En placering ved område 2, Ågerupvej vil medføre moderate til væsentlige landskabelige virkninger, og vil derfor være mindst fordelsagtig.</p> <p>VVM redegørelsen vurderer at virkningen af anlægsarbejder for etablering af kabeltracé og kystnære kabelstationer vil være ubetydelige i forhold til virkninger på kulturhistorie og den arkæologiske kulturarv, idet der forud for anlægsarbejder vil blive gennemført arkæologiske forundersøgelser jf. museumsloven.</p>	Ingen konsekvens
<p>I forhold til kabelstationernes placering er der flere konkrete forhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> - protest mod etablering af transformerstation på Ågerupvej (18L, 23L, 29L) - ift. udvidelse af transformerstation ved Rendsborgparken ønskes planlægningen af kabelføringen bekræftet (44L) - opbakning til placering ved det nuværende anlæg ved Golfbanen (104L) - så tæt ved eksisterende stationer som muligt (3M) - uhensigtsmæssigt, at kabelstation placeres i kulturmiljø i skridt med kommuneplanen (110L) - protest mod placeringen på Røsnæs (113L) 	<p>Placering af kabelstation VVM redegørelsen konkluderer, at kabelstationen med fordel kan placeres ved område 1, Ølesvej (Tjørnehøj) eller ved område 3, Nostrupvej (ved eksisterende stationsanlæg Røsnæs) hvor den landskabelige virkning vil være mindre til moderat. En placering ved område 2, Ågerupvej vil medføre moderate til væsentlige landskabelige virkninger, og vil derfor være mindst fordelsagtig ud fra landskabshensyn.</p> <p>Indsigelserne vedrørende placeringen af en kabelstation understøttes således af VVM-redegørelsens vurderinger af landskabelige virkninger ved valg af placering af kabelstation, men af hensyn til fleksibiliteten i projektet er alle placeringsmuligheder fastholdt.</p> <p>Kabelføring Indsigelser vedrørende udbygningen af eksisterende stationsanlæg NOVO Syd ved Rendsborgparken stemmer over ens med den korridor for etablering af nedgravet kabel der er fremlagt i VVM-redegørelse og tilhørende kommuneplantillæg. Bekræftelser af mere detaljerede placeringer af kabel indenfor for det arealreserverede kabeltracé må henvises til den efterfølgende anlægsperiode med tilhørende lodsejerforhandlinger.</p>	Ingen konsekvens Ingen konsekvens
<p>I forhold til traceet af landkablet er der indkommet følgende konkrete forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udlægget på Rendsborgparken, vest for NOVO syd fjernes, nedprioriteres eller minimeres (44L) - kablet føres over/under Kalundborg fjord (74L) - underbring støttes (9I) <p>Samt følgende kommentarer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enige i kabelkorridorens forløb, som dog stadig bør begrænses mest muligt (3M) 	<p>Rendsborgparken (NOVO Syd) Bekræftelser af mere detaljerede placeringer af kabel indenfor for det arealreserverede kabeltracé må henvises til den efterfølgende anlægsperiode med tilhørende lodsejerforhandlinger.</p> <p>Kalundborg Fjord En kabelføring over/under Kalundborg Fjord er ikke muligt idet et sådan linjeføring vil gennemskære Natura 2000 området i Kalundborg Fjord</p> <p>Kabelkorridoren</p>	Ingen konsekvens Ingen konsekvens

<p>- der gøres opmærksom på, at Banedanmark skal høres ved krydsning af jernbanen, ligesom der gøres opmærksom på, at der er planlagt elektrificering af Roskilde-Kalundborg og i den forbindelse skal der opsættes kørestrømsmaster (7M)</p>	<p>Det endelige servitutbelagte bælte forventes at være maksimalt 42 meter bredt ved etablering af 6 parallelle kabelsystemer fra ilandføring til kabelstation. Fra kabelstationen til tilslutningspunktet (Asnæsværket, NOVO Syd eller Røsnæs transformestationer) vil der kun videreføres ét kabelsystem med et servitutbelagt bælte på 7 meters bredde</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
	<p>Krydsning af banestrækning I forbindelse med eventuelt anlæg af Sejerø Bugt Havmøllepark med tilhørende landanlæg vil Banedanmark blive kontaktet og inddraget i forbindelse med Banedanmarks tilladelse til krydsninger af banestrækningen</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>I forhold til kommunetillægget gør Kalundborg Kommune opmærksom på en række præciseringer (3M)</p>	<p>Tabel 5.1, K05.E10 Figur 5-3 viser, at kabelkorridoren forløber i den vestlige del af erhvervsområde K05.E10.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
	<p>Tabel 5.1, K05.E04 Figur 5-3 viser, at det arealreserverede område for etablering af kabelanlæg ligger øst for det eksisterende kabel fra NOVO Syd til Søstremose</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
	<p>Kystnær kabelstation i den vestlige korridor Projektet omfatter to mulige korridorer for ilandføring af søkabler fra Havmølleparken. Derfor indgår der også i landkorridoren kystnært to mulige korridorer som forlængelser af ilandføringskorridorerne. Disse to korridorer er ikke alternativer, idet det vil være muligt for en koncessionshaver at benytte begge korridorer. Det er dog mest sandsynligt, at kun én ilandføringskorridor vil finde anvendelse i et eventuelt havmølleprojekt i Sejerø Bugt.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
	<p>Bygge- og beskyttelseslinjer I kommuneplantillægget figur 7-8 og øvrige relevante figurer fremgår "Korridor til mulig adgangsvej" af såvel signaturforklaring som på tilhørende kort.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
	<p>Retningslinje nr. 3 Retningslinje 3 fastlægger, at der inden for områderne udpeget til kystnære kabelstationer kan etableres sådanne med dimensionerne angivet i retningslinjen. Konkrete hensyn kan varetages i landzonetilladelsen/lokalplanen for stationen, som Kalundborg Kommune er myndighed for.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
	<p>Lokalplan nr. 6.5-2 Kalundborg Kommune beder om kvalitetstjek af om en eventuel udvidelse af stationsanlægget ved NOVO Syd i forbindelse med en tilslutning af havmølleparken til elnettet vil holde sig indenfor lokalplanens delområde B. Det fremgår af VVM-redegørelsen, Delrapport 3 – Miljøforhold på land, figur 18-10 at en mulig udvidelse af stationen NOVO Syd vil ske alene indenfor lokalplan 6.5-2 delområde B, og at anlæggene overordnet skal være i overensstemmelse med eventuelle lokalplaner for området.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>

(E) – Støjpåvirkning og sundhed

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
Frygter støjgener fra transformerstationer (29L)	VVM-redegørelsens afsnit 20.7.2 fastslår på grundlag af beregninger, der er baseret på værst tænkelig støj fra transformerstationer (gælder såvel nye som udvidelse af eksisterende), at nye anlæg og ved udvidelser i samspil med eksisterende installationer, i alle situationer vil kunne overholde gældende laveste støjgrænseværdi.	Ingen konsekvens
Frygter sygdom som følge af magnetfelt (29L)	Som det fremgår af VVM-redegørelsens afsnit 20.13.2 vil der ved etablering af kabler ske med udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens forsigtighedsprincip vedrørende magnetfelter.	Ingen konsekvens

3.2 Resumé og vurdering af høringssvar vedr. anlæg på havet

Vurdering af indkomne bemærkninger og forslag, opdelt efter emne

(F) – Visuelle forhold og landskab

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>Der er indkommet en del bemærkninger ang. de visuelle påvirkninger af havmølleparken. Bemærkningerne vedrører følgende aspekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havmøllerne vil fremstå dominerende og ødelæggende for naturoplevelsen (3I, 3L, 4I, 4L, 5I, 6I, 7L, 8I, 8L, 9L, 10L, 11I, 11L, 12I, 13I, 14L, 16L, 18L, 19L, 20L, 21L, 24L, 25L, 26L, 27L, 28L, 31L, 32L, 35L, 36L, 38L, 39L, 40L, 41L, 42L, 46L, 47L, 48L, 49L, 51L, 54L, 56L, 57L, 58L, 60L, 61L, 62L, 64L, 65L, 66L, 67L, 68L, 69L, 70L, 71L, 72I, 75L, 76L, 78L, 79L, 81L, 82L, 83L, 85L, 87L, 89L, 90L, 91L, 93L, 94L, 95L, 97L, 99L, 102L, 104L, 105L, 107L, 108L, 109L, 110L, 111L, 113L, 116L) - Betydelig forringelse af den visuelle æstetik i området med de meget landnære og høje vindmøller som vil fylde en stor del af horisonten (13L, 14L, 19L, 71L, 72L, 110L) - ud fra æstetiske overvejelser bør vindmøller placeres til havs (15I) - Det unikke og uberørte kulturlandskab ønskes bevaret (96L) 	<p>Beslutningen om at lade et kystnært udbud indgå som del af det energipolitiske forlig af marts 2012 afspejler et politisk ønske om at holde omkostningerne til udbygningen og dermed borgernes og virksomheders elregning nede. Det er generelt billigere at bygge kystnært end længere ude på havet, da havdybderne generelt er lavere og fundaments-omkostningerne dermed mindre. En øget havdybde fra 10-15 m til 25-30 m kan isoleret set betyde mere end en fordobling af omkostninger til fundering.</p> <p>Desuden mindskes omkostningerne til drift og vedligehold, når sejltiden ud til møllerne er kortere. Nettilslutningsomkostningerne vil typisk være lavere. Derudover er det politisk besluttet at pålægge det kystnære udbud et prisloft. Dette for at sikre, at det kystnære udbud ikke bliver for dyrt.</p> <p>Placeringen af havmølleparken er et resultat af Havmølleudvalgets screening af de danske farvande for egnede placeringer til kystnære havmølleprojekter. På baggrund af dette er det politisk besluttet, at parkerne skal flyttes mindst 4 km fra land for at mindske de visuelle gener.</p> <p>Det kan ikke undgås, at opstilling af den kystnære havmøllepark vil påvirke de visuelle og landskabelige forhold på land.</p> <p>Møllernes synlighed i landskabet er undersøgt i VVM-redegørelsen / miljørapporten på baggrund af visualiseringer fra en række punkter i baglandet, herunder i klart vejr, gråvejr og diset vejr, samt i nattemørke.</p> <p>Havmølleparken vil have en væsentlig visuel effekt i nærzonen, dvs. især nordkysten af Røsnæs og sydvestkysten på Sejerø. I områderne længere fra havmølleparken vil møllerne være mindre synlige og påvirkningen vil være tilsvarende mindre.</p> <p>Mølletype, møllestørrelse og opstillingsmønster er ikke kendt på nuværende tidspunkt, men afgøres først når og hvis der indgås koncessionsaftale.</p>	<p>Af hensyn til landskabsoplevelsen foreslås det som vilkår i etableringstilladelsen, at møllerne skal opføres med samme højde, udseende og type. Endvidere skal de opstilles i et letopfatteligt geometrisk mønster og derved fremtræde som en velafgrænset gruppe.</p> <p>Der tilføjes desuden et vilkår i etableringstilladelsen, om at det bør tilstræbes at stile færre men større møller op.</p>
<p>En del af høringssvarene vedrører vindmøllernes belysning. Bemærkningerne vedrører følgende aspekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Refleksionsgener samt generende nattebelysning (3I, 3L, 6I, 7L, 8L, 9I, 10L, 21L, 27L, 34L, 36L, 42L, 45L, 48L, 58L, 60L, 66L, 82L, 92L, 105L, 113L) - skyggevirksomheden (85L) 	<p>Det er i VVM'en vurderet at der kan være en væsentlig påvirkning i de kystnære områder. Belysningen skal følge gældende lovgivning fra Trafikstyrelsen, men der opfordres til at koncessionshaver indgår dialog med Trafikstyrelsen om at tillade andre muligheder/løsninger.</p> <p>På grund af den lovpligtige lysafmærkning af havmøllerne vil den visuelle påvirkning også omfatte lysene, der vil kunne ses over havet i skumringen, om natten og i dårligt vejr.</p>	<p>Koncessionshaver skal gå i dialog med Trafikstyrelsen om mulighederne for at anvende en mindre forstyrrende lysafmærkning på parken.</p>

<p>Henstilling til at anvende 'on-demand' belysning (9I, 84L) Henstilling til at afvente igangværende undersøgelse fra AAU (42L) Henstilling til at indrette det synlige lys, så det kun er synligt f.eks. 5 grader over vandet og opad (98L)</p>	<p>Der er dog ny teknologi på vej som måske kan afprøves på disse nye parker. Trafikstyrelsen kan konsulteres i forbindelse med mulige løsninger på specifikke projekter.</p>	
<p>I forhold til VVM-redegørelsens visualiseringer af havmølleparken er der følgende bemærkninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visualiseringerne vurderes ikke at være retvisende (5I, 11I, 20L, 37L, 42L, 56L, 57L, 65L, 83L, 89L, 102L, 104L, 111L) 	<p>Visualiseringerne i VVM-redegørelsen er udarbejdet retvisende og efter bedste mulige tekniske metode. Alle fotostandpunkter er indmålt i forhold til skitseprojektet for havmølleparkens og de enkelte havmøllers placering som vist på kortmaterialet. Størrelsen af havmøller er skaleret korrekt i forhold til en betragtningsafstand på 47 cm for A3 print og 32 cm for A4 print af visualiseringerne. Visualiseringspunkter er valgt i samråd med berørte kommuner og naturstyrelsen.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>I forhold til visualiseringerne er der følgende bemærkninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ønske om nye visualiseringer som følge af den nye afgrænsning af området (3M) - ønske om sammenlignelige elementer på fotos for at vurdere størrelsesforholdet (98L) <p>Endvidere efterlyser (3L, 7L) følgende supplerende visualiseringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - undersøgelse af påvirkning i dagtimer fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen op langs Vollerup og Svenstrup Strand - undersøgelse af påvirkning i nattetimer fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen op langs Vollerup og Svenstrup Strand - undersøgelse af refleksioner af sollys i dagtimer fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen op langs Vollerup og Svenstrup Strand - undersøgelse af påvirkning i relation til oplevelsen af solnedgang over vand fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen op langs Vollerup og Svenstrup Strand - undersøgelse af påvirkning af beboeres opfattelse af trivsel, livsglæde og rekreation som følge af lys- og støjpåvirkninger - vurdering af, hvilken indflydelse opstillingen af havvindmøller forventes at have på den samlede landskabelige værdi 	<p>Nye visualiseringer Visualiseringerne fremlagt i VVM-redegørelsen viser værste tænkelige (worst-case) visuelle virkninger. Desuden er visuelle virkninger af opstilling af en 6 MW mølle vist som en illustration af havmølle anlæg, som ligger indenfor de værste tænkelige rammer. I forbindelse med en eventuel etablering af en havmøllepark i Sejerø Bugt, vil der i forhold til vurderinger af værditab på ejendomme af koncessionshaver blive udarbejdet visualiseringer af det konkrete projekt.</p> <p>Sammenlignelige elementer I visualiseringsrapportens figur 2.1 er 3 MW og 10 MW møller vist i forhold til bl.a. Asnæsværket og Storebæltsbroen. Indlejring af sammenlignelige elementer på visualiseringer vil ikke være i overensstemmelse med principper om at vise anlægget i forhold til eksisterende forhold.</p> <p>Ønske om flere visualiseringer Antallet af visualiseringer og valg af fotostandpunkter overholder de normer der er for VVM-redegørelser for havmølle anlæg. Fotostandpunkter er valgt i samråd med de berørte kommuner.</p> <p>Refleksioner Af VVM-redegørelsen og baggrundsrapport om visualiseringer fremgår, at refleksioner kan optræde under særlige forhold (kombination af regn og sollys). Generelt er refleksioner fra møllevinger elimineret ved anvendelse af bemaling med et lavt glanstal på ca. 30 og idet moderne vindmøllevinger har krumme overflader, der betyder, at reflekteret lys bliver spredt i vilkårlige retninger, og vil ikke blive oplevet som lysglimt.</p> <p>Trivsel VVM-redegørelsen vurderer påvirkningen af befolkningen som følge af støj og visuelle forhold som ubetydelige. Der er redegjort for dette i VVM-redegørelsens afsnit 20.13 Befolkning og sundhed.</p> <p>Landskabelig værdi Projektets påvirkning af visuelle forhold (den landskabelige værdi) fremgår af VVM-redegørelsen. Projektets virkninger på de socioøkonomiske forhold (den samlede landskabelige værdi) relateret til ændret arealanvendelse, støj og støvgener og visuelle virkninger fremgår af VVM-redegørelsen.</p>	<p>Ingen konsekvens</p> <p>Der indskrives vilkår i etableringstilladelsen at møllerne skal opføres med samme højde, udseende og type, og opstilles i et letopfatteligt geometrisk mønster og derved fremtræde som en velafgrænset gruppe. Det bør tilstræbes at stile færre men større møller op.</p> <p>Ingen konsekvens</p> <p>Ingen konsekvens</p> <p>Ingen konsekvens</p> <p>Ingen konsekvens</p>

(G) - Ejendomsforhold

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>Der er en del af de indkomne bemærkninger, der omhandler påvirkning af ejendomsforhold og værditab:</p> <ul style="list-style-type: none">- projektet vil påvirke ejendomspriserne negativt (8L, 10L, 13L, 18L, 27L, 28L, 37L, 38L, 45L, 58L, 67L, 68L, 70L, 71L, 72L, 81L, 82L, 84L, 93L, 97L, 104L, 108L, 116L)- der opfordres til, at der søges erstatning via værditabsordningen (93L, 108L), som der også menes at må omfatte sommerhusejere (93L, 97L) <p>det er urimeligt, at ansøgning om erstatning skal koste 4000 kr (45L)</p>	<p>Det kan ikke udelukkes, at ejendomspriserne for både helårsboliger og sommerhuse i området kan påvirkes negativt af havmølleparken. Hvor stor en effekt havmølleparken har på prisudvikling og salgstider er afhængig af faktorer som afstand til mølleparken, opstillingsmønster, møllernes størrelse. Et studie fra Sverige konkluderer, at huspriserne i forbindelse med landbaserede møller bliver negativt påvirket af både de visuelle forhold og tætheden til etablerede landanlæg. Derimod er der ikke fundet tegn på påvirkning af udlejning.</p> <p>Gældende regulering af værditabsordningen og køberetsordningen fremgår af Lov om fremme af vedvarende energi (VE-loven), lov nr. 122 af 6. februar 2015.</p> <p>Værditabsordningen har til formål at kompensere naboer til vindmølleprojekter for et eventuelt værditab af deres beboelsesejendom. Det er Taksationsmyndigheden, der er en uafhængig myndighed, der vurderer et eventuelt værditab og fastsætter erstatning derefter. Kun værditab grundet støjgener, skyggekast eller visuel påvirkning, på mere end 1 % af ejendommens samlede værdi udbetales. Afgørelsen kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, men kan indbringes for domstolene. Gebyret på 4.000 kr. modregnes, hvis man tildeles erstatning.</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p> <p>Vindmølleudbyder skal indkalde til offentligt møde med orientering om værditabs- og køberetsordning. Mødet vil blive annonceret, ligesom udbudsmateriale vil være tilgængeligt på internettet. Efter det offentlige møde kan der inden for en frist på 8 uger anmeldes krav om værditab.</p>
<p>I forhold til køberetsordningen: efterlyses en forklaring på, hvorfor sommerhusejere ikke har mulighed for at deltage i køberetsordningen (6L, 8L, 67L)</p>	<p>Køberetsordningen pålægger vindmølleopstilleren at udbyde minimum 20 % af andelene i et vindmølleprojekt til lokalbefolkningen med bopæl i CPR-registret i n kommune lokaliseret mindre end 16 km fra havmølleparken. Det er opstilleren af vindmøllerne, der skal stå for udbuddet. Ordningen administreres af Energinet.dk i samarbejde med opstilleren.</p>	<p>Vindmølleudbyder skal indkalde til offentligt møde med orientering om værditabs- og køberetsordning. Mødet vil blive annonceret, ligesom udbudsmateriale vil være tilgængeligt på internettet. Efter det offentlige møde kan der inden for en frist på 8 uger anmeldes krav om værditab.</p>
<p>I forhold til ejendomsforhold efterlyses:</p> <ul style="list-style-type: none">- bedre undersøgelse af påvirkningen af prisdannelsen (55L, 81L, 83L)- omsætningshastigheden i særdeleshed for huse med direkte udsigt til møllerne (3L, 7L, 81L)	<p>Projektets virkning på ejendomsforhold (socioøkonomiske forhold) er belyst i VVM-redegørelsen og baseret på bedst tilgængelige viden.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>

(H) – Turisme og rekreative interesser

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>Følgende bemærkninger relaterer sig til projektets påvirkning af turismen i området:</p> <ul style="list-style-type: none">- projektet formodes at have en	<p>Påvirkningen på turismen vurderes primært at være knyttet til det visuelle indtryk.</p> <p>Den generelle påvirkning på turisme som følge af Sejerø</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

<p>negativ påvirkning af turismen (8I, 8L, 10L, 12I, 18L, 31L, 32L, 34L, 38L, 42L, 58L, 66L, 67L, 69L, 70L, 71L, 72L, 81L, 83L, 100L, 103L, 110L)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mulighed for at gøre Røsnæs til naturpark ødelægges (37L) - områderne i Sejerøbugten er en væsentlig rekreativ ressource (2M) 	<p>Havmøllepark er overordnet vurderet at være ubetydelig.</p> <p>Der kan potentielt være en vis indflydelse på tilstrømningen af turister til området med afledte effekter på indtægtsgrundlaget for erhvervsdrivende, der hovedsagligt har deres hovedindtægt fra turisme så som sommerhusudlejer, butikker, kiosker, m.v.</p> <p>En mulig positiv afledt effekt kan være en stigende interesse for at opleve havvindmølleparken på tæt hold både blandt beboere i området samt blandt turister udefra. Hvor stor effekten på turisttilstrømningen vil være, er afhængig af hvor stor succes Kalundborg Kommune, i samarbejde med Visit-Vestsjælland, har i at brande projektet som en lokal attraktion.</p> <p>I forhold til erhvervsturisme vurderes at der ingen påvirkning er, da erhvervsturister hovedsagligt består af gæster ved kursussteder/hoteller, som vægter andre parametre højere, fx pris og beliggenhed.</p>	
<p>Nogle høringssvar stiller spørgsmål om stegen ved VVM-redegørelsens vurderinger af påvirkningen af turismen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvivlende overfor redegørelsens ukvalificerede og utilstrækkelige baggrundanalyser vedr. arbejdspladser og turisme (55L, 81L) - AIS registreringer for fritidssejlere er vildledende (4I, 12I) 	<p>Arbejdspladser og turisme Der er redegjort for disse forhold i VVM-redegørelsen. Vurderingerne af virkninger er baseret på bedst tilgængelige viden.</p> <p>Fritidssejlere og AIS data Det fremgår af VVM-redegørelsens baggrundsrapport om sejlads (Ship Traffic – Sejerø Bugt Offshore Wind Farm), at AIS data ikke kan redegøre for intensiteten af fritidssejlads. Der redegøres endvidere for, at der derfor som grundlag for vurderingen af fritidssejlads desuden er inddraget informationer fra HAZID workshop med deltagelse af repræsentation for fritidssejlerne.</p>	<p>Ingen konsekvens</p> <p>Ingen konsekvens</p>
<p>I forhold til turisme efterlyses (3L, 7L):</p> <ul style="list-style-type: none"> - undersøgelse af den betydning opstillingen af havvindmølleparken forventes at have på danske og udenlandske lystsejlere/turisters brug af Sejerøbugten og tilhørende havne - undersøgelse af den betydning opstillingen af havvindmølleparken forventes at have på det rekreative lystfiskeri langs hele den berørte kyst på Røsnæs og i Sejerø Bugten 	<p>Lystsejlere og turisme VVM-redegørelsen vurderer virkningerne på turisme og lystsejlads som ubetydelige. Der er anvendt bedst tilgængelige viden på området, som dog er begrænset.</p> <p>Lystfiskeri Der er redegjort for virkningen på fritidsfiskeri i VVM-redegørelsens baggrundsrapport om fiskeri (Fiskeri – Sejerø Bugt Havmøllepark). Det vurderes her på baggrund af bl.a. kontakt til lokale lystfiskere, at det forventes, at havmølleparken vil have en gunstig virkning på lystfiskeriet, da havmøllerne fundamentalt vil være levesteder for fisk og hummere.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>

(I) – Støjpåvirkninger og sundhed

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>I forhold til støj er der følgende kommentarer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - generelle støjgener (3I, 4I, 5I, 8L, 10L, 13L, 14L, 19L, 24L, 25L, 26L, 27L, 28L, 32L, 34L, 36L, 40L, 42L, 45L, 48L, 51L, 54L, 58L, 66L, 67I, 71L, 72L, 77L, 78L, 82L, 84L, 85L, 87L, 102L, 108L, 110L, 111L) - som muligvis kan medføre stress (3I, 66L, 67L, 71L, 72L) - støj i lang etableringsperiode (10IL) 	<p>Støjberegninger i VVM-redegørelsen / miljørapporten viser at, at støjniveauet i driftsfasen fra såvel havmøller som installationer på land vil være væsentligt under gældende grænseværdier ved kysten.</p> <p>Varigheden af anlægsarbejder på land er belyst i VVM-redegørelsen afsnit 18.5 Aktiviteter i anlægsfasen. Det fremgår at anlægsarbejder for kabelanlægget skønnes til en varighed af 6 mdr. Anlæg af stationsudvidelser vil have typisk varighed af 3 – 12 mdr. og anlæg af kabelstation en varighed af 12 – 18 mdr. Det er beregnet, at væsentlig støj</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

	<p>(over 70 dB i dagtimerne (7-18) og over 40 dB resten af døgnet) kan indtræffe, hvis der rammes pælefundamenter udenfor normalt arbejdstid eller hvis der gennemføres underboringer udenfor normal arbejdstid. Anlægsarbejder indenfor normalt arbejdstid vil kun undtagelsesvis give anledning til væsentlig støjpåvirkning af boliger. Støj fra trafik i relation til anlægsarbejderne vil kunne medføre kortvarige støjbelastninger af boliger, men vil ikke væsentligt påvirke den årsmidlede støjbelastning som benyttes til regulering af trafikstøj.</p>	
<p>I forhold til den foretagne støjvurdering efterspørges: uddybende støjanalyser (3M, 6L, 20L, 83L, 99L), idet undersøgelsen er baseret på et for højt forsigtighedsniveau (7I), og ikke inddrager infralyd (102L)</p>	<p>Kalundborg Kommune (3M): I baggrundsrapporten "Sejersø Bugten – Luftbåren Støj" er analysen af støjpåvirkninger uddybet, med et zone kort over støj påvirkning.</p> <p>Der er krav til, hvor meget vindmøllerne må støje ved vindhastigheder på 6 m/s og 8 m/s, fordi det er ved disse vindhastigheder, at støjen er kraftigst og maskeres mindst af lyden fra vinden i træer, buske, bølger på stranden etc. Når vindhastigheden falder, sker der samtidig et markant fald i støjuddannelsen fra møllerne, indtil vindhastigheden bliver så lav, at møllerne stopper.</p> <p>I situationer med lav vindhastighed eller stille vejr på stranden kan det forekomme, at møllerne stadig er i drift, men de vil give anledning et støjniveau, der er væsentligt lavere end de beregnede støjniveauer ved 6 m/s og 8 m/s. Dette gælder også for den lavfrekvente del af støjen.</p> <p>Støjberegningerne forudsætter i øvrigt som det værste tilfælde, at der altid er medvind fra vindmøllerne dvs. i retning mod modtageren. I en situation med meget svag eller ingen vind på stranden vil denne forudsætning ikke, eller i meget ringe grad, være opfyldt. Det betyder, at der ofte vil optræde lavere niveauer for både den samlede støj og for den lavfrekvente del af støjen end beregningerne viser.</p> <p>Støj ved svag vind (6L): Se ovenfor.</p> <p>Støjberegninger – metode (20L, 62L, 102L): Selvom lyden fra en vindmølle og en vaskemaskine i nogen grad kan forekomme ens, så er der så stor afstand fra vindmøllerne til de støjfølsomme områder på land, at støjen fra vindmøllerne er væsentligt lavere end støjen fra en almindelig opvaskemaskine i et køkken. Samtidig er der kun støj fra møllerne, når der er vind. I den situation er der også lyd fra vind i træer, buske, bølger på stranden etc. Alle støjberegningerne, også af lavfrekvent støj, er udført i henhold til bestemmelserne i bekendtgørelsen om støj fra vindmøller og dermed i overensstemmelse med Miljøstyrelsens anvisninger. Beregningerne tager hensyn til, at støjen fra vindmøllerne dæmpes mindre, når den udbredes over vand end over land. Ved en vurdering af risikoen for, at støjen fra møllerne vil give anledning til gener, skal man være opmærksom på, at vindmøllerne på land vil give anledning til støj, der er mindst 7 dB lavere end grænseværdierne. Disse bemærkninger gælder også for lavfrekvent støj.</p> <p>Det er velkendt, at der løbende har været en faglig dialog mellem bl.a. Miljøstyrelsen og Aalborg Universitet om støj fra vindmøller, men VVM-redegørelsens analyser af de fremtidige støjforhold skal udføres i henhold til bekendtgørelsen om støj fra vindmøller og Miljøstyrelsens anvisninger. Heri indgår den foreliggende viden om støj fra vindmøller, inkl. lavfrekvent støj (der er A-vægtet ned til 10 Hz, jævnfør bekendtgørelsen), samt støjens udbredelse over vandområder og landområder.</p>	

	<p>Beregningerne forudsætter desuden, at vindretningen altid er fra vindmøllerne mod beregningspunkterne i land. Beregningsresultaterne viser derfor i alle retninger omkring vindmølleparken det værste tilfælde. Ved andre vindretninger vil støjen være lavere ved den enkelte nabo. Vi er ikke bekendt med viden om, at særlige resonansfænomener i et dansk landskab kan øge støjen fra vindmøller og andre støjkilder. Undersøgelser har vist, at støjen fra moderne vindmøller stiger med vindhastigheden op til ca. 7 m/s, hvorefter støjen ved højere vindhastigheder typisk enten er konstant eller let faldende. De beregnede niveauer for lavfrekvent støj er et indendørs niveau. Disse beregninger er udført, og skal udføres, ved brug af de værdier for bygningers lydisolations, der er anført i bekendtgørelsen om støj fra vindmøller. Bekendtgørelsens forudsætninger er baseret på undersøgelse af en række konkrete boliger. Det er Rambølls vurdering som støjeksperter ved denne VVM-redegørelse, at det grundlag, der er anvendt for alle støjberegningerne er retvisende.</p> <p>Miljøstyrelsen oplyser på sin hjemmeside følgende: "Vindmøller udsender også infralyd fra vingernes rotation. De vindmøller, vi kender i Danmark, har rotorbladene på vindsiden af møllens tårn, og de udsender så svag infralyd, at den, selv tæt ved møllen, er svagere end høretærsklen." Det er på denne baggrund, at infralyd ikke er behandlet i VVM-redegørelsen.</p> <p>Undervandsstøj (7I): Som forberedelse til udbud af de kystnære havmølleprojekter, har Energinet.dk igangsat supplerende undersøgelser af effekten af sælskræmmer på marsvin og sæl. Disse undersøgelser skal danne grundlag for en opdatering af arbejdsgruppen for undervandsstøjs anbefalinger.</p>	
<p>Støjberegninger vurderes at være grundige og nøjagtige. Og støjgrænserne vurderes overholdt. (6M)</p>	<p>Miljø- og Fødevareministeriets kommentering af VVM-redegørelsens grundlag for vurderinger af støjpåvirkninger</p>	<p>Ingen konsekvens</p>

(J) – Erhverv og beskæftigelse

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>En række bemærkninger omhandler konsekvenser for erhverv og beskæftigelse som følge af havmølleparken</p> <ul style="list-style-type: none"> - vil ikke at generere lokale arbejdspladser (8L) - vil medføre faldende indtægter for turisme, håndværkere og lokale handlende (38L, 58L, 66L) - Nye tilflyttere kan man glemme alt om (18L, 70L) 	<p>Det vurderes på baggrund af VVM-redegørelsens undersøgelser, at projektet vil have en positiv effekt på beskæftigelsen i området - herunder anlægsarbejder og efterfølgende drift af havmølleparken.</p> <p>Jf. bemærkning under 'H' ovenfor, forventes projektet at have ingen eller positiv effekt på turismen i området.</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p>

<p>I forhold til vurderingerne af påvirkningen på erhverv og beskæftigelse efterlyses (3L, 7L):</p> <ul style="list-style-type: none"> - analyse af, hvilken indflydelse en eventuel faldende benyttelse af de rekreative områder (specielt brug af sommerhuse og dagsudflugter) forventes at have på omsætningen i Kalundborgs butikker, serviceerhverv, ejendomsmæglere, håndværkere mv. (stigende, neutral eller faldende omsætning)? - Hvilken indflydelse forventes en eventuel faldende benyttelse af de rekreative områder (specielt brug af sommerhuse og dagsudflugter) at have på omsætningen i Kalundborgs butikker, serviceerhverv, ejendomsmæglere, håndværkere mv. (stigende, neutral eller faldende omsætning)? 	<p>Det er i VVM-redegørelsen vurderet, at der kan være en vis indflydelse på tilstrømningen af turister med afledte effekter på indtægtsgrundlaget for erhvervsdrivende. Der vurderes at være en direkte sammenhæng mellem aktiviteter i områder, herunder benyttelse af rekreative områder og sommerhuse, og omsætningen i detailhandel og serviceerhverv, således at et eventuelt fald i benyttelsen af områderne vil kunne medføre et fald i omsætningen blandt detailhandel og serviceerhverv. Der er imidlertid i VVM-redegørelsen vurderet, at påvirkningen af turisme vil være ubetydelig, mens påvirkningen af beskæftigelse overordnet forventes at være positiv, begrundet i en anslået beskæftigelseeffekt forbundet med drift og vedligehold af mølleparken.</p>	
<p>I forhold til specifikt fiskerierhvervet er der fremført følgende (1I):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der forventes dispensation til at fiske over ilandføringskablerne - Der kan overvejes kompensation til de fiskere, der lider et tab, som følge af nedspulingen/nedgravningen af kabler - Den endelige placering af møllerne er meget vigtigt ift. fortsat at kunne drive fiskeri på stedet, derfor ønskes relevante parter inddraget 	<p>Aftaler om fiskeri hen over kabler, eventuel kompensation for tabt fiskeri i forbindelse med nedspuling af kabler og inddragelse af fiskerierhvervet ved detailprojektering af havmølleparken vil være op til den koncessionshaver der eventuelt skal forestå etablering af Sejerø Bugt Havmøllepark</p>	<p>Der indskrives vilkår om, at der foretages forhandlinger med fiskerierhvervet.</p>

(K) – Alternative løsninger

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>Nye former for alternativ energi på vej (98L)</p>	<p>Indgår ikke i den nuværende proces for tilladelser til etablering af Sejerø Bugt Havmøllepark.</p> <p>Udbuddet af kystnære havvindmøller er en del af energiaftalen fra 2012, hvor der blev sat en målsætning om 50% vindenergi i 2050. Et af midlerne til at nå denne målsætning var bl.a. ved udbuddet af kystnære havvindmøller, der skulle levere mindre omkostningstung energi til forbrugerne.</p> <p>Alt andet lige vurderes kystnære vindmøller at have lavere omkostninger end havvindmøller længere ude på havet. Dels pga. lavere dybder, kortere kabler, samt kortere sejlruiter og dermed mindre vedligeholdelsesomkostninger.</p> <p>Se desuden svaret (F)</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>Kystnære vindmøller synes ikke at kunne betale sig (109L)</p>	<p>Etableringen af kystnære havmølleparker er en del af Folketingets energipolitiske aftale fra 22. marts 2012. Afregningsprisen for en eventuel Sejerø Bugt Havmøllepark bliver afgjort i forbindelse med udbud i 2016. Se desuden svaret (F).</p>	<p>Ingen konsekvens</p>

(L) – Signaler (lys, radarer, radiokæder og fyrsignaler)

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
Der henledes opmærksom på: - radarer i området (4M, 38L, 58L) - radiokæder i området (5M)	Proces for inddragelse af Forsvaret og vedrørende etableringen af eventuelle afværgeforanstaltninger er beskrevet i VVM-redegørelsens afsnit 16.3.	Vilkår indskrives i etableringskontrakten vedr. radarer og radiokæder. Det indskrives, at koncessionshaver står for alle omkostninger i den forbindelse. Dog stiller Forsvaret skrivebordsberegninger til rådighed til umiddelbar vurdering af omkostningerne
Afværgeforanstaltninger i forhold til skibstrafik bør nævnes. (8M)	Koncessionshaver skal afklare sejladsafmærkning, og ansøge Søfartsstyrelsen når der foreligger nærmere om havmølleparkens layout.	Det indskrives i vilkår, at koncessionshaver skal afklare afmærkning med Søfartsstyrelsen.

(M) – Maritimt dyreliv og natur

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
I forhold til dyrelivet udtrykkes der bekymring for: - sorttænder (8I, 9I, 10L, 13I, 22L, 34L, 42L, 58L, 80L, 105L, 113L) - sortand, edderfugl og fløjsand (4I, 13I, 14I, 66L, 70L, 105L) og gråstrubet lappedykker (13I) - tejesten (37L, 83L) - sæler og marsvin (9I, 10L, 13I, 24L, 25L, 34L, 37L, 105L) - fredede havørne, der kan frygtes at omkomme i vindmøllerne (13L) - trækfugle (13I, 14I, 22L, 104L, 105L) - fiskene (24L, 25L, 105L) - klokkefrøer (56L) Dyrelivet generelt (3I, 3L, 5I, 7L, 8I, 11I, 27L, 28L, 32L, 35L, 39L, 40L, 45L, 48L, 49L, 51L, 57L, 58L, 77L, 79L, 87L, 107L, 113L)	Fugle og marine pattedyr generelt VVM-redegørelsen er baseret på grundige undersøgelser, analyser, beregninger og vurderinger af mulige virkninger på arter af fugle og marine pattedyr. I VVM-redegørelsen er nødvendige afværgeforanstaltninger til imødegåelse af væsentlige virkninger beskrevet og disse vil også indgå i en eventuel VVM-tilladelse og etableringstilladelse til projektet. Sortand, fløjsand og edderfugl (havdykænder) VVM-redegørelsen inklusive konsekvensvurderinger i forhold til Natura 2000 er gennemført i overensstemmelse med god forvaltningsskik. Vurderingen af projektets påvirkninger på havdykænder bygger på en række antagelser om f.eks. fortrængning og dødelighed af fugle, hvor der i vurderingerne er anvendt forsigtighedsprincippet. Den udprægede anvendelse af forsigtighedsprincippet har sikret, at vurderingerne er meget konservative og konklusionerne om at der kan afvises en skadevirkning bygger derfor på en høj grad af sikkerhed. Natura 2000 konsekvensvurderingen skal målrettes udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000 område. Derfor er de vurderinger der er foretaget i forhold til virkninger på den samlede biogeografiske europæiske bestande og i kumulation med eksisterende og planlagte havmølleparker ikke relevant i en Natura 2000 konsekvensvurdering. I forbindelse med opdateringen af VVM-redegørelsen er disse vurderinger derfor flyttet fra Natura 2000 konsekvensvurderingen (kapitel 15) til afsnittet om vurderingen af kumulative virkninger (kapitel 13). Forsigtighedsprincippet, i forhold til fortrængning af	Der fremlægges opdateret VVM-redegørelse med hensyn til virkninger på sortand. Den opdaterede VVM-redegørelse fremlægges i en supplerende høring i 8 uger. Der fremlægges opdateret VVM-redegørelse med hensyn til beskrivelse af sammenhængen mellem virkninger på sortand i form af fortrængning og relationen til havmølleparkens samlede areal, havmølleparkens placering indenfor undersøgelsesområdet, valgte møllestørrelse og dermed tætheden af havmøller pr. arealenhed. Den opdaterede VVM-redegørelse fremlægges i en supplerende høring i 8 uger.

havdykænder, er estimeret til 50 % i en bufferzone på 0 – 3 km omkring havmølleområdet og som 75 % fortrængning i selve havmølleområdet. Disse virkninger er estimeret som en afvejning i forhold til fortrængningseffekter observeret primært ved Horns Rev 2 projektet. Der er undersøgelser, der viser, at fortrængningen efter etableringen af Horns Rev 2 havmøllepark har et omfang af 62 % i havmølleområdet og en samlet fortrængning på 37 % i en bufferzone fra 0 til 5 km fra havmølleparken. Sammenlignes disse resultater med den estimerede fortrængning anvendt i VVM-redegørelserne bekræftes det, at den estimerede fortrængning er meget konservativ.

Indikationen på, at sortand ved Horns Rev 2 havvindmøllepark fortrænges ud til 5 km afstand fra havmølleparken har dog givet anledning til at justere Natura 2000 konsekvensvurderingen til at omfatte et krav om en mindsteafstand på 5 km til nærmeste Natura 2000 område hvor sortand er på udpegningsgrundlaget VVM-redegørelsen er opdateret i den henseende.

Vurderingerne vedrørende påvirkninger af fældende sortænder er ikke behandlet særskilt i VVM-redegørelsen. DCE (Danish Centre for Environment and Energy) har under 2. offentlighedsfase publiceret undersøgelserne "Relationen mellem den geografiske fordeling af fældende havdykænder og menneskelige aktiviteter i Sejerøbugten, september 2014". Undersøgelserne viser, at Sejerø Bugt er et vigtigt område for fældende sortænder. I fældningsperioden på ca. 3 uger, der foregår i månederne juli-september, er sortænderne særligt sårbare, da de under fældningen ikke kan flyve. VVM-redegørelsen er opdateret med henblik på at indarbejde hensyn til fældende sortænder i Sejerø Bugt.

Vurderingerne fremlagt i 2. offentlighedsfase var for sortand baseret på forældede estimater af minimumsbestanden. Vurderingerne for sortand var således baseret på en minimumsbestand på 550.000 individer. Minimumsbestanden var i forbindelse med en beregning af PBR-værdien fastlagt som 20. percentil af 550.000 svarende til 361.376 individer. De nye bestandsestimater angiver bestanden af sortand til 600.000 – 1.200.000 individer, hvorfor minimumsbestanden i beregningerne nu er fastsat til 600.000 individer. Dette vurderes ifølge DCE – Danish Centre for Environment and Energy at være et konservativt og forsigtig estimat på minimumsbestanden. Endvidere har bestandsudviklingen betydning for beregning af bestandens bæreevne (PBR-værdien). I den fremlagte VVM-redegørelse i 2. offentlighedsfase var beregningerne baseret på en gennemsnitlig betragtning om en svagt faldende bestand ($f=0,4$). Nyeste vurderinger foretaget af DCE (Danish Centre for Environment and Energy) af sortandens bestandsudvikling understøtter, at bestanden vurderes som stabil og at beregningen af PBR derfor bør baseres på ($f=0,5$). Der er i nærværende VVM-redegørelse både præsenteret beregninger for en svagt faldende bestand og en stabil bestand.

Gråstrubet lappedykker

Vurderinger af virkninger på gråstrubet lappedykker er behandlet i VVM-redegørelsens baggrundsrapport (Sejerø Bugt Offshore Wind Farm – Birds and bats). Virkningen på gråstrubet lappedykker som følge af fortrængning og som følge af kollisionsrisiko er begge vurderet som mindre.

Tejst

Tejst er omtalt i VVM-redegørelsens baggrundsrapport (Sejerø Bugt Offshore Wind Farm – Birds and bats).

	<p>Virkningen på tejest er vurderet som mindre med hensyn til fortrængning og kollision med vindmøller. I VVM-redegørelsen er tejest behandlet samlet under "alkefugle".</p> <p>Havørn Den samlede virkning i form af kollisionsrisiko for trækkende fugle og herunder havørn er vurderet som ubetydelig i forhold til bestandene. Det kan ikke afvises der kan ske enkelte kollisioner, men sandsynligheden er ringe.</p> <p>Klokkefrø Arten blev eftersøgt, men ikke fundet i vandhuller indenfor korridoren for etablering af landkabel. Risiko for påvirkning af padder er generelt vurderet som ingen/ubetydelig.</p>	
<p>I forhold til hensynet til naturen er der bemærkninger om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At lade dette uforstyrrede Natura 2000 område være uforstyrret (23L, 49L, 61L, 92L, 103L, 107M, 113L) - at tage hensyn til Natura 2000 samt Geopark Odsherred (47L, 56L, 70L) - at Sejerø er et af de to mest sårbare områder af de 6 udpegede områder til kystnære havmølleparker (9I) 	<p>VVM-redegørelsen har vurderet projektets mulige virkninger på naturen generelt og den del af natur som er omfattet af international beskyttelse. Vurderingen vedrører fysiske påvirkninger i forbindelse med anlægsarbejdet og barrierevirkninger. Det er betinget, at anlægsarbejdet omfatter afværgeforanstaltninger for påvirkning af sårbar natur (levesteder for sårbare arter, § 3 arealer mv.). Afværgeforanstaltninger omfatter at etablere kabler udenom disse arealer eller underbore. Samlede virkninger er vurderet som ubetydelig til mindre.</p> <p>Projektets virkninger på de geologiske interesser er behandlet i VVM-redegørelsen og vurderet som moderat.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>I forhold til dyrelivet efterlyses:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bedre undersøgelse af, hvordan havmøllerne vil påvirke dyrelivet generelt (3L, 7L, 81L) - bedre undersøgelse af, hvordan havmøllerne vil påvirke forekomsten af trækfugle (3L, 7L, 50L), herunder sorttænder (9I, 10I, 14I) - opgørelse over, hvilke dyrearter og plantearter, der forventes at forsvinde helt eller delvist fra området (3L, 7L) - undersøgelser af konsekvenserne for havbunden (12L, 115L) - at støjen fra nedramning reduceres mest muligt (9I) <p>VVM redegørelsen med de tilhørende baggrundsrapporter giver ikke et retvisende billede af mulige konsekvenser for miljøet og fuglelivet (8I) (9I) påpeger mangler ift. marsvins velbefindende, samt ift. monitorering heraf, ligesom der mangler afværgeforanstaltninger ift. flagermus.</p>	<p>Dyrelivet generelt VVM-redegørelsen omfatter undersøgelser, analyser og vurderinger, der belyser mulige påvirkninger af dyrelivet generelt.</p> <p>Der er ingen dyre- eller plantearter der vurderes at ville forsvinde helt eller delvist som følge af projektets gennemførelse.</p> <p>Trækfugle og sortand (se tidligere)</p> <p>Havbunden Projektets mulige virkninger på havbunden er undersøgt, analyseret og vurderet i VVM-redegørelsen. Virkningerne sedimentation af stof og forstyrrelser af havbunden er vurderet som ubetydelig til mindre.</p> <p>Undervandsstøj Undervandsstøj i forbindelse med mulig nedramning af monopæle som fundament for havmøller vil blive reguleret efter VVM-tilladelsens vilkår efterfølgende implementeret i etableringstilladelsen. Et eventuelt krav om støjreduktion vil ske i forhold til talegrænser for permanente og temporære hørenedsættelser hos marsvin og sæl.</p> <p>Flagermus I forhold til påvirkninger af flagermus er det en betingelse i VVM-redegørelsen, at der ikke sker skade på levesteder for flagermus.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>Et nyt antalsstudie har i mellemtiden vist, at antallet af sorttænder er langt større end hidtil antaget, hvorfor der opfordres til at opdatere VVM-undersøgelserne (7I, 14I). Skulle genberegninger vise, at bestanden stadig forudsætter en reduktion i udbuddet, opfordres til, at grænseværdien</p>	<p>Vurderingerne fremlagt i 2. offentlighedsfase har vist sig for sortand at være baseret på ikke opdaterede estimater for minimumsbestanden. Vurderingerne for sortand var baseret på en minimumsbestand på 550.000 individer. Minimumsbestanden var fastlagt som 20. percentil af 550.000 svarende 361.376 individer. De opdaterede bestandsestimater angiver bestanden af sortand til</p>	<p>Der fremlægges opdateret VVM-redegørelse med hensyn til virkninger på sortand. Den opdaterede VVM-redegørelse fremlægges i en supplerende høring i 8 uger.</p>

<p>skrives ind i det endelige udbudsmateriale frem for i stedet for at begrænse antallet af MW (7I)</p> <p>På trods af de nye studier påpeges, at der stadig er væsentlige aspekter vedr. bestanden af sortænder, som ikke er medtaget i VVM vurderingen (50L)</p>	<p>600.000 – 1.200.000 individer, hvorfor minimumsbestanden fastsættes til den nedre værdi som er 600.000 individer. VVM-redegørelse og konsekvensvurdering i forhold til Natura 2000 med hensyn til virkningen på sortand opdateres derfor og der gennemføres en supplerende offentlig høring</p>	<p>Der fremlægges opdateret VVM-redegørelse med hensyn til beskrivelse af sammenhængen mellem virkninger på sortand i form af fortrængning og relationen til havmølleparkens samlede areal, havmølleparkens placering indenfor undersøgelsesområdet, valgte møllestørrelse og dermed tætheden af havmøller pr. arealenhed. Den opdaterede VVM-redegørelse fremlægges i en supplerende høring i 8 uger.</p>
--	--	--

(N) – Placering/udformning af havmøllepark

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
<p>Der er indkommet følgende forslag til alternativ placering af havmølleparken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - længere væk fra kysten (1L, 2M, 77L) - ikke kystnært (89L, 95L) - på rev, så de er med til at markere disse (1L) - mindst 20 km ude i havet (71L, 72L) - mindst 50 km ude i havet (5L, 83L) - ikke kystnært (8L, 12I, 20L, 42L, 48L, 116L) - langt ude på havet (3I, 4I, 5I, 6I, 9I, 11I, 51L, 54L, 58L, 79L, 84L, 108L) - så langt væk at de ikke er synlige fra land (18L) - ikke så tæt på Røsnæs (22L) - ude i Kattegat (22L) - Ved Samsøe (35L) - ydre farvande (40L) - ved den jyske vestkyst (12I) <p>Der henstilles til, at møllerne opstilles i geometriske mønstre, så de virker mindst muligt generende (2M, 9I), hvilket dog kan være vanskeligt på det meget begrænsede arealudlæg (98L)</p>	<p>Placeringen af havmølleparken er et resultat af Havmølleudvalgets screening af de danske farvande for egnede placeringer til kystnære havmølleprojekter.</p> <p>Udpegningen af placeringen for de seks mulige kystnære havvindmølleparker er blevet foretaget efter nøje koordinering af interesser og optimering af udnyttelse af havarealet. De specifikke arealinteresser er blevet vurderet i forhold til mulighederne for udbygning.</p> <p>Se desuden svar under F</p>	<p>Ingen konsekvens for projektet.</p> <p>Af hensyn til landskabsoplevelsen stilles det som vilkår i etableringstilladelsen, at møllerne skal opføres med samme højde, udseende og type. Endvidere skal de opstilles i et letopfattet geometrisk mønster og derved fremtræde som en velafgrænset gruppe.</p>
<p>Der er desuden indkommet indsigelse mod placeringen i Sejerø-bugten generelt (2M, 3L, 5L, 7L, 8L, 9L, 10L, 11I, 11L, 15L, 16L, 17L, 27L, 28L, 30L, 32L, 52L, 53L, 86L, 91L, 100L, 110L) samt pga.</p> <ul style="list-style-type: none"> - faren for kollision (2L, 3I, 4I, 5I, 8I, 9I, 12L, 24L, 25L, 26L, 34L, 36L, 38L, 39L, 40L, 42L, 45L, 57L, 66L, 83L, 110L, 111L, 113L, 115L) - cost/benefit – hvor ulemperne ikke opvejes af fordelene (4L, 8L, 13I, 	<p>Placeringen af havmølleparken er et resultat af Havmølleudvalgets screening af de danske farvande for egnede placeringer til kystnære havmølleprojekter.</p> <p>Vurderingerne af virkninger i forhold til sejladsikkerhed, rekreative muligheder (befolkning), landskab, fugle mv. er foretaget med udgangspunkt i denne placering af projektet.</p> <p>Sejladssikkerhed I VVM redegørelsen er der taget højde for den kommercielle skibstrafik, der passerer vindmølleparken på sin vej gennem Storebælt. Denne trafik indgår i</p>	<p>Ingen konsekvens</p>

<p>26L, 31L, 81L, 83L, 89L, 92L, 98L, 103L, 112L, 113L)</p> <ul style="list-style-type: none"> - fordi placeringen strider mod retningslinjer for området – uforstyrret landskab (34L, 84L, 87L) - fordi bugten er ret lille med land til alle side (92L, 110L, 111L, 113L) - fordi områdets udstrækning er reduceret og det derfor er bedre at tage to af de andre 6 udpegede områder (92L, 98L) - ikke-ideelle vindforhold (98L) - placeringen sker på vanddybder ideelle for fritidssejlere (12I) - fuglelivet (14I) <p>Der er desuden bemærkning om, at vindmøller kan forsinke redningsbåde i området, som må sejle en omvej (4M)</p>	<p>beskrivelsen af skibstrafik og den indgår i den sejladssikkerhedsmæssige risikovurdering for vindmølleparken.</p> <p>I risikovurderingen er der taget højde for miljømæssige konsekvenser af skibssulykker. Der indgår således konsekvenser på op til 200 mio. dkk i den risikovurdering, der er foretaget i VVM.</p> <p>I VVM er der anvendt 'Worst case' for opstillingsmønster – altså det opstillingsmønster, der vil betyde den største gene for skibstrafikken. I vurdering af påvirkning af sejladssikkerheden er der anvendt bedste estimat.</p> <p>I risikovurderingen i VVM anvendes det acceptkriterium for sejladssikkerhed, som Søfartsstyrelsen angiver i sin vejledning "Vurdering af sejladssikkerheden ved arbejder til søs".</p> <p>Formålet med HAZID workshoppen har været, at identificere sejladsmæssige risici under konstruktion, drift og afvikling af vindmølleparken og at vurdere vindmølleparkens påvirkning af sejladssikkerheden</p>	
---	--	--

3.3 Resumé og vurdering af generelle hørings svar

Vurdering af indkomne bemærkninger og forslag, opdelt efter emne

(O) – Proces		
Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
Der stilles spørgsmålstegn ved Naturstyrelsens kompetence samt opgavefordelingen styrelserne imellem (105L)	Der var på intet tidspunkt tale om at Naturstyrelsen ville nedlægge forbud mod vindmølleparken. Udsættelsen af høringen samt borgermøde skete rigtig nok som følge af resultaterne fra VVM-redegørelsen, som ENS og NST i fællesskab forsøgte at finde en løsning på.	Ingen konsekvens
Indsigelse til kommuneplantillæg: - Odsherred Kommune gør indsigelse mod forslag til kommuneplantillæg nr. 4 til Kalundborg Kommuneplan, omfattende såvel havmølleparken på søterritoriet som landanlæg (2M)	Taget til efterretning	
I forhold til processen og borgerinddragelsen er der følgende kommentarer: - Tonen og strukturen i borgermødet kritiseres (14L, 19L, 94L) - Bedre indkaldelse ifm. høringsprocessen (10L, 14L, 19L, 94L)	Annoncering og afvikling af borgermødet er sket i overensstemmelse med gældende regler og god praksis	Ingen konsekvens
Og så er der ønske om feedback på tidligere indsigelser (28L, 94L)	Hørings svar fra 1. offentlighedsfase har indgået i VVM-scopingen som er grundlag for udarbejdelse af VVM-redegørelsen	Ingen konsekvens

(P) – Andet

Resumé	Bemærkninger	Konsekvens
Den materielle kulturarv på havbunden tilgodeses (1M)		Det indskrives som vilkår, at projektet skal stoppes og kulturstyrelsen skal kontaktes hvis man støder på marinearkæologiske fund.
Er tilhængere af alternativ energi, men mod det konkrete projekt (14L, 18L, 19L). VVM-redegørelsen adresseres ikke konkret i indsigelsen.	Ingen	Ingen konsekvens
Kommentarer ift. proportionen mellem den restriktive tilgang til kystbeskyttelsen	Naturbeskyttelsesloven og Planloven, der indeholder bestemmelser om byggeri inden for hhv.	Ingen konsekvens

og realiseringen af mølleparken (8L) Det er svært at forstå, at mølleparken kan tillades, når reguleringen langs kysterne ellers er så restriktiv (47L, 78L, 84L)	strandbeskyttelseslinjen (0- 300m fra kysten) og kystnærhedszonen (0-3km fra kysten) gælder ikke på søterritoriet, og bestemmelserne finder derfor kun anvendelse for landanlæggene.	
Er tilhængere af alternativ energi, men accepterer ikke en ukritisk opstilling, f.eks. i Natura-2000 områder (9I)	Projektet vil blive placeret uden for Natura 2000 området. Der er i VVM-redegørelsen taget hensyn til Natura 2000 området og de effekter projektet evt. kan have ind i Natura 2000 området. Der er foretaget en såkaldt konsekvensvurdering af effekterne.	Ingen konsekvens
Gør opmærksom på, at Sejerøbugten ikke er 'havet' men en del af 'de indre danske farvande' (8I, 21L)	Noteret	Ingen konsekvens
Kalundborg kommune finder, at for at kunne vurdere vindmøllernes visuelle påvirkning er nødvendigt at VVM-redegørelsen fokuserer fyldestgørende på de realistiske opstillingsscenerier. Det er vigtigt for Kalundborg Kommune at der søges et roligt visuelt udtryk i forhold til møllevæg og vindmølleområdets udbredelse. Det bør derfor belyses hvilke møllestørrelser der sikrer et roligt udtryk i forhold til møllernes placering, afstand til kysten og opstillingsmønster. Kommunen påpeger, at det vil være hensigtsmæssigt at samle projektet, således at de mest markante landskabelige belastninger undgås, og give det en placering længst muligt fra kysten. (3M) Støtter Odsherred kommunens indsigelse mod projektet (23L)	VVM-redegørelsen tager udgangspunkt i worst case. Dermed vil det endelige anlæg ligge inde for rammerne af VVM-redegørelsen. Antallet af visualiseringer og valg af fotostandpunkter overholder de normer, der er for VVM-redegørelser for havmølle anlæg. Fotostandpunkter er valgt i samråd med bl.a. Kalundborg Kommune. Hvis projektet realiseres vil vindmølleudbyderen skulle indkalde til offentligt møde med orientering om værdis- og køberetsordning. På dette møde vil visualiseringer af det konkrete projekt blive fremlagt.	
VVM redegørelsen foretages ikke på grundlag konkrete og velbeskrevne anlægsbeskrivelser, og der er en manglende prioritering af områderne (42L, 8I, 9I). Ligesom vurderingerne i redegørelsen ikke indgår tilstrækkeligt i konklusionerne (81L)	VVM-redegørelsen tager udgangspunkt i worst case. Dermed vil det endelige anlæg ligge inde for rammerne af VVM-redegørelsen. Emner der findes problematiske behandles i afsnittet afværgeforanstaltninger, hvor der anvises løsninger til at imødegå og nedbringe væsentlige virkninger til et acceptabelt niveau.	Ingen konsekvens
Fejl og mangler i VVM redegørelsen (7I) - forsigtighedsprincippet og arealbegrænsninger pga. sortand-populationen ikke begrundet	Baggrundsrapporten analyserede netop på begrænset areal. Ved indskrivning i selve redegørelsen blev det omskrevet til begrænset kapacitet	Præciseres i opdatering af VVM-redegørelsen
Fejl og mangler i VVM redegørelsen (98L) – er de kunstigt dannede rev med i de hydrografiske vurderinger	Vindmøllefundamenter inklusiv beskyttende stensætninger (kunstigt dannede rev) indgår i vurderingen af havmølleprojektets påvirkning af strømforholdene. Værst tænkelige situation er belyst og indtræffer i den situation, hvor flest mulige fundamenter (66) etableres som gravitationsfundamenter. Disse struktureres omfang er set i forhold til det samlede havmølleområde så begrænsede, at virkningerne på strømforholdene er lokale i umiddelbar nærhed af møllefundamenterne. I selve havmølleområdet som gennemsnit ændres strømhastigheden op til 1 %. Umiddelbart udenfor havmølleområdet vil der ikke være nogen påvirkning af strømforholdene. Bølgeforholdene påvirkes indenfor selve mølleområdet, hvor bølgehøjden reduceres med i størrelsesordenen 1 – 8 %. Vandskiftet i Sejerø Bugt påvirkes kun ubetydeligt (0,001 – 0,04 %), hvis havmølleparken etableres.	Ingen konsekvens
Der skete på borgermødet en meget væsentlig omfortolkning i forhold til	Fremlæggelsen af VVM-redegørelsen på borgermødet har alene tjent til information og debat i forbindelse med 2.	VVM-redegørelsens vurderinger af virkninger på havdykænder

<p>høringsgrundlaget og en fortolkning, som strider mod de faglige vurderinger i VVM-redegørelsen, hvorfor høringen bør gå om (50L, 80L)</p>	<p>offentlighedsfase. Det juridiske grundlag for VVM-redegørelsen er det skriftligt fremlagte materiale.</p> <p>Præciseringerne i præsentationen på borgermødet for Sejerø Bugt Havmøllepark af sammenhængen mellem projektets virkninger på havdykænder og havmølleparkens karakteristika har derfor alene tjent informationsmæssige formål.</p> <p>I forbindelse med en opdatering af VVM-redegørelsen vil vurderingerne af virkninger på havdykænder blive præciseret i forhold til havmølleparkens karakteristika i forhold til samlet areal, samlet installeret effekt (antal MW) og dermed størrelsen af den enkelte havmølle og tætheden af havmøller pr. arealenhed.</p> <p>VVM-redegørelsen har med worst-case opstillinger af 66 stk. 3 MW havmøller redegjort for den værst tænkelige virkning på fortrængninger af havdykænder. I forbindelse med vurderingerne er der iagttaget en udpræget grad af forsigtighed.</p>	<p>præciseres i forhold til havmølleparkens karakteristika – samlet areal, samlet installeret effekt, møllestørrelse og tætheden af møller pr. arealenhed.</p>
<p>Mangler begrundelse for beslutning (75L)</p>	<p>VVM-redegørelsen udgør sammen med indsigelser i 2. offentlighedsfase grundlaget for den endelige VVM-tilladelse til projektet</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>VVM redegørelse er at betragte som en "ramme-VVM" (76L) og der bør derfor være en ny høringsrunde, som det var tilfældet på Samsø (80L)</p>	<p>VVM-redegørelsen kan betragtes som worst case. Intet projekt vil stille miljø mv. dårligere end hvad, der bliver præsenteret i nærværende rapport.</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>En opførsel af havvindmølleparken i Sejerø bugt vil være ulovlig (105L)</p>	<p>Ad 1. Annoncering af høring og borgermøde lever til fulde op til den gældende lovgivning. Ad 2 VVM-redegørelsen tager hensyn til Natura2000 området i den konsekvensvurdering der er foretaget. Ad 3 Beslutningen om de kystnære havvindmøller er politisk og det er fundet økonomisk optimalt at placere dem i de benævnte områder. Se også svar under F</p>	<p>Ingen konsekvens</p>
<p>Hvis projektet ikke kendes lovligt, kræves subsidiært at VVM redegørelsen suppleres med angivne undersøgelser (105L)</p>	<p>VVM-redegørelsen er gennemført og baseret på bedst tilgængelige viden og har et omfang svarende til VVM-redegørelser for tidligere tilsvarende danske havmølleprojekter. Der henvises i øvrigt til bemærkninger i afsnit F, G, H, I, J, L, M og N.</p>	
<p>Der vil med stor sandsynlighed findes UXO i projektområdet, primært i form af miner fra 2. verdenskrig (4M)</p>	<p>Det vil ikke fremgå af VVM-redegørelsen i hvilke situationer der er nået ALARP-risikoniveau. Dette afhænger af koncessionshavers risikovillighed og QHSE organisation.</p> <p>Det vurderes, at der i høringssvaret anbefales gennemført en detailsurvey af UXO i forbindelse med koncessionshavers gennemførelse af et konkret projekt.</p>	<p>Der indskrives vilkår i etableringstilladelsen, om at Forsvaret skal kontaktes mht. UXO, således at disse om nødvendigt fjernes på forsvarlig vis.</p>
<p>(6M) påpeger følgende ift. affaldshåndtering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omtalen af problematiske stoffer bør præciseres - Der bør udarbejdes en afviklingsplan for møllerne med henblik på håndtering af materialer og affald - Det præciseres ift. VVM redegørelsens del 3, at problematiske stoffer og materialer skal identificeres, udsorteres og håndteres i overensstemmelse med gældende lovgivning om affald 	<p>Vindmølleopstilleren er forpligtet til for egen regning at genetablere den tidligere tilstand i området, herunder foretage nedtagning samt den nødvendige afvikling af anlægget efter en afviklingsplan godkendt af Energistyrelsen</p>	<p>Der er vilkår i etableringstilladelsen vedr. nedtagning af havvindmølleparken. Desuden fremgår det af tilladelsen at gældende lovgivning skal overholdes.</p>
<p>Ønske om konkrete præciseringer i VVM-redegørelsen (4M)</p>	<p>Energistyrelsen har kontaktet Forsvaret vedr. dette og der indskrives vilkår i etableringstilladelsen.</p>	<p>Der indgår i etableringstilladelsen vilkår</p>

		vedrørende afværgeforanstaltninger for mulige påvirkninger af Forsvarets radarsystemer.
<p>Der er påtalt følgende fejl og mangler ift. VVM redegørelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - der efterlyses erfaringer fra andre projekter ift. støj og udsigtsgener (26L) - der efterlyses bedre analyse af de kumulative effekter (31L) 	<p>Erfaringer fra eksisterende havmølleprojekter er inddraget i VVM-redegørelsen, hvor dokumentation har været tilgængelig.</p> <p>Der er redegjort for afgrænsningen af vurderinger af kumulative virkninger. For projekter, hvor VVM-processen er igangsat efter igangsættelsen af VVM-processen for Sejerø Bugt Havmøllepark, er det besluttet, at en kvantitativ redegørelse for kumulative virkninger påhviler VVM-redegørelsen for det sidst igangsatte projekt.</p>	Ingen konsekvens
<p>Fejl og mangler i VVM redegørelsen (8M)</p> <ul style="list-style-type: none"> - afmærkning ikke nævnt i kumulative effekter - forbud mod fiskeri i etableringsfasen - sejladsforhold - Sproglige korrekture ang. sejlruiterne 	<p>VVM del 0 – Ikke-teknisk resumé</p> <p>Side 24 visualisering: gult blik (søfartsafmærkning) er ikke synlig på den afstand visualiseringen viser</p> <p>Side 40: Skibsradar er nævnt som "mobile radarsystemer"</p> <p>6.4, side 46: Forbudszone under anlæg fremgår af VVM-redegørelse del 2, Det marine miljø.</p> <p>8. Kumulative effekter (s. 50) Redegørelse for kumulative virkninger skal fremgå af VVM-redegørelse for Jammerland Bugt Havmøllepark som er igangsat senere end Sejerø Bugt Havmøllepark.</p> <p>9. Afværgeforanstaltninger (s. 52) Indgår i etableringstilladelsen</p> <p>VVM del 2, Det marine miljø</p> <p>Pkt. 10.4.2 (s. 19-20): Der kan ikke etableres offshore transformatorstation – derfor ikke relevant</p> <p>Pkt. 13.2.4 (s. 185): Redegørelse for kumulative virkninger på sejlads i forhold til Jammerland Bugt havmøllepark vil finde sted i VVM-redegørelsen for Jammerland Bugt havmøllepark, da denne er igangsat senere end VVM-redegørelsen for Sejerø Bugt Havmøllepark</p>	Der indskrives vilkår om afmærkning af havvindmøller i forhold til sejladsikkerhed.

4. Bilag 1 – oversigt over hørings svar

Oversigt over indkomne bemærkninger og forslag

De modtagne bemærkninger og forslag er inddelt og behandlet i kapitel 3 under følgende emner:

Kapitel 3.1 Resumé og vurdering af hørings svar vedr. anlæg på land

- A. Tracé/linjeføring og kabelstation
- ~~B. Visuelle forhold og landskab~~
- ~~C. Landrelateret plante- og dyreliv~~
- D. Ejendomsforhold
- E. Støjpåvirkninger

Kapitel 3.2 Resumé og vurdering af hørings svar vedr. anlæg på havet

- F. Visuelle forhold og landskab
- G. Ejendomsforhold
- H. Turisme og rekreative interesser
- I. Støjpåvirkninger og sundhed
- J. Erhverv og beskæftigelse
- K. Alternative løsninger
- L. Signaler (lys, radarer, radiokæder og fyrsignaler)
- M. Maritimt dyreliv og natur
- N. Placering/udformning af havmøllepark

Kapitel 3.3 Resumé og vurdering af hørings svar, øvrigt

- O. Proces
- P. Andet

Oversigt over indkomne bemærkninger og forslag

Myndigheder

Nr.	Afsender	Dato	Ingen bemærkninger	Emner
(1M)	Vikingskibsmuseet, ved Mikkel H. Thomsen, Vindeboder 12, 4000 Roskilde	06.08.15		P
(2M)	Odsherred Kommune, ved Poul Hvidberg-Hansen, Nyvej 22, 4573 Højby	24.08.15		H, N, O
(3M)	Kalundborg Kommune, ved Dennis Ravn, Holbækvej 141B, 4400 Kalundborg	23.09.15		A, F, I, P
(4M)	Forsvarsministeriet, ved Matilde Krogh Raahede, Holmens Kanal 42, 1060 København K	24.09.15		L, P
(5M)	Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet, ved Lisbeth Karin Lindberg Hansen, adresse mangler	17.09.15		L
(6M)	Miljø- og Fødevarerministeriet ved Irith Nør Madsen, Strandgade 29, 1401 København K	22.09.15		I, N
(7M)	Banedanmark, ved Morten Roos, Vasbygade 0, 2450 København SV	22.09.2015		A
(8M)	Søfartsstyrelsen ved Flemming S. Sørensen, Carl Jacobsens Vej 31, 2500 Valby	21.09.2015		L

Interessenter

Nr.	Afsender	Dato	Ingen bemærkninger	Emner
(1I)	Danmarks Fiskeriforening PO ved Henrik S. Lund, Nørdensvej 3, 7000 Fredericia	03.08.15		J
(2I)	European Energy, ved Anna Riis Hedegaard, Gyngemosen Parkvej 50, 2860 Søborg	15.09.15		M
(3I)	Grundejerforeningen Brombærvej, ved formand Marianne Lawaert, Priorgade 15, 1.th., 4180 Sorø	17.09.15		F, I, M, N
(4I)	Grundejerforeningen Vollerup Vang, ved formand Erik Jensen, Nyvej 8A, 1851 Frederiksberg C	21.09.15		F, I, M, N
(5I)	Grundejerforeningen Svenstrupdal, ved formand Per Lysemose	21.09.15		F, I, M, N
(6I)	Grundejerforeningen Udmarken ved formand Rud Elmer Larsen, adresse mangler	19.09.15		F, N
(7I)	Vindmølleindustrien, ved Camilla Holbech og Martin Risum Bøndergaard, Rosenørns Allé 9, 1970 Frederiksberg C	22.09.15		I, M, P

(8I)	Fritidshusejernes Landsforening, ved formand Jan Howardy,	22.09.15	F, H, M, N, P
(9I)	Danmarks Naturfredningsforening, ved Susanne Ladefoged, Tjørnhøjsvej 23, 4281 Gørlev	22.09.15	F, M, N, P
(10I)	Greenpeace, ved Tarjei Haaland, Njalsgade 21G, København	23.09.15	M
(11I)	Grundejerforeningen Svaleklit, ved Morten Dam	23.09.15	F, M, N
(12I)	Kragenæs Sejlklub, ved formand Flemming Caspersen, Søværgerne 28, 4953 Vesterborg – ligeledes på vegne af Danmarks Fritidssejler Union (DFU) samt en række danske sejlklubber.	22.09.15	F, H, N
(13I)	Grundejerforeningen Vesterstrand, ved Sten Langvad, Asavænget 24, 2800 Kgs. Lyngby	23.09.15	F, M, N
(14I)	Dansk Ornitologisk Forening, ved Knud Flensted, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V	24.09.15	M, N
(15I)	Akademirådet, ved Mette Sloth Møller, Kgs. Nytorv 1. 2. sal tv., 1050 København K	23.09.15	F

Lodsejere

Nr.	Afsender	Dato	Ingen bemærkninger	Emner
(1L)	Finn Holst-Jacobsen, Dyrevænget 3, 5631 Ebberup og Vollerup Vang 21, 4400 Kalundborg	28.07.15		N
(2L)	Leif Møller Jensen, Fuglevangsvej 9. 3. sal, 1962 Frederiksberg C	10.08.15		N
(3L)	Kim Voldby, Elletoften 9, Svenstrup, 4400 Kalundborg	18.08.15		F, G, H, J, M, N
(4L)	Steen Rasmussen, Arendalsgade 3, st.tv, 2100 København Ø samt Lodsvej 41, Havnsø	18.08.15		F, N
(5L)	Johnny Witterseh Hansen, Vester Strandvej 2, 4592 Sejerø samt Brisevej 9, 7120 Vejle Ø.	31.08.15		N
(6L)	Iben Fredslund, Strandparken 64, 4400 Kalundborg, Helsingborggade 12, 3.th, 2100 København Ø	02.09.15		G, I
(7L)	Inge Hedegaard, Bellisvej 14, 4400 Kalundborg	01.09.15		F, G, H, J, M, N
(8L)	Stig Yding Sørensen, Granvænget 5, 4400 Kalundborg	02.09.15		F, G, H, I, J, N
(9L)	Boje Elm Olsen, Granlystien 20, 4400 Kalundborg samt Strandparkvej 1, 4400 Kalundborg	03.09.15		F, G, N
(10L)	Marianne Lawaetz, Vollerup Vang 36-38 og Brombærvej 10, 4400 Kalundborg samt Priorgade 15, 1.th, 4180 Sorø	03.09.15 og 21.09.15		F, H, I, M, N
(11L)	Hans Olsen, Kirsebærlunden 21, 4400 Kalundborg	03.09.15		F, N
(12L)	Karen Lønstrøm, Anholtvej 1, 4400 Kalundborg	04.09.15		N
(13L)	Otto Brændstrup, Brinken 5, 4400 Vordingborg samt Skovgaardsgade 30, 2100 ?	05.09.15		F, G, I, M

(14L)	Susan Bjerre Brinck, Skovvænget 91, 4400 Kalundborg	05.09.15	F, I, O, P
(15L)	Anette T. Olsen, Granlystien 20, 4400 Kalundborg samt Strandparkvej 1, 4400 Kalundborg	06.09.15	F, N
(16L)	Anni Kristine Olsen, Bag Slotsgraven 27, 4400 Kalundborg	06.09.15	F, N
(17L)	Tove og Villy Rønne, Elverhøjen 4, 4400 Kalundborg	06.09.15	N
(18L)	Merete og Bent Christensen, Ågerupvej 1, 4400 Kalundborg (også på vegne af nabo)	06.09.15	A, F, G, H, J, N, P
(19L)	Ole Godt Hansen, Skovvænget 91, 4400 Kalundborg	06.09.15	F, I, O, P
(20L)	Anne Vibeke Thornild, Højlandsvej 19, 4400 Kalundborg (også på vegne af nabo)	07.09.15	F, I, N
(21L)	Carsten West, Robert Jakobsens Vej 89, 4.th, 2300 København S	08.09.15	F, P
(22L)	Peter Fog, Præstelunden 5, 4100 Ringsted samt Hyrehøjvej 15, 4540 Fårevejle	08.09.15	M, N
(23L)	Linda Uglebjerg og Frank Viggo Nielsen, H. C. Ørstedsvej 73, 1879 Frederiksberg C samt Samsøvej 2, 4400 Kalundborg	09.09.15	A, M, P
(24L)	Charlotte Oldendow-Jantzen, Stranddalen 13, 4400 Kalundborg	09.09.15	F, I, M, N
(25L)	Villy Oldendow-Jantzen, Stranddalen 13, 4400 Kalundborg	09.09.15	F, I, M, N
(26L)	Thomas Riise Johansen, Stranddalen 11, 4400 Kalundborg	10.09.15	F, I, N, P
(27L)	Søren K. Engel, Dragerupvej 34, 4300 Holbæk	10.09.15	F, G, I, M, N
(28L)	Ulla og Søren Jensen, Brinken 7, 4400 Kalundborg	10.09.15	F, G, I, M, N
(29L)	Lone og Leif Sørensen, Ågerupvej 4, 4400 Kalundborg	13.09.15	A, E
(30L)	Mikkel Sundby, Havtornvej 23, 4400 Kalundborg	14.09.15	N
(31L)	Eva Fog Bruun og Peter Bruun, Hyrehøjvej 17, 4540 Fårevejle	13.09.15	F, H, N, P
(32L)	Poul Erik Høgholm, Raklev Skillevej 15, 4400 Kalundborg samt Havtornvej 15, 4400 Kalundborg	14.09.15	F, H, I, M, N
(33L)	Herdis og Ove Nielsen, Udmarken 16, 4400 Kalundborg	12.09.15	0
(34L)	Aase Høgholm, Raklev Skillevej 15, 4400 Kalundborg samt Havtornvej 15, 4400 Kalundborg	14.09.15	F, H, I, M, N
(35L)	Fam. Welander-Raabjerg, Hjelmevej 2, 4400 Kalundborg	14.09.15	F, M, N
(36L)	Marianne Meyhoff & John Keld Jørgensen, Forhåbningsholms Allé 14, st.th., 1904 Frederiksberg C samt Romsøvej 5, 4400 Kalundborg	14.09.15	F, I, N
(37L)	Michael Dyrbye Christensen og Anne Dyrbye, Strandparkvej 49, 4400 Kalundborg	15.09.15	G, F, H, M

(38L)	Peter Asboe, Porcelænshaven 6 A 1 mf, 2000 Frederiksberg	15.09.15	F, G, H, I, J, L, N
(39L)	Jan Gleie, Amalievej 18, 1875 Frederiksberg C	15.09.15	F, N, M
(40L)	Mia Bredsdorff og Henrik Rasmussen, Isafjordvej 20, 4000 Roskilde samt Nissestien 37, 4540 Fårevejle	14.09.15	F, I, M, N
(41L)	Annette Juel, Tunøvej 6, 4400 Kalundborg	15.09.15	F
(42L)	Knud Madsen, Søbredden 8, 3450 Allerød	16.09.15	F, H, I, M, N, P
(43L)	Henrik Harboe, Bjerggårdsvænget 17, 2840 Holte	15.09.15	M
(44L)	Novozymes, ved Niels Handgaard, Grøntmij, Krogshøjvej 36, 2880 Bagsværd	16.09.15	A
(45L)	Renee Petersen, Havtornvej 11, 4400 Kalundborg	16.09.15	F, G, I, M, N
(46L)	Britta og Orla Madsen, Langdyssevej 2, 4400 Kalundborg	17.09.15	F
(47L)	Viggo Hauerberg, adresse mangler	17.09.15	F, M, P
(48L)	Aase Vestergaard, Brisevej 9, 7120 Vejle samt Vester Strandvej 2, 4592 Sejerø	17.09.15	F, I, M, N
(49L)	Thorkild og Esther Thomsen, Koglevej 14, 2680 Solrød Strand samt Havtornvej 7, 4400 Kalundborg	17.09.15	F, M, N
(50L)	Søren Mark Jensen, Gadevangsvej 153, 3400 Hillerød (+1 og +2 medunderskrivere)	17.08.15 og 19.09.15 og 23.09.2015	M, P
(51L)	Marianne Hammargren, Vester Strandvej 1, 4592 Sejerø samt Bøgebakken 12, 3540 Lyngø	17.09.15	F, I, M, N
(52L)	Mette Marie Bang, Østre Pennehavevej 14, 2960 Rungsted samt Nekseløvej 10, 4400 Kalundborg	17.09.15	N
(53L)	Tina Heltborg og Mogens Kihl-Plambek, Slotsherrensvej 131A, 2720 Vanløse + 7 adresser mere	17.09.15	N
(54L)	Peder Pedersen og Gitte Holt, Hybenvej 8 og Mellervangsvej 48, 4400 Kalundborg	17.09.15	F, I, N
(55L)	Gerda Kristensen, Porcelænshaven 6A, 2000 Frederiksberg + Jette Krogh Andersen	18.09.15	G, H
(56L)	Christina og Peter Trechouw, Ringstedvej 50, 4440 Mørkøv	18.09.15	M, F
(57L)	Eva og Kurth Hansen, Elverhøjen 18, 4400 Kalundborg	18.09.15	F, M, N
(58L)	Else Højmark Andersen og O. Asbjørn Andersen Strandparkvej 60, 4400 Kalundborg	21.09.15	F, G, H, I, J, L, M, N
(59L)	Annemarie Fejer Justesen og Troels Frimann Jensen, Østerhovedvej 50, 4400 Kalundborg	20.09.15	A
(60L)	Steen Hvid Carlsen, Hestehaven 10, 2960 Rungsted Kyst	20.09.15	F
(61L)	Peter Rath Nielsen, Havtornvej 17, 4400 Kalundborg samt Birkevej 9, 3500 Værløse	20.09.15	F, M, N

(62L)	Bodil Kjems Jensen, Ormslevvej 331, 8260 Viby J	21.09.15	F
(63L)	Ole Rydahl, Knarbovej 10, 4540 Fårevejle	21.09.15	I
(64L)	Erling Madsen, Vadstedvej 41A, 8450 Hammel	18.09.15	F
(65L)	Ole Hahn Petersen, Brinken 6, 4400 Kalundborg	18.09.15	F
(66L)	Stig Thestrup, Overbjergvej 25, 4400 Kalundborg	20.09.15	F, H, I, J, M, N
(67L)	Ulla og Donald Carlsson, Odinsvej 47, 3000 Helsingør samt Fedalen 6, 4400 Kalundborg	20.09.15	F, G, H, I, M
(68L)	Merete og Karsten Hornecker, Klintetoppen 47 Klint, 4500 Nykøbing Sjælland	22.09.15	F, G
(69L)	Dorthe Andersen, Eventyrhaven 7, 4500 Nykøbing Sjælland	21.09.15	F, H
(70L)	Steen Lorenzen, Joselbjergvej 7, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, G, H, J, M
(71L)	Susanne Johansen, Humlehaven 168, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, G, H, I, N
(72L)	Gudrun og Johan Johansen, Granlyvænget 20, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, G, H, I, N
(73L)	Michael Voss, Ølesvej 3, 4400 Kalundborg	22.09.15	A
(74L)	Poul Olesen, Bastrupvej 20, 4400 Kalundborg	22.09.15	A
(75L)	Helge Frost Nielsen og Esther Lykke Nielsen, Sct. Jørgensvej 2, 3550 Slangerup samt Nekselørevej 8, 4400 Kalundborg	21.09.15	N, P
(76L)	Karsten Fuglsang, Skovstien 11, 4540 Fårevejle samt Kvædevej 54, 2830 Virum	21.09.15	F, P
(77L)	Jette Høgholm, adresse mangler	21.09.15	I, M, N
(78L)	Jens Thorsten Pedersen, Hvedevej 1, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, I, P
(79L)	Birthe Hermansen, Lykkestien 5, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, M, N
(80L)	Karen Christiansen, Tunøvej 15, 4600 Køge (+ 2 medunderskrivere)	22.09.15	M, P
(81L)	Jørgen Frøkjær-Jensen, Gammel Strandvej 438, 3060 Espergærde samt Rorgængervej 13, 4591 Havnsø	22.09.15	A, F, G, H, N, P
(82L)	Jørgen Kristensen, Borups Alle 133, 2000 Frederiksberg samt Hesseløvej 2, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, G, I
(83L)	Frank og Lone Thornild, Idomsvej 3, 7500 Holstebro samt Strandparkvej 5, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, G, H, I, M, N
(84L)	Michael Kurtsen Kristiansen, Egeskovvej 19, 4400 Kalundborg	22.09.15	I, F, G, N, P
(85L)	Jørgen E. Muusmann, Sønder Jellinge Vej 9, 4261 Dalmose	22.09.15	F, I

(86L)	John Kristiansen, Ågerupvej 26, 4400 Kalundborg	22.09.15	N
(87L)	Erik Gren, Herstedvesterstræde 70, 2620 Albertslund samt Strandparkvej 62, 4400 Kalundborg	22.09.15	F, I, M, N
(88L)	Marianne Oldendow Larsen, Stranddalen 7, 4400 Kalundborg	22.09.15	I
(89L)	Peter og Anne Mette Werner Hansen, Nekseløvej 9, 4400 Kalundborg samt Lyngholmen 12, 3460 Birkerød	23.09.15	F, N
(90L)	Claus Hauerberg, Dr. Tværgade 32, 6.2. 1302 København K	23.09.15	F
(91L)	Inge og Ole True, Strandparkvej 52, 4400 Kalundborg	23.09.15	F, N
(92L)	Søren Strange Lentz og Kira Benedicte Knutssøn, Skovstien 16, 4540 Fårevejle	23.09.15	F, M, N
(93L)	Lis og Peter Lind, Åhavnen 54, 4600 Køge	23.09.15	F, G
(94L)	Jens Chr. Johansen, Fyrrevænget 22, Svenstrup Strand, 4400 Kalundborg	23.09.15	F, O
(95L)	Line Kjems Jensen, Teglvangen 3, 8340 Malling	23.09.15	F, N
(96L)	Kirsten Almdal, Bolbro Villavej 6, 2960 Rungsted Kyst	23.09.15	F
(97L)	Nina Larsen og Mogens Pedersen, Præstehusene 57, 2620 Albertslund	23.09.15	F, G
(98L)	Stig Poulsen, Agerfløjen 35, 4130 Viby Sjælland	23.09.15	F, K, N, P
(99L)	Jørgen Kiilerich, Lillesøvej 2, 4400 Kalundborg	23.09.15	F, I
(100L)	Tove Rasmussen, Røsnæsvej 367, 4400 Kalundborg	23.09.15	N, H
(101L)	Ulla M. Olsen og Hans Sejr Olsen, Højbjerg Vang 7, 2840 Holte	23.09.15	I
(102L)	Peter Andersen, Holsteinsgade 49, 3. th, 2100 København Ø	23.09.15	F, I
(103L)	Marianne Møller, Hakonsvej 18, 2880 Bagsværd	23.09.15	H, M, N
(104L)	Vibeke og Ib Hansen, Ågerupvej 3, 4400 Kalundborg	23.09.15	A, F, G, M
(105L)	Flemming Christensen, på vegne af 1100 borgere (ingen underskrifter?)	23.09.15	O
(106L)	Vagn og Tove Jørgensen, Havtornvej 12, 4400 Kalundborg	23.09.15	F, M
(107L)	Nils Jørgensen, Stærevænget 23, 4400 Kalundborg	23.09.15	F, M
(108L)	Søren Jensen og Lisbeth Madsen	23.09.15	F, G, I, N
(109L)	Frank Jæger Johansen, Enghavevej 58, 4593 Eskelund	21.09.15	F, K

(110L)	Margrethe Petersen og Harry Kr. Hansen, Nøddehaven 12, 3500 Værløse samt Hvedevej 4, Røsnæs, 4400 Kalundborg	20.09.2015	A, F, H, I, N
(111L)	Helle og Peer Lysemose, Lundemarken 52, 4400 Kalundborg samt Stranddalen 28, Svenstrup strand	22.09.2015	F, I, N
(112L)	Gunnar Jørgensen, Lystoftevej 28, 2800 Kgs. Lyngby samt Romsøvej 7, Røsnæs Strandpark.	22.09.2015	N
(113L)	Kim Bentzen, Gassehaven 114, 2840 Holte.	21.09.2015	A, F, M, N
(114L)	Søren Strange Lentz og Kira Benedicte Knutssøn, Skovstien 16, Fårevejle 4540	21.09.2015	M, N
(115L)	Vibeke Lønstrøm Møller, Anholtvej 1, 4400 Kalundborg	04.09.2015	M, N
(116L)	Peter Hørning, Kyholmvej 1, 4400 Kalundborg	22.09.2015	F, G, N

5. Bilag 2 - Korte og lange resumeer

Resumé af hørings svar vedr. anlæg på land

(A) – Tracé/linjeføring og kabelstation

Resumé	Fra hørings svar
<p>I forhold til ilandføring er der følgende kommentar til kabelstationens placering</p> <ul style="list-style-type: none"> - anbefaler den vestlige placering/ved Tjørnehøj (59L) - henstiller at kabelstation placeres ved område 3, hvor det kan placeres i forlængelse af allerede eksisterende anlæg på stedet (72L) - bør ikke placeres her mellem flere frede gravhøje (81L) 	<p>(59L) I forbindelse med iland føring af kabler er skitseret to muligheder og dermed også to mulige placeringer af kabelstation. Den foreslåede nordøstlige placering vil med sine 18 m høje lynafledere og sit omfang i øvrigt være synlig for mange omkringliggende ejendomme og forbipasserende. Derfor vil vi kraftigt anbefale at man vælger den vestlige placering inde i selve industriområdet (ved "Tjørnehøj"), da dette område i forvejen er skæmmet af diverse høje bygninger og andet anlæg. Denne placering vil forstyrre området visuelt mindst muligt</p> <p>(72L) Opførelsen af en kabelstation, placeret lige umiddelbart ud for vores ejendom på Ølesvej, vil gøre vores ejendom usælgelig og dermed værdiløs, hvilket vil føre til økonomisk ruin for mig og min familie, da det vil være umuligt at indhente et lånetilbud på restgælden i ejendommen når det nuværende afdragsfrie lån udløber i 2018. Størstedelen af værdien i vores ejendom består i udsigten over marker og sejerøbugten. Der er andre ting jeg undrer mig over, hvordan kan man få tilladelse til at bygge umiddelbart klos op af et beskyttet dige? Der i øvrigt ikke kun er et beskyttet dige men også en beskyttet sti, der ifølge mit skøde på ejendommen, ikke må opdyrkes/bebygges. Brugsværdien af denne sti reduceres også væsentligt ved opførelsen af en sådan industriel øjebæ. Hvorfor har man ikke foreslået en placering der er 100m længere mod øst, hvor barriereeffekten reduceres betydeligt, grundet et kotefald på 10-15 meter.</p> <p>Grunden til vi valgte at flytte til ejendommen på Ølesvej, er at vi har et barn der er svært udviklingsforsinket og har autistiske træk, hun har efter en lang skoledag på specialcenter Sigrid Undset, brug for absolut ro, for at have en god dag. Vi tør slet ikke tænke på hvordan støjen i opførelsesfasen og efterfølgende den summende og sydende støj et sådan anlæg i drift har, vil påvirke hende i negativ retning.</p> <p>Derfor henstiller vi til, hvis uheldet er ude, og man vælger at opføre den kystnære havvindmøllepark i Sejerø bugten, at man vælger at placere kabelstationen ved område 3 hvor den kan opføres i forlængelse af det allerede eksisterende anlæg på stedet.</p> <p>(81L) At placere en transformatorstation midt mellem flere fredede gravhøje er fuldstændig ødelæggende-både for naturen og kulturlandskabet.</p>
<p>I forhold til kabelstationernes placering er der flere konkrete forhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> - protest mod etablering af transformestation på Ågerupvej (18L, 23L, 29L) - ift. udvidelse af transformestation ved Rendsborgparken ønskes planlægningen af kabelføringen bekræftet (44L) - opbakning til placering ved det nuværende anlæg ved Golfbanen (104L) - så tæt ved eksisterende stationer som muligt (3M) - uhensigtsmæssigt, at kabelstation placeres i kulturmiljø i skrid med kommuneplanen (110L) - protest mod placeringen på Røsnæs 	<p>(18L) I forbindelse med en etablering af havvindmøller i Sejerøbugten er der foreslået placeret en transformestation på Ågerupvej. Det vil vi på det kraftigste opponere imod.</p> <p>Vi bor og lever vores liv i noget af den smukkeste natur i Danmark. Det mest fredfyldte, naturskønne område, man kan tænke sig. Det ville være en skændsel uden lige at placere en transformestation her. Som fastboende her oplever vi næsten dagligt folk holde stille for at nyde udsigten, fotografere – endog kunstmalerne kommer her for lade sig inspirere.</p> <p>Personligt ville det være ødelæggende for vores liv her. Vi har bevidst valgt at bosætte os i denne fredelige, rolige, skønne natur. Med udsigt til en transformestation i vores "have" vil såvel livskvalitet som økonomi blive smadret for os.</p> <p>(23L) Udsigten over Sejerø Bugt er sårbar og landanlægget skal netop placeres på det næsten højeste sted på Røsnæs højderyg. Som der står i WWM-redegørelsen kan placeringen have en moderat til væsentlig visuel påvirkning.</p> <p>(29L) Vi er selvfølgelig særlig berørte, da Energinet vil placere transformestationen lige foran vores hus. Ved mødet talte vi med Steen Rasmussen fra Energinet som gav os ret i at vores hus ville være usælgeligt, med et dusin høje master uden for vinduet, støjen bliver jo også uudholdelig, for som Energinet selv skriver, citat fra pjeces: Opholder man sig lige ved siden af en transformestation i det åbne land, er den vedvarende støj ca. 80-90db., og man må jo sige at vi opholder os i det åbne land.</p>

<p>(113L)</p>	<p>(44L) Vi antager, at jordkabler planlægges øst for grunden, hvilket vi gerne vil have bekræftet. Vi ønsker tillige at få bekræftet, at planlægningen af kabelføring for vindmølleprojektet lægges øst for det eksisterende 132 KV jordkabel, idet vi venligst foreslår, der gives større frihed til placeringen mod øst, hvor der ifølge oplysninger fra LER også ligger et 10 kV kabel i jorden, som skal krydses. Forslaget giver sikkerhed for at traceet kan lægges øst for den kommende udstykning af Rendsborgparken. Det fremgår af afsnit 7.3, at servitutbæltet kan reduceres fra 21 meter til 7 meter efter kabelstationen. Vi ønsker at få bekræftet, at det endelige servitutbælte ikke bliver bredere end 7 meter i området omkring NOVO syd og Rendsborgparken generelt. Rids vedhæftet.</p> <p>(104L) Ang. transformerstation håber jeg at man vil lytte til befolkningen / fornuften og udbygge det nuværende anlæg ved golfbanen, hvor det generer mindst muligt og færrest mennesker.</p> <p>(3M) Kalundborg Kommune ønsker det præciseret, at transformerstationen, såfremt den skal etableres, bør placeres så tæt som muligt på eksisterende kabelstationer/transformatorer, så der tages mest mulig hensyn til de omkringboende.</p> <p>(110L) Der er i kommuneplanen for Kalundborg kommune udpeget flere kulturmiljøer, heriblandt Ågerup by, hvor man ønsker at sikre, at disse kulturmiljøer ikke skæmmes eller odelægges. Derfor kan det undre meget, at der planlægges en stor dominerende kabelstation i netop dette område.</p>
<p>I forhold til traceet af landkablet er der indkommet følgende konkrete forslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udlægget på Rendsborgparken, vest for NOVO syd fjernes, nedprioriteres eller minimeres (44L) - kablet føres over/under Kalundborg fjord (74L) - underbring støttes (9I) <p>Samt følgende kommentarer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enige i kabelkorridorens forløb, som dog stadig bør begrænses mest muligt (3M) - Der gøres opmærksom på, at Banedanmark skal høres ved krydsning af jernbanen, ligesom der gøres opmærksom på, at der er planlagt elektrificering af Roskilde-Kalundborg og i den forbindelse skal der opsættes kørestrømsmaster i Sejerø Bugt (7M) 	<p>(44L) Udlægget vest for NOVO syd ligger i et område, hvor det kan komme i vejen for et kommende byggeri, og der henstilles til, at denne del af traceet fjernes helt, nedprioriteres eller minimeres af hensyn til grundens udnyttelse. Hvis dette ikke sker, ønsker NOVO syd bekræftet, at servitut og kabler underordner sig byggeriets placering. Rids vedhæftet.</p> <p>(74L) Det ville spare en masse gravearbejde, og spare vores natur for gennembrudte hegn og strukturskade, som det tager adskillige år for naturen at genoprette, hvis kablet føres under/over Kalundborg fjord.</p> <p>(9I) DN finder det prisværdigt, at der skal anvendes underboring ved krydsning af søer og vandløb. Efter endt reetablering vurderer vi ikke, at landanlæggene udover nabogener vil give årsag til de store natur og miljømæssige problemer til trods for det store anlægsarbejde.</p> <p>(3M) Kalundborg Kommune har været i tæt og konstruktiv dialog med Energinet.dk og Naturstyrelsen for at sikre kommunens udviklingsmuligheder af kabelkorridorens berørte områder. I den tekniske høring er der søgt løsninger fra styrelsens side som imødekommer Kalundborg Kommunes ønsker, hvorfor der ikke er væsentlige bemærkninger til kabelkorridorens forløb.</p> <p>Kalundborg Kommune opfordrer til, at arealudlæg til kabelstationer begrænses mest muligt, således at hensyn til de omkringboende tilgodeses bedst muligt. Kalundborg Kommune fremsendte i den tekniske høring ved høringssvar dateret den 16. april 2015 flere bemærkninger til opbygning af kommuneplantillægget og formuleringer i tillægget i forhold til den videre planlægning. Kommunens bemærkninger ses dog ikke alle at være indarbejdet i forslaget til kommuneplantillæg nr. 4. Der henvises derfor til Kalundborg Kommunes daværende høringssvar for at medtage de tidligere nævnte bemærkninger. Se herunder</p> <p>(7M) I "forslag til kommuneplantillæg nr. 4" figur 3-2 fremgår det at korridor til landkabler skal krydse banen Roskilde – Kalundborg to steder ved og i Kalundborg by. Banedanmark er infrastrukturforvalter på banen Roskilde – Kalundborg og skal i tilfælde af ledningskrydsning af banen vurderer om det har indflydelse på jernbanesikkerheden. Banedanmark, Teknisk Drift, Forst og Arealer gør opmærksomt på at der er planlagt elektrificering af Roskilde – Kalundborg. I den forbindelse skal der opsættes kørestrømsmaster m.m. Sejerø Bugt Havmøllepark skal være opmærksom på at Banedanmark, Teknisk Drift, Forst og Arealer skal høres når det faktiske krydsningssted af banen er fastlagt. Hvis landkablerne føres i jorden skal Banedanmark, Teknisk Drift, Forst og Arealer ligeledes høres, vurderer og give tilladelse til krydsning af banen.</p>
<p>I forhold til kommuneplantillægget gør Kommunen opmærksom på en række præciseringer (3M)</p>	<p>Tabel 5-1 Eksisterende Kommuneplanrammer (side 28-29)</p> <p>I den tekniske høring påpegede Kalundborg Kommune at teksten blev præciseret for de berørte rammeområder, herunder bl.a. rammeområde K05.E10. Her bør indskrives mere præcist at kabelkorridoren løber i den vestlige del af rammeområdet</p> <p>Teksten vedr. kommuneplanramme nr. K05.E04 bør ligeledes præciseres således at der angives, at: "Kabelføringen sker i respekt for den fremtidige anvendelse af området og kabeltraceet placeres øst for det eksisterende kabeltrace".</p> <p>Side 36 - (overskrift) Kystnær kabelstation i den vestlige korridor</p> <p>Kalundborg Kommune har stillet spørgsmål om hvorvidt dette afsnit fungerer som beskrivelse af mulige alternativer til kabelstationer, men har ikke modtaget besvarelse herpå.</p> <p>Side 43 - figur 7-8 Bygge og beskyttelseslinjer</p> <p>Kalundborg Kommune påpeger i den tekniske høring at figuren henviser til "korridor til mulig adgangsvej" som ikke kan ses på kortet. KK har påpeget at denne signaturforklaring går igen på alle kort i tillægget men ikke vises på kortene. Dette er fortsat ikke ændret i signaturforklaringen.</p> <p>Side 47 - (retningslinje nr. 3)</p> <p>Kalundborg Kommune har i den tekniske høring ønsket at styrelsen redegjorde for om retningslinjen var for detaljeret i forhold til kommunens fremtidige detailplanlægning. Der er ikke ændret på teksten i forslaget til kommuneplantillæg nr. 4.</p> <p>Side 31 - (lokalplan nr. 6.5-2)</p> <p>Der angives i teksten at:</p> <p>"En udvidelse af transformerstationen forventes at kunne ske indenfor delområde B, der er i overensstemmelse hermed."</p>

Kalundborg Kommune vil gerne sikre at styrelsen kvalitetstjekker at afgrænsningen holder sig indenfor delområde B, således at der sikres en fortsat mulig anvendelse af det øvrige erhvervsområde.

(E) – Støjpåvirkninger og sundhed

Resumé	Fra høringssvar
Frygter støjgener fra transformestationer (29L)	(29L) støjen bliver jo også uudholdelig, for som Energinet selv skriver, citat fra pjece: Opholder man sig lige ved siden af en transformestation i det åbne land, er den vedvarende støj ca. 80-90db., og man må jo sige at vi opholder os i det åbne land.
Frygter sygdom som følge af magnetfelt (29L)	En anden STOR og bekymrende ting er magnet feltet, da jeg har pacemaker og man IKKE ved hvad skader det kan have på længere sigt, især efter at have læst pjecen om magnetfelter.

Resumé af hørings svar vedr. anlæg på havet

(F) – Visuelle forhold og landskab

Resumé	Fra hørings svar
<p>Der er indkommet en del bemærkninger ang. de visuelle påvirkninger af havmølleparken. Bemærkningerne vedrører følgende aspekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havmøllerne vil fremstå dominerende og ødelæggende for naturoplevelsen (3I, 3L, 4I, 4L, 5I, 6I, 7L, 8I, 8L, 9L, 10L, 11I, 11L, 12I, 13I, 14L, 16L, 18L, 19L, 20L, 21L, 24L, 25L, 26L, 27L, 28L, 31L, 32L, 35L, 36L, 38L, 39L, 40L, 41L, 42L, 46L, 47L, 48L, 49L, 51L, 54L, 56L, 57L, 58L, 60L, 61L, 62L, 64L, 65L, 66L, 67L, 68L, 69L, 70L, 71L, 72L, 75L, 76L, 78L, 79L, 81L, 82L, 83L, 85L, 87L, 89L, 90L, 91L, 93L, 94L, 95L, 97L, 99L, 102L, 104L, 105L, 107L, 108L, 109L, 110L, 111L, 113L, 116L) - Betydelig forringelse af den visuelle æstetik i området med de meget landnære og høje vindmøller som vil fylde en stor del af horisonten (13L, 14L, 19L, 71L, 72L, 110L) - ud fra æstetiske overvejelser bør vindmøller placeres til havs (15I) - Det unikke og uberørte kulturlandskab ønskes bevaret (96L) 	<p>(3L) Havvindmølleparken er beliggende mellem naturbeskyttelsesområderne (natura2000 område 55, 154, 166, 198 og 205) og vil på alle måder fremstå meget dominerende og ødelæggende for naturoplevelsen på hele Røsnæs og kyststrækningerne i den nedre del af Sejrøbugten. Til sammenligning kan nævnes, at højden på skorstenene på Asnæsværket er 220 m, så det er nemt at forestille sig, hvordan 22 kystnære vindmøller på havet vil opleves.</p> <p>(4L) Uanset hvor man vil befinde sig i det kystnære område omfattende Røsnæs, Spangbro, Saltbæk Vig, Vesterlyng, Havnsø, Nexelø, Ordrup Næs, Vejrhøj, Sejerø og Samsø, vil horisonten i den grad blive domineret og skændet af vindmølleparken, så selv det nære miljø vil blive påvirket.</p> <p>(20L) I VVM redegørelsen anvendes udtrykket "naturarv". Efter vores mening er Sejrøbugt en af de allersmukkeste og bedst bevarede kyststrækninger, vi har i dette land. Røsnæs er dansk naturarv, som vi har pligt til at beskytte og værne om. Dette meget dominerende industrianlæg, som også vil sætte vældigt skår i landskabet med transformieranlæg, vil ud fra vores holdning til naturværdier være særdeles skæmmende for området</p> <p>(21L) Jeg har selv udsigt til Vindmølleanlægget ved Refshaleøen i København, og her synes jeg sådan set man kan leve med synet, fordi det opfattes som et industrielt havneanlæg. Disse møller ses i perspektiv med Benzinøen, Øresundsbroen og større havneanlæg og -bygninger på begge sider af Øresund. De falder ind i kulturlandskabet i form af et by- og havneområde på en naturlig måde. Det forekommer derfor indlysende vanvittigt, at placere endnu større industrianlæg i et naturområde, hvor al natur vil forsvinde og industrianlægget fuldstændig erobre synsindtrykket, fordi der ikke er andre menneskeskabte anlæg til at nedtone dominansen.</p> <p>(62L) Vejrhøjs 121 m. er et stort pejlemærke set fra Røsnæs, og det vil næsten forsvinde sammen med hele kysten rundt.</p> <p>(76L) henviser til artiklen "Offshore Wind Turbine Visibility and Visual Impact Threshold Distances" af Sullivan R. G. et al. (2013)</p> <p>(13I) Landskabelig påvirkning er betydelig. Netop Sejrøbugtens kystlandskab har enestående herlighedsværdier, og en vindmølleopstilling vil opleves som en væsentlig visuel forstyrrelse. Placering og opstillingsmønstre er derudover så uheldigt valgt, at synet fra Sejerø er ganske flimrende og rodet især for de små mølletyper.</p> <p>(15I) Akademirådets Landskabsudvalg efterlyser stadig en æstetisk veldokumenteret helhedsplan for implementeringen af vindindustri i det danske landskab og på havet.</p> <p>Landskabsudvalget hilser bæredygtige energiformer velkomne som en integreret del af det danske landskab, men opfordrer igen og igen til, at der forud for iværksættelsen af den nationale målsætning om etablering af vindmølleparker mm. tages overordnet og samlet stilling til placeringen af møllerne i hele Danmark.</p> <p>Det er udvalgets overbevisning, at man gennem en omhyggelig helhedsplanlægning, hvor både økonomiske, tekniske og æstetiske forhold er afstemt i forhold til hinanden, kan udvikle velfærd og bevare kvaliteten af vores landskab. Det er endvidere udvalgets overbevisning, at vindmøller gør mindst skade, når de er placeret så langt ude på havet, at de er uden for synsvidde fra land.</p> <p>Havvindmøller:</p> <p>Havet og udsigten til horisonten tilhører os alle. Horisonten udgør en umistelig kvalitet, som repræsenterer det mest uforandrede naturfænomen i et ellers gennemkultiveret landskab. Akademirådets Landskabsudvalg anbefaler derfor kraftigt, at havvindmøllerne placeres langt ude på havet – så langt fra kysten, at det ikke påvirker horisontlinjen langs kyststrækningerne.</p> <p>Havvindmøller placeret tæt på kysterne forringer den oplevelsesmæssige værdi af både kystlandskaber, kystlinje og horisont. Når argumenterne for en kystnær placering alene begrundes i energi og anlægstekniske økonomiske forhold, finder udvalget, at det er udtryk for en uambitiøs energipolitik uden tanke på og respekt for det samfundsmæssige tab af naturkvalitet og æstetik.</p> <p>(96L) Med denne indsigelse, ønsker jeg at påpege det meget uheldige i at placere kystnære vindmøller i Sejrøbugten. Bugten der har en diameter på ca. 50 km. er unik i den forstand at den er totalt uberørt af flere århundredes udvikling. Dette skal ses i modsætning af den løbende udvikling der sker i vores øvrige kulturlandskab. Baggrunden for min interesse for sagen, er at jeg anser naturområdet som vigtigt at bevare for mennesker og dyr, som uberørt naturområde. Historien med de mange gravhøje og langdysser ved Røsnæs Strandpark, giver en unik oplevelse som er vigtigt at bevare for vores børn og børnebørn.</p> <p>Området bør bevares i sin nuværende form til glæde for nutiden og for eftertiden.</p>
<p>En del af hørings svarene vedrører vindmøllernes belysning. Bemærkningerne vedrører følgende aspekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Refleksionsgener samt generende nattebelysning (3I, 3L, 6I, 7L, 8L, 9I, 10L, 21L, 27L, 34L, 36L, 42L, 45L, 48L, 58L, 60L, 66L, 82L, 92L, 105L, 113L) - skyggevirksomheden (85L) <p>Henstilling til at anvende 'on-demand'</p>	<p>(3L) Det forekommer ganske uacceptabelt, at udsigten over en uspoleret natur med åbent hav og Røsnæs som kulisse skal erstattes af en mur af vindmøller med heraf afledte støj- og refleksionsgener samt et veritabelt lysshow i nattetimerne.</p> <p>(21L) Om dagen i fuld styrke – om natten erobrer de mørket ved deres forstyrrende blinken. Det er naturoplevelses- og lysforurening af dimensioner – bogstaveligt talt.</p> <p>Det kan man simpelthen ikke tillade sig.</p> <p>(42L) Møllerne vil blive lysafmærket dag og nat. Aalborg Universitetscenter undersøger p.t. genepåvirkningen som følge af de store vindmøller i Østerild, hvor der har været opstillet et mindre antal testmøller med en højde på mellem 150 meter og 220 meter. Foreløbige resultater af denne undersøgelse viser, at de natlige lys fra møllerne opleves som en væsentlig gene for beboerne i nærområdet. Dette</p>

<p>belysning (9I, 84L) Henstilling til at afvente igangværende undersøgelse fra AAU (42L) Henstilling til at indrette det synlige lys, så det kun er synligt f.eks. 5 grader over vandet og opad (98L)</p>	<p>understreger, at der i forbindelse med fremtidig udlægning af vindmølleparker med meget høje møller bør tages større hensyn til de visuelle gener.</p> <p>(60L) I Natura 2000 indgår, at de tilstødende områder ikke må reflektere ind over Natura 2000 område mere end i et vist begrænset omfang. Fra Odsherred Kommune har jeg fået forklaret, at det er noget med, at havmiljøet og fuglelivet i Natura 2000 vil blive væsentligt påvirket af refleksion fra de omgivende områder. Det har medført, at der i hele området ud til Nekseløbugt pålægges det kystnære byggeri særlige restriktioner ud over lokalplaner og fredningsdeklarationer m.v. Det har således i mange år på hele kysten fra Havnsø til Ordrup Næs været praktiseret, at der ved nybyggeri og tilbygninger skal benyttes vinduesglas med refleksion på maks. 13%. Lovhjemlen til dette skærpede byggekrav for områder, der grænser op til Natura 2000-området, har ifølge det oplyste været, at Natura 2000-reglerne også gælder refleksion fra de nærliggende områder ind over Natura 2000 området.</p> <p>(85L) Skyggeeffekten ved solnedgang var meget værre (fra landmøller i nærheden). Skygger der farer rundt – rundt – og atter rundt, det er totalt ødelæggende for en smuk, fredfyldt solnedgang og det er tilmed enormt stressende.</p> <p>(98L) Vedr. pkt. 5.3 (Flytrafik) på s. 41 bemærkes, at det for vindmøller (og andre høje strukturer) er teknisk muligt at indrette signallys i det synlige bølgeområde, både på stationære og bevægede dele, så det (periodisk) udsendte lys udelukkende er synligt fra en vinkel på fx. 5 grader over vandret og opefter mod lodret. Herved afværges de visuelle gener fra generelt lysende vindmøller for "ofre" placeret på omgivende overfladeniveau, da betragternes relativt lave placering ikke vil muliggøre en synsvinkel til lysgiveren længere oppe. Fx. vingetipper behøver vel kun at være lysafmærket i stilling omkring deres topniveau. Det er mig uvist om nugældende regler tillader sådant, men regler er vel til for hele tiden at blive tilpasset den omgivende virkelige verden.</p>
<p>I forhold til VVM-redegørelsens visualiseringer af havmølleparken er der følgende bemærkninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visualiseringerne vurderes ikke at være retvisende (5I, 11I, 20L, 37L, 42L, 56L, 57L, 65L, 83L, 89L, 102L, 104L, 111L) 	<p>(20L) De visualiseringer, der blev vist var efter vores opfattelse slet ikke retvisende for, hvordan resultatet i givet fald vil blive ved en placering 4 km ude i bugten. Det, der fremgik af plancherne, svarer til det synsindtryk, man har ved Nysted, hvor afstanden til møllerne er 10 km ifølge projektbeskrivelserne i udstillingen på Nysted Havn. En del af visualiseringerne på mødet var så misvisende, at det svarer til de møller, man fra samme sted i Nysted kunne se ved Rødsand - endnu længere væk end 10 km. Møllerne på Asnæs er set fra Slotsvej på Røsnæs - en afstand på ca. 14 km - langt mere synlige end de visualiseringer, der vises ved den placering i bugten ud for Røsnæs, der projekteres med. Disse misvisende visualiseringer sår tvivl om rapportens objektivitet.</p> <p>(37L) Vi mener, at VVM rapporten i bedste fald er vildledende og absolut ikke giver et retvisende billede af den impact sådanne gigantiske møller vil få på naturen. Hverken udsigt eller støjgener er ordentligt belyst (42L) Det kan desuden undre, at VVM redegørelsens konklusioner i forhold til visuelle gener på længere afstand, eksempelvis fra Nekselø og Ordrup Næs kun er beskrevet som "moderate" og "mindre" visuelle gener. Dette står efter vores opfattelse i skærende kontrast til vurderingerne fra såvel Naturfredningsforeningen som Akademirådet, der begge beskriver de visuelle effekter som meget indgribende. Vurderingen af de visuelle gener er æstetisk. Vi opfordrer til, at man hører Akademirådet, der er statens rådgiver i sådanne forhold, for at få en uvildig sagkyndig vurdering.</p> <p>(56L) Men visualiseringer er ikke retvisende for, hvorledes den endelige påvirkning vil være. Som det fremgår af efterfølgende foto fra VVM-redegørelsen, så er det lykkedes at lave en visualisering, hvor vindmøllerne stort set ikke er synlige, da man bevidst har skjult dem i en tågedis. Dette er på trods af, at vindmøllerne må forventes at blive op til 220 meter høje. Visualiseringen viser derfor ikke vindmøllernes reelle påvirkning, og det er yderst kritisabelt, at den ansvarshavende for udarbejdelsen af VVM redegørelsen godkender et så dårligt udført stykke arbejde.</p> <p>(57L) foto vedhæftet</p>
<p>I forhold til visualiseringerne er der følgende bemærkninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ønske om nye visualiseringer som følge af den nye afgrænsning af området (3M) - ønske om sammenlignelige elementer på fotos for at vurdere størrelsesforholdet (98L) <p>Endvidere efterlyser (3L, 7L) følgende supplerende visualiseringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - undersøgelse af påvirkning i dagtimer fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen op langs Vollerup og Svenstrup Strand - undersøgelse af påvirkning i nattetimer fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen op langs Vollerup og Svenstrup Strand - undersøgelse af refleksioner af sollys i dagtimer fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen op langs Vollerup og Svenstrup Strand - undersøgelse af påvirkning i relation til oplevelsen af solnedgang over vand fra højderyggen af Røsnæs, kystlinjen 	<p>(3M) Overordnet set finder Kalundborg Kommune at ændringerne i projektets arealmæssige afgrænsning og maksimale mulige installerede effekt ikke er konsekvensrettet i visualiseringsrapporten. Derved finder kommunen at der er uoverensstemmelse mellem de viste visualiseringspunkter og det ændrede undersøgelsesområde. Denne uoverensstemmelse bidrager til at Kalundborg Kommune påpeger behovet for en præcisering af VVM-redegørelsens rammer. Det vurderes at den visuelle påvirkning af kysterne og til dels det tilhørende bagland virker markant. Kalundborg Kommune finder at de højeste møller vist i visualiseringerne er betænkelige i forhold til den langtrækkende visuelle effekt henover eksempelvis Røsnæs. De store møller kan forstyrre landskabsoplevelsen fra Røsnæs og videre mod syd, når man kigger ud mod vindmølleområdet. Samtidig skal det bemærkes, at udbredelsen af projektområdet er et opmærksomhedspunkt, da en stor del af horisonten vil være påvirket. Det vil være hensigtsmæssigt at samle projektet, således at de mest markante landskabelige belastninger undgås, og give det en placering længst muligt fra kysten.</p> <p>I VVM-redegørelsen er der belyst forskellige opstillingsmønstre i visualiseringsdelen med afsæt i worst-case princippet. Der gengives også visuelle eksempler på "realistiske opstillinger" hvor en 6 MW havmølle er medtaget, som skal bidrage til en visuel forståelse af andre mere realistiske opstillingsscenerier. For at kunne vurdere vindmøllernes visuelle påvirkning finder Kalundborg Kommune det nødvendigt at VVM-redegørelsen fokuserer på de realistiske opstillingsscenerier fyldestgørende. Ved at VVM-redegørelsen belyser yderligere realistiske opstillinger vil der kunne søges en balance mellem den langstrækkende visuelle effekt, møllestørrelse og afstand fra kysten, som Kalundborg Kommune generelt efterspørger i VVM-redegørelsens konklusioner. Dette kan med fordel belyses ved visualiseringer, hvor møllernes udbredelse følger det østlige delområdes sydlige grænse. Som konsekvens af VVM-redegørelsens konklusioner er områdets geografiske udstrækning reduceret. Dette medfører, at de oprindelige muligheder for at placere vindmøllerne længst muligt fra land, er reduceret og fleksibiliteten i opstillingen begrænses. Ændringen af vindmølleområdets geografiske udbredelse betyder at møllernes placeringsmuligheder nu vil være tættere på Røsnæs halvøens kyststrækning end i tidligere fremlagte forslag til VVM-redegørelsen.</p> <p>Det er vigtigt for Kalundborg Kommune at der søges et roligt visuelt udtryk i forhold til møllevalg og</p>

<p>op langs Vollerup og Svenstrup Strand</p> <ul style="list-style-type: none"> - undersøgelse af påvirkning af beboeres opfattelse af trivsel, livsglæde og rekreation som følge af lys- og støjpåvirkninger - vurdering af, hvilken indflydelse opstillingen af havvindmøller forventes at have på den samlede landskabelige værdi 	<p>vindmølleområdets udbredelse. Det bør derfor belyses hvilke møllestørrelser der sikrer et roligt udtryk i forhold til møllernes placering, afstand til kysten og opstillingsmønster.</p> <p>Der bør være et øget fokus på mulighederne for at mindske det store spænd i VVM-redegørelsens opstillingsmønster, som afledes af worst-case princippet. Det er derfor fortsat ønskeligt at få fremlagt et hovedforslag og alternativer, som der kan tages konkret stilling til.</p>
--	--

(G) – Ejendomsforhold

Resumé	Fra høringsvar
<p>Der er en del af de indkomne bemærkninger, der omhandler påvirkning af ejendomsforhold og værditab:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektet vil påvirke ejendomspriserne negativ (8L, 10L, 13L, 18L, 27L, 28L, 37L, 38L, 45L, 58L, 67L, 68L, 70L, 71L, 72L, 81L, 82L, 84L, 93L, 97L, 104L, 108L, 116L) - der opfordres til, at der søges erstatning via værditabsordningen (93L, 108L), som der også menes at må omfatte sommerhusejere (93L, 97L) - det er urimeligt, at ansøgning om erstatning skal koste 4000 kr (45L) 	<p>(93L) Er godt klar over, at det er naivt, at tro at denne indsigelse kan ændre eventuel beslutning, men jeg vil dog mene, at der bliver tale om værditab, som vi, hvis der opstilles vindmøller, vil have dækket via værditabsordningen. Vi vil ligeledes opfordre alle i sommerhusområder mod Sejerø Bugten til også, at sørge erstatning via værditabsordningen.</p> <p>(97L) mener vi, at vi er berettigede til at få dækket dette værditab via værditabsordningen</p> <p>(45L) vi mener desuden at det er utilstedeligt at det skal koste 4000 kr for at kunne søge erstatning pga vores sommerhus faldende værdi, bedømt efter opførelse af vindmøller</p>
<p>I forhold til køberetsordningen: efterlyses en forklaring på, hvorfor sommerhusejere ikke har mulighed for at deltage i køberetsordningen (6L, 8L, 67L)</p>	<p>(6L) Diskriminering i køberetsordningen: Hvad er forklaring på at sommerhusejere ikke skal have mulighed for at deltage i køberetsordningen? Det er jo specielt påfaldende, når nu sommerhusområdet Røsnæs Strandpark netop ligger inden for den kategori i køberetsordningen, der har førsteprioritet pga. nærhed til parken på højst 4,5km. Det er ikke mindre relevant af, at der i denne førsteprioritetskategori for sejerøprojektet stort set kun befinder sig sommerhuse - som ikke kan deltage - mens enhver borger i kommunen kan deltage (om de så aldrig komme tæt på et område, hvor møllerne kan ses og høres). Dette synes at være et udtryk for diskriminering af sommerhusejere, der en stor del af året kan opholde sig i området (bla til glæde for den lokale økonomi). De generelle eller konkrete regler bør derfor ændres (såfremt projekterne ikke stoppes), hvilket ikke kan være en uoverkommelig opgave. Man kan f.eks. begrænse sommerhusejeres adgang til kun af omfatte de sommerhuse/ejere som ligger i den prioriterede kategori indenfor højst 4,5 km fra parken.</p>
<p>I forhold til ejendomsforhold efterlyses:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bedre undersøgelse af påvirkningen af prisdannelsen (55L, 81L, 83L) - omsætningshastigheden i særdeleshed for huse med direkte udsigt til møllerne (3L, 7L, 81L) 	<p>(55L) Rapporten skriver videre, at sommerhusområderne kan blive påvirket af havmølleparken i kraft af de visuelle forhold. Påvirkningen vil dog være begrænset til de sommerhuse, som er beliggende med direkte havudsigt, hedder det i rapporten. Det er ganske enkelt en helt fejlagtig påstand. Tror man i ramme alvor, at det kun er hus- og sommerhusejere med havudsigt, der bruger kysterne? At ingen andre går ture ved kysten, valfarter til standen for at se solnedgange, sejler, bader eller bruger kysten til andre rekreative formål? Og så konkluderer rapporten frejdigt, at "effekten på socioøkonomiske forhold som følge af den visuelle påvirkning vurderes at være mindre/moderat".</p> <p>Det må siges at være en overordentlig mild underdrivelse. Der er jo slet ingen tvivl om, at huspriserne i området vil rasle ned. Det vil medføre store tab for husejerne. Men heller ikke her underbygger rapporten sine antagelser med nogle som helst konkrete tal eller beregninger.</p> <p>(81L) Rapporten skriver videre, at sommerhusområderne kan blive påvirket af havmølleparken i kraft af de visuelle forhold. Påvirkningen vil dog være begrænset til de sommerhuse, som er beliggende med direkte havudsigt, hedder det i rapporten. Det er ganske enkelt en helt fejlagtig påstand. Tror man i ramme alvor, at det kun er hus- og sommerhusejere med havudsigt, der bruger kysterne? At ingen andre går ture ved kysten, valfarter til standen for at se solnedgange, sejler, bader eller bruger kysten til andre rekreative formål? Mange sommerhusejere i området kommer fra hovedstadsområdet. Tror man virkelig i fuldt alvor, at man vil køre 110-115 km til et sommerhusområde, hvor man har støj, lys og visuel påvirkning fra et industrianlæg kun 4 km fra kysten? Det er jo et industriområde, der er større og mere massivt end det, man kan finde ved Amager Strand eller andre kyster i hovedstadsområdet.</p> <p>Det vil være forventeligt, at mange huse kommer – alt – for billigt til salg, og at især sommerhusområderne langs kysten vil fremstå som usælgelige og umulige at udleje.</p> <p>Videre skriver man, at "det kan ikke udelukkes, at ejendomspriserne for både helårsboliger og</p>

sommerhuse i området kan påvirkes negativt af havmølleparken". Og så henvises til et studie i Sverige, hvor huspriserne blev negativt påvirkede som følge af vindmøller i området. Og så konkluderer rapporten frejdigt, at "effekten på socioøkonomiske forhold som følge af den visuelle påvirkning vurderes at være mindre/moderat".

(H) – Turisme og rekreative interesser

Resumé	Fra høringssvar
<p>Følgende bemærkninger relaterer sig til projektets påvirkning af turismen i området:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektet formodes at have en negativ påvirkning af turismen (8I, 8L, 10L, 12I, 18L, 31L, 32L, 34L, 38L, 42L, 58L, 66L, 67L, 69L, 70L, 71L, 72L, 81L, 83L, 100L, 103L, 110L) - mulighed for at gøre Røsnæs til naturpark ødelægges (37L) - områderne i Sejerøbugten er en væsentlig rekreativ ressource (2M) 	<p>(38L, 81L) På Røsnæs vil det ødelægge Kommunens og lokale borgers nye initiativer Røsnæs Rundt - med "Naturrum Røsnæs", naturlejrpladsen ved Ågerup, det nye havnehus på Røsnæs havn og udsigten til det mørke himmelrum på hele nordkysten. Et initiativ, der sammen med åbningen af Røsnæs Fyr, medvirker til at tiltrække et større publikum til et enestående naturområde.</p> <p>(37L) Jeg tror jeg på vegne af ca. alle tilstedeværende var dybt forundret over hvordan højtuddannede specialister har undervurderet dels naturen og de muligheder der ligger i at gøre Røsnæs til en enestående naturpark med kuperet terræn og fantastiske sti systemer med udsigt til uberørt vand til alle sider.</p> <p>(2M) Områderne langs Sejerøbugten fungerer som en stor rekreativ ressource for et stort opland, der navnlig tæller hovedstadsområdet, hvor Odsherred Kommune med sine ca. 27.000 sommerhuse fungerer som en vigtig rekreativ ressource og base for hovedstadsområdet befolkningsunderlag.</p>
<p>Nogle høringssvar stiller spørgsmålstegn ved VVM-redegørelsens vurderinger af påvirkningen af turismen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvivlende overfor redegørelsens ukvalificerede og utilstrækkelige baggrundanalyser vedr. arbejdspladser og turisme (55L, 81L) - AIS registreringer for fritidssejlere er vildledende (4I, 12I) 	<p>(55L) Den såkaldte socioøkonomiske baggrundsrapport kan bedst karakteriseres som ukvalificeret og aldeles utilstrækkelig. Især på de områder, der omhandler konsekvenser for beskæftigelse, turisme og værditab på ejendomme ved opførelse af havvindmølle-industriparken i Sejerøbugten.</p> <p>Flere steder "antages" eller "anslås" at opførelsen af havvindmøller vil give beskæftigelse i lokalområdet. Men det er helt udokumenteret. Som bekendt er opførelsen af havvindmøller omfattet af EU-direktiver og skal sendes i udbud. Og der er overhovedet ikke nogen som helst garanti for, at der skal købes ydelser lokalt, og at det dermed resulterer i lokale arbejdspladser.</p> <p>Rapporten fastslår selv, at placering af havvindmøllerne i Sejerøbugten kan have "indflydelse på tilstrømningen af turister til området med afledte effekter på indtægtsgrundlaget for erhvervsdrivende, der hovedsagligt har deres hovedindtægt fra turisme så som sommerhusudlejer, butik, kiosker mm."</p> <p>Rapporten siger videre, at der foreligger ikke "empiriske data, der kan kvalificere lokale effekter i forhold til antal arbejdspladser/årsværk, der er afledt af turisme".</p> <p>Man kan åbenbart godt kan "anslå" og "forvente" et antal nye arbejdspladser som følge af vindmøllerne, men ikke kan gøre noget tilsvarende, når det drejer sig om det antal arbejdspladser, der går TABT som følge af mistede turistindtægter.</p> <p>(12I) (4I) VVM-redegørelsens konklusion om påvirkninger som følge af Smålandsfarvandet Havvindmøllepark (Marine forhold) for så vidt angår rekreative forhold og sejlskibe forhold, hvor påvirkninger i såvel anlægsfase, som driftsfase og afviklingsfase er vurderet som "ubetydelig" er uden hold i virkeligheden. Dette skyldes, at AIS-registreringer af trafikken i området stort set ikke omfatter den rekreative lystbådssejlskibe. Kun meget få lystfartøjer har installeret AIS. Påvirkningerne af den rekreative lystbådssejlskibe vurderes at være væsentlig i alle tre faser. Første offentlighedsfase og udarbejdelse af HAZID-rapporter (Kortlægning og imødegåelse af faremomenter under etablering og drift) som et led i udarbejdelsen af VVM-rapporterne viser, at myndighedernes kendskab til fritidssejlskibe i indre danske farvande nærmest er ikke eksisterende.</p> <p>De fremlagte AIS-registreringer for fritidssejlere er således direkte vildledende.</p>
<p>I forhold til turisme efterlyses (3L, 7L):</p> <ul style="list-style-type: none"> - undersøgelse af den betydning opstillingen af havvindmølleparken forventes at have på danske og udenlandske lystsejlere/turisters brug af Sejerøbugten og tilhørende havne <p>undersøgelse af den betydning opstillingen af havvindmølleparken forventes at have på det rekreative lystfiskeri langs hele den berørte kyst på Røsnæs og i Sejerø Bugten</p>	

(I) – Støjpåvirkning og sundhed

Resumé	Fra hørings svar
<p>I forhold til støj er der følgende kommentarer:</p> <ul style="list-style-type: none">- generelle støjgener (3I, 4I, 5I, 8L, 10L, 13L, 14L, 19L, 24L, 25L, 26L, 27L, 28L, 32L, 34L, 36L, 40L, 42L, 45L, 48L, 51L, 54L, 58L, 66L, 67I, 71L, 72L, 77L, 78L, 82L, 84L, 85L, 87L, 102L, 108L, 110L, 111L)- som muligvis kan medføre stress (3I, 66L, 67L, 71L, 72L)- støj i lang etableringsperiode (101L)	<p>(3I) Omtalte tekniske støj kan muligvis vurderes ubetydelig af nogle og altså ikke sundhedsskadelig, men når man bevidst har valgt at opholde sig langt fra trafik- og industristøj, og man sætter så umådelig pris på den vedervægende stilhed og nattero, vil også en evt. lille men vedvarende støj - i 30 år – virke endda voldsomt irriterende og måske genere stress.</p> <p>(85L) Da vindmøllerne var rejst (landmøller i nærheden) og begyndte at arbejde, så opdagede vi til vores store forskrækkelse, at støjniveauet kun var en del af belastningen ved en vindmølle.</p> <p>(101L) På basis af figur 2-8 Tidslinje for det forventede projektføreløb, side 19 skønnes, at byggeperioden indtil havvindmølleparken er færdig vil vare ca. 4 år. I den periode vil der så forekomme en betydelig trafik med tungt materiel på Røsnæs-halvøens forholdsvis smalle veje, på marker og på jordveje. Vi håber at disse argumenter vil få betydning imod etableringen af Sejerø havmøllepark.</p>
<p>I forhold til den foretagne støjvurdering efterspørges:</p> <ul style="list-style-type: none">- uddybende støjanalyser (3M, 6L, 20L, 83L, 99L), idet undersøgelsen er baseret på et for højt forsigtighedsniveau (7I), og ikke inddrager infralyd (102L)	<p>(3M) Kalundborg Kommune anerkender at VVM-redegørelsen belyser at vindmølleprojektets støjmæssige udbredelse overholder gældende lovgivning, men understreger at der bør være et øget fokus på at belyse støjuddbredelsen i forhold til den hørbare støj som ligger under de gældende støjkrav. Støjuddbredelsen sker over afstande som berører store dele af kommunens uforstyrrede områder, hvor der normalt ikke opleves støjpåvirkning. Der bør være et særskilt fokus på hensynet til kommunens indbyggere og i de støjpåvirkede områder, som evt. kan sikres i afværgeforanstaltningerne særligt med den nu foreslåede indsnævring af området tættere på land.</p> <p>(6L) Ufuldstændig afdækning af støjgener i driftsfasen: Der er ofte meget svag vind og nærmest magisk stille på Røsnæs stranden stik syd for det udbudte areal - hvorfor indeholder VVM'en ikke tal for disse situationer (både lavfrekvent og normal støj)? VVM'en belyser støj ved vindhastigheder på 6-8 sekundmeter, men hvad med situationer, hvor der kun lige netop er vind nok til at møllerne roterer, men stadig ikke mere end f.eks. 1-3 sekundmeter på kysten? Dette er utilfredsstillende, og jeg håber, spørgsmålet vil blive belyst. (Såfremt spørgsmålet er belyst, og jeg blot har overset det, beklager jeg, og håber I vil lade mig vide, hvor jeg finder informationerne).</p> <p>(20L) På mødet blev der spurgt ind til støjgener. Der blev svaret, at der vil blive tale om 28-29db. Det blev bagatelliseret, og som det også fremgår af rapporten "vurderes ubetydelig". Det modsiger de oplysninger, der tidligere fremkom fra Energistyrelsen om, at det ville komme til at lyde som en opvaskemaskine, der kører! Alle, der har en sådan, oplever hvor lettende det er, når den stopper. En sådan enerverende - i perioder - vedvarende støj døgnet rundt, er bestemt ikke befordrende for menneskers helbred. Og holder de tal? Henrik Møller, lydeksperter ved Aalborg Universitet, har udtalt: Myndighedernes beregninger for lavfrekvent støj viser sig næsten altid at være lavere, end når vi gennemfører egentlige målinger. Af miljøstyrelsens regulativ om støjbegrænsninger ved vindmøller fremgår det at "vandet kaster mere af lyden tilbage end jorden gør". Er der taget hensyn til det ved vurderingen af støjgenerne?</p> <p>(62L) I VVM redegørelsen på side 148 vedrørende støj er vist en figur af støjpåvirkningen i driftsfasen af vindmølleparken, figur 20-38. Er kurven, som vises i figur 20-38, godkendt af professoren? Det er kendt, at professor Henrik Møller ved samme støjmålingsforsøg med de 48 møller konkluderer, at den lavfrekvente støj stiger forholdsvis mere, dvs. at mængden af lavfrekvent støj er meget større ved møller med større ydelse. Er der taget højde for dette aspekt i den foreliggende VVM redegørelse, og har dette forhold været drøftet med professor Henrik Møller eller andre førende støjeksperter?</p> <p>Det er også kendt, at når man måler A-vægtet, så kan der ikke måles længere nede i spektret end 20Hz. Hvorledes kan der så være beregnet fra 10Hz i den foreliggende VVM redegørelse? Det lyder samstemmende fra møllenaboer for kæmpevindmøller på land, at støjgenerne er langt værre, når det blæser 10-16m/sek. Er der taget højde for denne viden i den foreliggende VVM redegørelse?</p> <p>Den foreliggende VVM bør beskrive de værste tænkelige forhold, som beboerne på kysten kan blive udsat for som følge af den planlagte Havvindmøllepark i Sejerø Bugten. Klager fra naboer over støj fra kæmpevindmøller på land ses ikke nærmere inddraget i støjvurderingen.</p> <p>Det fremgår, at støjen dæmpes over vand. Hvilken faktor for dæmpning af lyden over vand har været anvendt? Dæmpningen af støj over vand er meget lille. Det er bemærkelsesværdigt, at en sammenligning af støjkonturerne for 3MW havvindmøller med støjkonturerne for 3MW landvindmøller ved samme vindhastighed ser meget ens ud? Det er næppe retvisende, da støj dæmpningen over vand på ingen måde kan sammenlignes med støj dæmpningen over land. Jeg har endvidere fået oplyst, at støj fra eksempelvis vindmøller i en bugt kan give resonansvirkning i forhold til kysterne. Dette forhold synes ikke at have været medinddraget. Parametrene, der er anvendt ved beregningsresultaterne i den foreliggende VVM redegørelse, er lavet med baggrund i et bestemt isolationstal. Hvilken værdi er dette isolationstal sat til? Og er der sikkerhed for, at dette isolationstal er retvisende? Det er blandt andet under samråd i Folketinget kommet frem, at Miljøstyrelsen og Vindmølleindustrien havde "hemmelige" møder, hvor de ændrede isolationstallet flere gange ved udarbejdelsen af den seneste vindmøllebekendtgørelse. Er professor Henrik Møller eller andre støjeksperter fra Ålborg Universitet enige i det anvendte isolationstal?</p>

	<p>Det fremgår af redegørelsen, at en 10MW mølle støjer 1-2dB mere end en 3MW mølle. Dette synes at være en påstand. Har professor Henrik Møller eller andre førende støjeksperter godkendt dette niveau? VVM redegørelsen bør på det foreliggende grundlag ikke godkendes.</p> <p>(7I) I VVM-materialet lægges de anbefalinger til grund om undervandsstøj, som arbejdsgruppen for havpattedyr og undervandsstøj i forbindelse med Horns Rev 3 fremkom med, da Energistyrelsen som myndighed har meddelt at arbejdsgruppens anbefalinger skal anvendes i forbindelse med udarbejdelse af VVM-redegørelser for de 6 kystnære havmølleprojekter.</p> <p>Det er Vindmølleindustriens vurdering, at disse anbefalinger baserer sig på et meget højt forsigtighedsniveau, ved at tage udgangspunkt i beskyttelse af det enkelte dyr mod risikoen for begyndende høreskader. Den valgte grænseværdi vurderes ydermere at være meget konservativ, idet der ikke er taget hensyn til frekvensafhængigheden af effekten på dyrene (den væsentligste del af støjpåvirkningen ligger uden for de frekvenser hvor marsvin er mest sårbare), og de ikke tager hensyn til "recovery" af hørelsen over en længerevarende gentaget eksponering.</p> <p>I lyset af de betydelige økonomiske konsekvenser for havmølleprojekter forbundet med den foreliggende regulering, opfordrer Vindmølleindustrien til, at myndighederne til stadighed er opmærksomme på at vurdere hvorvidt det valgte forsigtighedsniveau, og den opnåede beskyttelse, står i et rimeligt forhold til de praktiske konsekvenser.</p> <p>Samtidig må det sikres, at reguleringen løbende opdateres med ny viden på området, ikke mindst i lyset af, at det eksisterende vidensgrundlag hidtil har været begrænset for de fleste arter. Konkret er der for marsvin nyligt publiceret et videnskabeligt anerkendt studie (Kastelein et al. 2015), der peger på at grænseværdien kan ligge betydeligt højere end lagt til grund i anbefalingerne.</p> <p>Vindmølleindustrien opfordrer derfor til, at også grænseværdierne bliver genstand for revurdering i lyset af den nye viden der foreligger og bliver bygget op i perioden frem til de endelige vilkår fastlægges for de kystnære projekter. Vindmølleindustrien er derfor også opmærksom på formuleringen side 7 i Energinet.dks beregninger om undervandsstøj for de 6 kystnære placeringer, hvoraf det fremgår, at "the threshold values recommended by the working group might by subject to further adjustment in the near future, as new information emerges". Energistyrelsen bør for at følge op på denne klausul snarest søge input hos forskere med ekspertise på området. Det er Vindmølleindustriens opfattelse, at det i forhold til at sikre en smidig og et rent fagligt funderet input til revision af grænseværdien, ikke er hensigtsmæssigt at anvende den hidtidige arbejdsgruppe med overvejende repræsentation af konsulenter.</p> <p>(102L) Ovenfor er kun omtalt den hørbare støj. Et andet aspekt, som så vidt vi kan se ikke er omtalt i VVM redegørelsen er det bidrag af infralyd, som må forventes. Dermed menes lydfrekvenser på under 20 Hz. Infralyd har nogle egenskaber der har gjort at det har været interessant til forskellige kommercielle formål. Det er meget lange lydbølger der meget vanskeligt dæmpes, og altså kan penetrere forholdsvis tætte materialer. Dette har været forsøgt anvendt til rensning af f.eks. kedelflader eller varmevekslere, som har været meget vanskeligt tilgængelige. Tilsvarende har vi kendskab til at det har været forsøgt anvendt til forøgelse af varmeovergang til porøse materialer.</p> <p>Resultaterne heraf har for så vidt været positive teknologisk set, men er i hvert fald i det eksempel vi har kendskab til blevet opgivet da man fik kendskab til fra litteraturen at der er en vis procentdel af alle personer, som er reagerer negativt på infralyd. Symptomerne er svimmelhed og kvalme og da det var tænkt anvendt i virksomheder med mange ansatte blev de videre forsøg dermed opgivet.</p>
<p>Støjeregninger vurderes at være grundige og nøjagtige. Og støjgrænserne vurderes overholdt. (6M)</p>	<p>(6M) Ift. støj har vi ikke bemærkninger, idet analyserne vedr. støj og støjgener fra havmølleparken foretaget af Rambøll vurderes at være grundige og fagligt i orden. Rambøll vurderer, at der ingen væsentlige støjkonsekvenser er, hverken i anlægs- eller driftsfasen af vindmølleparkerne.</p> <p>I anlægsfasen kan der forekomme støjniveau - ved boliger langs kysten - over de grænseværdier, som det er praksis at bruge i forbindelse for anlægsprojekter i Danmark. Dette sker ved ramning af møllerne. Men det vurderes, at være af begrænset periode og derfor ikke væsentligt.</p> <p>Støj fra vindmøllerne er under grænseværdierne (jf. vindmøllebekendtgørelsen) i driftsperioden – herunder også den lavfrekvente støj.</p>

(J) – Erhverv og beskæftigelse

Resumé	Fra hørings svar
<p>En række bemærkninger omhandler konsekvenser for erhverv og beskæftigelse som følge af havmølleparken</p> <ul style="list-style-type: none"> - vil ikke at generere lokale arbejdspladser (8L) - vil medføre faldende indtægter for turisme, håndværkere og lokale handlende (38L, 58L, 66L) 	<p>(8L) Flere arbejdspladser i vandkantsdanmark er jo en form for argument. Men vindmøllerne risikerer at blive opført af udenlandsk arbejdskraft (eller skal vi bruge lidt ekstra skatte kroner på at betale lidt mere for møllerne). Der er ikke garanti for, at det er danske møller, kinesiske er sikkert billigere</p> <p>(38L) Med de nuværende priser på kystnære parker, vil det vise sig, at de - set med samfundsmæssige briller - i det lange løb vil være en dårlig investering. De giver stort set ingen lokal beskæftigelse, og de vil odelægge de rekreative arealer på en negativ måde med faldende indtægter for turisme, håndværkere og lokale handlende. Hertil kommer forringede ejendomspriser og mindre grundskyld til kommunerne.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Nye tilflyttere kan man glemme aft om (18L, 70L) 	
<p>I forhold til vurderingerne af påvirkningen på erhverv og beskæftigelse efterlyses (3L, 7L):</p> <ul style="list-style-type: none"> - analyse af, hvilken indflydelse en eventuel faldende benyttelse af de rekreative områder (specielt brug af sommerhuse og dagsudflugter) forventes at have på omsætningen i Kalundborgs butikker, serviceerhverv, ejendomsmæglere, håndværkere mv. (stigende, neutral eller faldende omsætning)? - Hvilken indflydelse forventes en eventuel faldende benyttelse af de rekreative områder (specielt brug af sommerhuse og dagsudflugter) at have på omsætningen i Kalundborgs butikker, serviceerhverv, ejendomsmæglere, håndværkere mv. (stigende, neutral eller faldende omsætning)? 	
<p>I forhold til specifikt fiskerierhvervet er der fremført følgende (1I):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der forventes dispensation til at fiske over ilandføringskablerne - Der kan overvejes kompensation til de fiskere, der lider et tab, som følge af nedspulingen/nedgravningen af kabler - Den endelige placering af møllerne er meget vigtigt ift. fortsat at kunne drive fiskeri på stedet, derfor ønskes relevante parter inddraget 	<p>(1I) Danmarks Fiskeriforening PO forventer, at der som minimum søges dispensation fra kabelbekendtgørelsen, så fiskeri fortsat kan drives hen over ilandføringskablet. Hvis muligt, ses det ligeledes gerne, at dispensationen omfatter alle kabler, også inde i parken, så fiskeri muligvis i et så stort areal som muligt. Det er afgørende for de danske fiskere, at der søges dispensation fra kabelbekendtgørelsen, så fiskeri tillades hen over kabler i danske farvande.</p> <p>Det bør sikres, at nedspulingen/nedgravningen af kablerne ikke efterfølgende efterlader emner på overfladen af havbunden, der kan ødelægge fiskernes muligheder for at anvende området. Hvis begrænsninger for fiskerne i området i forbindelse med nedlægningen af kablerne bliver væsentlige, bør man overveje brug af fiskerilovens kapitel 15 for at kompensere de fiskere, der lider et tab.</p> <p>Den endelige placering af møllerne er derfor afgørende for, om der i fremtiden kan drives fiskeri i og omkring mølleparkerne. Der skal sikres mest mulig sameksistens i de danske farvande ved at anvende innovative og intelligente løsninger, når de kystnære havmølleparker opføres. For at gøre dette er det afgørende, at der tages hensyn til andre interesser i områderne, ved at inddrage disse parter så tidligt som muligt i processen. Ofte vil selv små ændringer i layout for parken betyde, at der fortsat kan drives fiskeri i områderne.</p>

(K) – Alternative løsninger

Resumé	Fra høringssvar
<p>Nye former for alternativ energi på vej (98L)</p>	<p>(98L) Opmærksomheden henledes også på at være opmærksom på nye udviklinger. Om få år har vi sandsynligvis flydende "solcelleparker" der automatisk indstiller sig efter den bedste belysning for maximal energiproduktion. Sådanne kan nemt trækkes på plads i et kystnært område som fx. Sejerøbugten og forankres dér stort set uden miljøpåvirkning. Sådanne strukturer kan gøres så flade at de ikke visuelt vil adskille sig særligt fra den omgivende vandflade. Herved både fås en gunstig strømproduktion fra et dårligt vindområde, samtidigt med at solnedgangsoplevelsen bevares - og alle vel så kan være glade.</p>
<p>Kystnære vindmøller synes ikke at kunne betale sig (109L)</p>	<p>(109L) Jeg er positiv overfor vores miljø. Jeg har haft jordvarme i 31 år og har lige fået varmepumpe i sommerhuset; men jeg har svært ved at se det rentable ved endnu flere dyre vindmøller på vandet, der skal have 58 øre pr. kw, når prisen på el-børsen er 10 – 15 øre, samtidig med at vi importerer afgiftfrit flis fra nordamerika til vores kraftvarmeværker. Det må kunne gøres bedre. En skam der ikke er mere offentlig opmærksom på tingene. Men det er forhåbentlig ikke for sent. Det kunne måske i skulle bede DR/TV2 belyse hvad i har gang i, ligesom da parken i Jammerlandbugt, hvor Kalundborg Kommune gjorde indsigelse, men ikke her?</p>

(L) – Signaler (lys, radarer, radiokæder og fyrsignaler)

Resumé	Fra hørings svar
<p>Der henledes opmærksom på:</p> <ul style="list-style-type: none">- radarer i området (4M, 38L, 58L)- radiokæder i området (5M)	<p>(4M) Udformningen og "bestykningen" af en vindmøllepark har stor betydning i forbindelse med en vurdering af konsekvenser for Forsvarets farvands- og lufrumsovervågning, som dels udføres som en del af suverænitethåndhævdelsen af dansk søterritorium og lufrum, dels som en del af bidrag til sikker afvikling af sejlads i farvandede omkring Danmark og af flytrafikken. Denne opgaveløsning er i betydeligt omfang baseret på anvendelse af radarsystemer.</p> <p>Den eksakte udformning af Sejerø Bugt havvindmøllepark, antal og størrelse på vindmøller, kendes for nuværende ikke, da det er kommende koncessionshaver, der vælger design af mølleparken samt valg af møllestørrelser, fundamenttyper osv. Den manglende indsigt og detaljeringsgrad gør en fuldstændig analyse af påvirkningerne over for radarer vanskelig.</p> <p>Kommentering af Sejerø Bugt havvindmøllepark i relation til radarer tager udgangspunkt i retningslinjerne beskrevet i publikationen "EUROCONTROL Guidelines on How to Assess the Potential Impact of Wind Turbines on Surveillance Sensors" (vedlagt). Opmærksomheden henledes især på spørgeskemaet i Annex E. Det er Forsvarsministeriets vurdering, at det vil være nødvendigt at skulle tilvejebringe de data, der efterspørges i skemaet, idet de vurderes afgørende i den fremtidige vurdering af vindmøllernes indflydelse på radarerne. Forsvarsministeriet finder derfor, at der i tilladelsen bør indsættes et vilkår, der sikrer, at skemaet udfyldes for Sejerø Bugt havvindmøllepark.</p> <p>Forsvarets overflade- og luftvarlingsradar på Sjællands Odde er placeret ca. 25 km fra Sejerø Bugt havvindmøllepark. Radaren falder dermed indenfor zone 3, jævnfør EUROCONTROL retningslinjer, hvilket nødvendiggør en nærmere analyse og vurdering af vindmølleparkens påvirkning af radaren.</p> <p>Forsvaret vurderer på nuværende tidspunkt, at opførelsen af vindmøllepark Sejerø Bugt vil påvirke Forsvarets radarer på Sjællands Odde, Røsnæs og potentielt VTS-radaren på Enebjerg, og at der følgelig kan være behov for at gennemføre modforanstaltninger, der kan tilvejebringe den tabte radardækning. Da udgifterne til eventuelle modforanstaltninger kan være betragtelige, bør finansieringsansvaret fremgå af VVM-redegørelsen. Det vil være nødvendigt at gennemføre et studie af potentielle påvirkninger, når det endelige design og layout for havmølleparken er fastlagt. Den fulde udstrækning af påvirkningen på Forsvarets radarer samt behovet for og typen af afværgeforanstaltninger kan ikke vurderes på det nuværende grundlag. Forsvarsministeriet skal understrege vigtigheden af, at Forsvaret (Den Værnsfælles Forsvarskommando og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse) aktivt inddrages i sådanne studier. Indledende "skrivebordsstudier" kan varetages af Forsvaret, men for udarbejdelse af detaljerede analyser vil Forsvaret skulle anvende eksterne ressourcer. Forsvarsministeriet forventer ikke at skulle finansiere den eksterne bistand.</p> <p>Ansvar for finansiering af afværgeforanstaltningerne, som kan være betydelige, bør desuden fremgå tydeligt af redegørelsen. Forsvarsministeriet finder det nødvendigt, at der indsættes et vilkår i tilladelserne i stil med vilkår 5.8 i "Tilladelse til elproduktion til Anholt Havmøllepark efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi" af 9. juli 2012. Det følger af vilkår 5.8, at koncessionshaver i samarbejde med Forsvaret skal afbøde havmøllernes betydning for sikkerheden i det lavere lufrum ved en nødvendig opdatering af hardware, herunder om nødvendigt anskaffelse af supplerende radarer, og software. Hardware og software opdateres for koncessionshavers regning. Forsvarsministeriet finder det endvidere hensigtsmæssigt, at det af tilladelserne fremgår, at et sådant vilkår kan tinglyses som servitut på havmølleparken, hvis Forsvaret forlanger det.</p> <p>(38L) Rapporten omtaler vindmølleparkens påvirkning af radar overvågningen af området, men dette overlades til en vurdering efter koncessionshaveren har lavet sin plan for opsætning af møllerne. Dette er ansvarsløst, hvad hvis det viser sig at der opstår huller i radardækningen, af det mest befærdede og risikofyldte farvand? Det burde være omvendt, at man vurderer på hvilken måde opstillingen vil påvirke radarovervågningen gennem forskellige opstillingsscenarioer og stiller krav om, at opstillingen skal ske i overensstemmelse med det sikreste scenarie (hvis sikkerheden her vurderes at være høj nok).</p> <p>(5M) Vindmøller kan, hvis de er placeret i en radiokædes sigtelinie, forringe signalet væsentligt, og de bør derfor placeres mindst 200 m fra en radiokædes sigtelinie. Udover Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet har de enkelte operatører af radiokæder, i relation til lokalplaner, selvstændig indsigtelsesret overfor planmyndighederne, hvorfor materiale angående planlægning og opstilling af vindmøller og vindmølleparker i sådanne sager bør sendes direkte til de relevante operatører. En liste med radiokædeoperatører er indtil videre tilgængelig på hjemmesiden www.erst.dk - på dette link: http://erhvervsstyrelsen.dk/radiokæde På dette link er der vejledning i at undersøge, om der skulle være en radiokæde i det pågældende område samt generel information om radiokæder: http://erhvervsstyrelsen.dk/radiokæder-og-vindmoeller</p>
<p>Afværgeforanstaltninger i forhold til skibstrafik bør nævnes. (8M)</p>	<p>(8M) Søfartsstyrelsen har tidligere via Erhvervs- og Vækstministeriet givet kommentarer til VVM for Smålandsfarvandet Havmøllepark. Umiddelbart ser det ud til, at de fleste af Søfartsstyrelsens bemærkninger er kommet med i den offentlige høring, men ikke alle. Henviser bl.a. til, at Afværgeforanstaltninger i forhold til skibstrafik bør nævnes.</p> <p>(8M) afventer konkret forslag og ansøgning til, skiltning mv. når der foreligger nærmere om havmølleparkens layout. En eventuel transformatorstation uden for parken vil blive afmærket uafhængigt af</p>

(M) – Maritimt dyreliv og natur

Resumé	Fra høringssvar
<p>I forhold til dyrelivet udtrykkes der bekymring for:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sorttænder (8I, 9I, 10L, 13I, 22L, 34L, 42L, 58L, 80L, 105L, 113L) - sortand, edderfugl og fløjsand (4I, 13I, 14I, 66L, 70L, 105L) og gråstrubet lappedykker (13I) - tejesten (37L, 83L) - sæler og marsvin (9I, 1oL, 13I, 24L, 25L, 34L, 37L, 105L) - fredede havørne, der kan frygtes at omkomme i vindmøllerne (13L) - trækfugle (13I, 14I, 22L, 104L, 105L) - fiskene (24L, 25L, 105L) - klokkefrøer (56L) <p>Dyrelivet generelt (3I, 3L, 5I, 7L, 8I, 11I, 27L, 28L, 32L, 35L, 39L, 40L, 45L, 48L, 49L, 51L, 57L, 58L, 77L, 79L, 87L, 107L, 113L)</p>	<p>(10L) Naturligvis også af hensyn til naturen, Sortand og vores fredede hval, Marsvin, som vist yngler i bugten, bør en ansøgning afvises.</p> <p>(42L) VVM redegørelsen peger blandt andet på væsentlige problemer i relation til fuglelivet. Her fremhæves især, at området, hvori møllerne skal placeres, er en væsentlig fødekilde under træk og skift af "svingfjer" for sortanden</p> <p>(37L) Udover det notoriske problem med sortanden, bør man også nævne Tejesten på Sejerø som potentielt truet. Det er en atlantisk fugl, som kun yngler meget få steder i DK, herunder i lerskrænterne på Sejerø's sydside.</p> <p>(43L) Tejstbestanden på Sejerø er ikke særligt stor - mit personlige skøn er under 10 ynglende par. Dette gør bestanden særligt sårbar og har bl.a. medført at der er opsat skilte for at undgå gående trafik ved tejestens foretrukne lerskrænter i yngletiden. Tejesten er så vidt jeg kan bedømme slet ikke nævnt i VVM redegørelsen om projektet?</p> <p>(37L) Jeg ved ikke hvordan sæler langsigtet reagerer på vindmøller, men det er ihvertfald sikkert, at sælerne på Sejerø Rev får en stresset tid mens møllerne bygges.</p> <p>(3L) Sejerøbugten er i dag en naturperle med bevaringsværdige kyststrækninger og en fredet Saltbæk Vig, der udgør et uvurderligt naturområde med et righoldigt fugle- og planteliv, som passerer af store grupper trækfugle af meget forskellig og sjælden herkomst. Ligeledes er der marsvin og store forekomster af fisk, som vi frygter vil forsvinde forårsaget af ændrede strømforhold og et ændret vandmiljø. Dette må ikke sættes over styr med en uovervejede beslutning, som ikke siden lader sig ændre.</p> <p>(37L) Det meste af Sejerøbugten er jo iøvrigt et ramsarområde med betydelige (især vinter-) populationer af fouragerende edderfugle og sorttænder, men også svaner, masser af måger og andre havfugle, hvilket igen synes meget besynderligt at vælge netop dette område til en vindmøllepark - Og tillige hvorfor er alle disse ovennævnte forhold ikke medtaget i VVM rapporten?</p> <p>(13I) Fugleliv så som edderfugle, fløjsænder, gråstrubet lappedykker og ikke mindst sorttænder vil blive generet af møllerne, og man må forvente en begrænsning af bestanden, idet disse fouragerer på relativt lavt vand, nemlig indtil 20 m. Marsvin og sæler vil ligeledes blive påvirket negativt.</p> <p>(14I) I de konkrete områder, Sejerø Bugt og Smålandsfarvandet, gør DOF indsigelser og fraråder kraftigt etablering af vindmøller, da der her er tale om meget væsentlige og vigtige rasteområder for flere arter af havfugle, herunder især sortand, edderfugl og fløjsand. Det potentielle havvindmølleområde i Sejerø Bugt, Smålandsfarvandet og Nordlige Kattegat udgør dele af Nordeuropas absolut vigtigste raste- og fældningsområder for Sortand. VVM-materialet (navnlig baggrundsrapporterne) redegør for dette på glimrende vis, og der er desuden nyligt publiceret en helt ny rapport fra Århus Universitet (Titel: Relationen mellem den geografiske fordeling af fældende havdykænder og menneskelige aktiviteter i Sejerøbugten), som underbygger Sejerøbugt-områdets store betydning også på andre årstider end dem, der især vægtes i VVM-materialet. Det er således velkendt, at Sejerø Bugt er et af landets vigtigste fældningsområder (juli-september) og vigtigste overvintringsområder (oktober-april) for netop sortand. Danmark er samlet set verdens vigtigste rasteområde for sortand. Ifølge EU-fuglebeskyttelsesdirektivet og Natura 2000-retsregler samt den nationale miljø- og naturlovgivning (herunder bl.a. miljøbeskyttelsesloven, naturbeskyttelsesloven og Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007) er Danmark forpligtet til at beskytte de naturtyper og arter, som er årsagen til, at de beskyttede områder er udpeget (dvs. til at beskytte 'udpegningsgrundlag'), og der må ikke udføres projekter, som risikerer at medføre skade på udpegningsgrundlaget - uanset om aktiviteten foregår i eller uden for et beskyttet område.</p> <p>Forekomsten af arten Sortand i såvel Sejerø Bugt som Smålandsfarvandet skal ses som en dele af en større sammenhængende bestand af fugle, som opholder sig i områderne, inklusiv de nærliggende potentielle kystnære havmølleområder og deres omkringliggende forstyrrelseszoner der fysisk overlapper med de Natura 2000-områderne.</p> <p>Idet DOF lægger meget stor vægt på netop disse områders store betydning for fuglelivet, herunder ikke mindst for havdykænder som Sortand, Ederfugl og Fløjsand, bemærkes i første omgang den meget klare konklusion i VVM-redegørelserne for de tre kystnære havvindmølleparker ved Sæby, i Sejerø Bugt og i Smålandsfarvandet</p> <p>Af Naturstyrelsens "NATURA 2000 Basisanalysen 2016-2021 - Sejerø Bugt, Bjergene, Desebjerg og Bøllinge Bakker", som styrelsen udgav i 2013, fremgår det – som i den nye DCE-undersøgelse - at fjerfældende sorttænder i særlig grad forekommer i den sydlige del af området (dvs. tæt på den påtænkte vindmølleplacering og overlappende med dens forstyrrelseszone) ligesom antallet af dykænder i de senere år har haft faldende bestande i området. På den baggrund nævnes det i Naturstyrelsens analyse, at det kunne overvejes, om der burde etableres et fuglereservat, og at der især kan være behov for overvejelser om at nedbringe forstyrrelser i form af forskellige former for sejlads i området.</p> <p>Etablering af en kystnær havvindmøllepark i den sydlige del af Sejerø Bugt med daglig servicebådstrafik umiddelbart vest for F94 - og med en overlappende forstyrrelseszone med F94 - rimer meget dårligt med disse observationer og overvejelser.</p>

	<p>Endelig skal det bemærkes, at der i forbindelse med tidligere vurderinger af sortandeproblematikken i forbindelse med mulig etablering af havvindmøller i et tilsvarende relativt lavvandet havområde mellem Læsø og Samsø fremkom data om lokal forekomst af fjerfældende sorttænder (jf. "Faktorer som påvirker fordelingen af sorttænder i fældningsperioden i Ålborg Bugt". Danmarks Miljøundersøgelser, 2009), og at dette forhold var stærkt medvirkende til, at ELSAM derfor ikke yderligere forfulgte planer om at rejse havvindmøller i området.</p> <p>(14) Allerede på det foreliggende grundlag synes en placering af vindmølleparken som den foreslåede at stride imod det internationale beskyttelsesansvar, Danmark har overfor bl.a. de havdykænder, der forekommer i området, og den forestående VVM bør efter DOF-Vestsjællands opfattelse især koncentrere sig herom. Ansvarer må efter lokalafdelingens opfattelse gælde, uanset om møllerne placeres inden eller uden for fuglebeskyttelsesområdet, og deres tilstedeværelse vil under alle omstændigheder have effekt på også de fugle, der en del af tiden raster inden for fuglebeskyttelsesområdet, eftersom de antageligvis også foretager fourageringstræk ud i det foreslåede vindmølleparkområde.</p> <p>Hertil kommer, at der inden for og grænsende op til Fuglebeskyttelsesområdet findes naturmæssigt betydende store fredede områder: Kørevelerne fredet i 1967, Næbbet på Ordrup Næs og strande øst for Svaleklit fredet i 1943, Neksølø fredet i 1951 og Eskebjerg Vesterlyng fredet i 1945.</p> <p>Den væsentligste faunistiske interesse i det totale område er fuglelivet, der omfatter 48 ynglende og rastende fuglearter registreret inden for de seneste 30 år i Dansk Ornitologisk Forenings Database. Disse observationer understøtter og komplementerer de ovenfor beskrevne flyttællinger, og underbygger, at rastefuglene af nordisk og dansk herkomst er af størst beskyttelsesmæssig interesse.</p> <p>Der udskiller sig især en række dykænder med betydende rastebestande i Sejerø Bugt: Hvinand med 1039 observationer, Sortand med 26.008 observationer, Havlit med 564 observationer, Bjergand med 4094 observationer, Ederfugl med 12.564 observationer og Fløjsand med 13.937 observationer.</p> <p>Da disse overvintrende dykænder som anført bevæger sig ud og ind af Sejerø Bugten i fødesøgning på Samsøs kyststrækninger vil en koncentration på op til 67 møller sandsynligvis medføre kollisioner med jævne mellemrum, ligesom mølleområdet som ligeledes anført også vil omfatte væsentlige dele af fødesøgningsområdet med forstyrrelser for de fouragerende fugle til følge.</p> <p>Endelig skal det påpeges, at medens projektafstanden fra beboede kyster er max. 4 km er den under 2 km til Fuglebeskyttelsesområdets grænser.</p> <p>Ovenstående vurderinger stort set udelukkende på den omstændighed, at havmølleparkerne medfører en fortrængning af havdykænder som følge af forstyrrelsen fra mølleaktiviteten. Selve dødeligheden ved kollision med møllerne er her negligeret. Når det gælder en eventuel havmøllepark i Smålandsfarvandet er kollisionsdødeligheden derimod værd at vurdere yderligere, idet der går en meget væsentlig trækrute for især rovfugle og småfugle fra Stigsnæs (sydvestpynten af Sjælland) mod syd, sydvest og vest afhængigt af vind- og vejrforhold. I visse perioder om efteråret flyver store mængder af rovfugle og småfugle mod syd til Lolland. Fuglene passerer her Omø Stålgrunde og havmølleområdet, hvilket indebærer forhøjet risiko for fuglekollisioner og dermed øget dødelighed. Også af den grund fraråder DOF placering af mølleparker i væsentlige trækkorridorer som netop området syd og sydvest for Stigsnæs.</p> <p>(56L) Nexelø, beliggende tæt på den kommende havvindmøllepark, har en sårbar bestand af klokkefrøer. Som et led i et større EU-projekt, blev der i 1999 udsat klokkefrøer på Røsnæs også i Røsnæs Strandpark, hvor der i dag er en mindre bestand.</p> <p>Klokkefrøen er en af Nordeuropas mest truede dyrearter. Klokkefrøen er på EU-habitatdirektivets Bilag II og Bilag IV. Førstnævnte indebærer, at landene skal udpege områder til at sikre artens beskyttelse ved habitatområder. Klokkefrøen er derfor en del af udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 135: Sejerø Bugt og Saltbæk Vig og vil blive tilføjet til udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 195: Røsnæs og Røsnæs Rev. At klokkefrøen også er en Bilag IV-art betyder, at arten er strengt beskyttet, og at dens levesteder ikke må ødelægges, hverken indenfor eller udenfor habitatområderne.</p> <p>I VVM-redegørelsen behandles klokkefrøen i del 3 hvor det konkluderes, at der er 2 registreringer for klokkefrøer kun 500 meter fra korridoren. Man kan ikke udelukke at de også er indenfor korridoren, men det konkluderes, på blot én besigtigelse, at det nok ikke er tilfældet, da man ikke har set haletudser ved besøget.</p>
<p>I forhold til hensynet til naturen er der bemærkninger om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - At lade dette uforstyrrede Natura 2000 område være uforstyrret (23L, 49L, 61L, 92L, 103L, 107M) - at tage hensyn til Natura 2000 samt Geopark Odsherred (47L, 56L, 70L) - at Sejerø er ét af de to mest sårbare områder af de 6 udpegede områder til kystnære havmølleparker (9I) 	<p>(23L) Vores kyst og bugt er jo en del af et større uforstyrret landskab – Natura 2000 område – og det skal det blive ved med at være, hvis det står til os!</p> <p>(47L) En betydelig del af Sejerø bugten er Natura 2000 område, og i september 2014 blev Vejrhøjbuens af UNESCO udpeget som Danmarks første Geopark (Odsherred). I VVM rapporten er der ikke taget hensyn til vindmøllernes nærhed til et Natura 2000 område. Ligeledes er der ikke taget hensyn til Geopark Odsherred, dvs. at der fra et helt enestående stykke dansk natur blive rudsigt til et industrianlæg uden sidestykke i Danmark.</p> <p>(9I) DN mener endvidere, at det er de 2 mølle områder, som VVM- undersøgelserne peger på, er de mindst sårbare, som skal udvikles. DN vurderer, at Sejerø Bugt møllepark henhører til de 2 mest sårbare, hvorfor vi mener, at det vil være mest hensigtsmæssigt om Sejerø Bugt møllepark ikke udvikles eller udvikles sidst.</p>
<p>I forhold til dyrelivet efterlyses:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bedre undersøgelse af, hvordan havmøllerne vil påvirke dyrelivet generelt (3L, 7L, 81L) - bedre undersøgelse af, hvordan 	<p>(50L) I forhold til forekomsten af sorttænder, understøttes hovedkonklusionen i VVM-redegørelsen ikke i tilstrækkeligt omfang af de til grundliggende faglige vurderinger. Det kan derfor konstateres, at den overordnede konklusion i VVM-redegørelsen om, at en reduktion fra 200 MW til 100 MW vil kunne sikre, at der ikke bliver tale om en negativ indvirkning på udpegningsgrundlaget for F94, hviler på et tydeligvis ufuldstændigt fagligt grundlag. En så spinkelt fagligt underbygget vurdering må anses for at være i strid med</p>

havmøllerne vil påvirke forekomsten af trækfugle (3L, 7L, 50L), herunder sorttænder (9I, 10I, 14I)

- opgørelse over, hvilke dyrearter og plantearter, der forventes at forsvinde helt eller delvist fra området (3L, 7L)
- undersøgelser af konsekvenserne for havbunden (12L, 115L)
- at støjen fra nedramning reduceres mest muligt (9I)

VVM redegørelsen med de tilhørende baggrundsrapporter giver ikke et retvisende billede af mulige konsekvenser for miljøet og fuglelivet (8I) (9I) påpeger mangler ift. marsvins velbefindende, samt ift. monitorering heraf, ligesom der mangler afværgeforanstaltninger ift. flagermus.

forsigtighedsprincippet og med både ånden i og ordlyden af bestemmelserne i EU's fuglebeskyttelsesdirektiv, EU's Natura-2000-retsregler og den danske lovgivning på området. Det må antages, at såvel Miljøklagenævnet som EU-kommissionen vil dele denne opfattelse, skulle sagen blive forelagt disse instanser. Udover disse åbenlyse - og i de faglige baggrundsrapporter erkendte - faglige mangler og svagheder bør der også peges på andre væsentlige forhold, som understreger, at VVM-redegørelsen konklusion hviler på usikre og diskutabile antagelser. En faglig undersøgelse foretaget af DCE - Dansk Center for Miljø og Energi i 2014 ("Post-construction evaluation of bird abundances and distributions in the Horns rev 2 offshore wind farm area, 2011 and 2012") angives, at havvindmøller på størrelse med de forventede i Sejerø Bugt fortrænger sorttænder i større omfang. Her vurderes det, efter at dette specifikt er blevet undersøgt ved Horns Rev 2 havvindmøllepark, at sorttænder bortskræmmes på en afstand udover 5 km. I andre faglige redegørelser opereres også med større afstande (fx 4 km i "Havvindmøllepark ved Rødsand VVM-redegørelse, baggrundsrapport nr. 16 DMU 2000).

Sådanne usikkerheder burde ud fra det generelle VVM-paradigme om "worst case" samt forsigtighedsprincippet føre til, at der regnes med større fortrængningseffekter og fortrængningsafstande end de i VVM-redegørelsen anvendte.

Der er nye, mere valide og relevante faglige fugle-registreringsdata tilgængelige, som indikerer, at konsekvenserne for sortandebestanden i Sejerø Bugt - og i F94 - vil være mere alvorlige end antaget i VVM-redegørelsen.

Af Naturstyrelsens "NATURA 2000 Basisanalysen 2016-2021 - Sejerø Bugt, Bjergene, Desebjerg og Bøllinge Bakker", som styrelsen udgav i 2013, fremgår det - som i den nye DCE-undersøgelse - at fjerfældende sorttænder i særlig grad forekommer i den sydlige del af området (dvs. tæt på den påtænkte vindmølleplacering og overlappende med dens forstyrrelseszone) ligesom antallet af dykkender i de senere år har haft faldende bestande i området. På den baggrund nævnes det i Naturstyrelsens analyse, at det kunne overvejes, om der burde etableres et fuglereservat, og at der især kan være behov for overvejelser om at nedbringe forstyrrelser i form af forskellige former for sejlads i området.

Etablering af en kystnær havvindmøllepark i den sydlige del af Sejerø Bugt med daglig servicebådstrafik umiddelbart vest for F94 - og med en fysisk overlappende forstyrrelseszone med F94 - rimer meget dårligt med disse observationer og overvejelser.

Endelig skal det bemærkes, at der i forbindelse med tidligere vurderinger af sortandeproblematikken i forbindelse med mulig etablering af havvindmøller i et tilsvarende relativt lavvandet havområde mellem Læsø og Samsø fremkom data om lokal forekomst af fjerfældende sorttænder (jf. "Faktorer som påvirker fordelingen af sorttænder i fældningsperioden i Ålborg Bugt". Danmarks Miljøundersøgelser, 2009), og at dette forhold var stærkt medvirkende til, at ELSAM derfor ikke yderligere forfulgte planer om at rejse havvindmøller i dette område.

(14I) Det fremgår imidlertid af de faglige vurderinger i de to tilgrundliggende tekniske VVM-baggrundsrapporter, hvori de fuglemæssige forhold analyseres, at disse ikke leverer et tilstrækkeligt grundlag for VVM-redegørelsens overordnede konklusion.

Ekspertterne tager både væsentlige og velbegrundede forbehold både hvad angår den anvendte fugleregistreringsmetode, den anslåede forekomst af sorttænder i mølleområdets og dets omgivelser samt med hensyn til beregningerne af hvor meget en havvindmøllepark vil kunne påvirke sortandebestanden. Der er derfor ikke tilstrækkeligt fagligt belæg for at der konkluderes, at en reduktion af havvindmølleparken i Sejerø Bugt fra 200 MW til 100 MW vil kunne sikre, at der ikke vil være en væsentlig negativ effekt på sorttænderne i Sejerøbugten - både uden for og inden for Natura 2000-områderne.

I den anden faglige baggrundsrapport er den afsluttende konklusion ensbetydende med, at man ikke på det foreliggende grundlag med tilstrækkelig faglig sikkerhed kan vurdere de mulige kumulative effekter for sorttænder i Sejerø Bugt (inklusive i F94) ved opsætning af havvindmølleparker i Smålandsfarvandet og ved Sæby/Læsø.

Det kan derfor konstateres, at den overordnede konklusion i VVM-redegørelserne om, at en reduktion fra 200 MW til 100 MW vil kunne sikre, at der ikke bliver tale om en negativ indvirkning på udpegningsgrundlaget for F94, hviler på et tydeligvis ufuldstændigt fagligt grundlag. En så spinkelt fagligt underbygget vurdering må anses for at være i strid med forsigtighedsprincippet og med både ånden i og ordlyden af bestemmelserne i EU's fuglebeskyttelsesdirektiv, EU's Natura 2000-retsregler og den danske lovgivning på området. Det må formodes, at såvel Natur- og Miljøklagenævnet som Europa-Kommissionen vil dele denne opfattelse, skulle sagen blive forelagt disse instanser.

Ud over disse åbenlyse - og i de faglige baggrundsrapporter erkendte - faglige mangler og svagheder bør der også peges på et andet væsentligt forhold, som understreger, at VVM-redegørelsen konklusion hviler på usikre og diskutabile antagelser.

I den tekniske analyse i baggrundsrapport "Sejerø Bugt Offshore Wind Farm Birds and Bats Technical Background Report" er der i forbindelse med vurderingen af den negative effekt på sortandebestanden taget udgangspunkt i en antagelse om at sorttænder fortrænges med 75 % i selve vindmølleområdet og med 50 % i en forstyrrelseszone på 0-3 km fra vindmølleområdet.

En faglig undersøgelse foretaget af DCE - Dansk Center for Miljø og Energi i 2014 ("Post-construction evaluation of bird abundances and distributions in the Horns rev 2 offshore wind farm area, 2011 and 2012") angives, at havvindmøller på størrelse med de forventede i Sejerø Bugt fortrænger sorttænder i større omfang. Her vurderes det, efter at dette specifikt er blevet undersøgt ved Horns Rev 2 havvindmøllepark, at sorttænder bortskræmmes på en afstand udover 5 km. I andre faglige redegørelser opereres også med større afstande (fx 4 km i "Havvindmøllepark ved Rødsand VVM-redegørelse, baggrundsrapport nr. 16 DMU 2000).

Sådanne usikkerheder burde ud fra det generelle VVM-paradigme om "worst case" samt forsigtighedsprincippet føre til, at der regnes med større fortrængningseffekter og fortrængningsafstande end de i VVM-redegørelsen anvendte.

Der er nye, mere valide og relevante faglige fugleregistreringsdata tilgængelige, som indikerer, at

konsekvenserne for sortandebestanden i Sejerø Bugt – og i F94 - vil være mere alvorlige end antaget i VVM-redegørelsen

Den foreliggende VVM-redegørelse har beregnet fortrængning og heraf afledte større tætheder, fødekonekurrence og dødelighed ud fra flyvedygtige fugle.

Det er imidlertid almindelig kendt at Sejerø Bugt rummer forekomster af ikke flyvedygtige svingfjerfældende sortænder i juli til september, jf. den nye rapport fra Århus Universitet nævnt ovenfor.

Den i VVM-redegørelsen anvendte beregningsmetode for fortrængning af sortænder kan ikke overføres til ikke flyvende (fjerfældende) fugle. Og der er ikke i VVM-redegørelsen foretaget særlige vurderinger for fjerfældende sortænder, hvis følsomhed over for forstyrrelser i form af vindmøller og daglig sejls med servicebåde - som larmer, sejler hurtigt og har hyppige retningsskift - vil være markant større. Sortænder er kendte for at være ekstremt følsomme over for forstyrrelse i de perioder hvor de er i svingfjersfældning. I en tidligere ekspertundersøgelse heraf fastslås det, at der først i en afstand af 10 km (se "Faktorer der påvirker fordelingen af sortænder i fældningsperioden i Ålborg Bugt, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, 2009") ikke kan spores en effekt på forekomsten af fjerfældende sortænder.

Der kan ikke være berettiget tvivl om, at den forøgede dødelighed af sortænder (som følge af fortrængning), som vil være resultatet af etablering af en havvindmøllepark i Sejerøbugten, og som i VVM redegørelsen (Baggrundsrapport: Sejerø Bugt Offshore Wind Farm. Appropriate Assessment Birds Natura 2000, tabel 8.8) vurderes til at være på mellem 4.241 - 4.790 individer årligt, ville være markant større, hvis skadevirkningen på fjerfældende sortænder var medtaget i beregningerne. Det må anses for at være en meget væsentlig mangel og svaghed i den pågældende VVM-redegørelse.

(9I) Anvendes nedramning til trods for de åbenbare risici og forstyrrelser, det medførerfor bugtens fauna, bør kendte teknologier udnyttes så støjen fra pæleramningen reduceres mest muligt, det kunne fx være ved at udlægge boblegardiner, eller foretage nedramningen i støjisolerende-rør.

(9I) I "Del 4 sammenfatning og konklusion" står det skrevet, at marsvin ikke vil blive udsat for PTS (Permanent Treshold Shift). Men en forudsætning for dette er, at scenarie 3 vælges fra delrapporten om marine pattedyr. Her skal der etableres pingers 2 km fra området, således at dyrene skræmmes væk fra området. Der gælder samme forudsætningen for den moderate. Det er dog vigtigt at disse pingers tages ned igen så snart eventuelle aktiviteter i konstruktionsområdet tillader det. TTS (Temporary Treshold Shift). Denne forudsætning står ikke nævnt i "Del 4 sammenfatning og konklusion", hvilket den bør gøre.

(9I) I delrapporten om marine pattedyr står det beskrevet, at det er essentielt, at der etableres monitorering efter endt konstruktions- og operationsfase, således det sikres, at støjniveaueu når ned på gunstigt niveau. Dette er ikke beskrevet i "Del 4 sammenfatning og konklusion", hvilket DN synes er en vigtig betragtning. Også selv om lignende lovkrav ikke gælder for VVM redegørelser for anlæg på havet, så er det dog et klart krav fra delrapporten.

(9I) I afsnit 6.3 om bilag 4 arter i "Natur på land" står der under underafsnittet om flagermus beskrevet, at "Hvis det bliver nødvendigt at påvirke lokaliteter negativt, hvor der er registreret flagermus eller elementer (træer/bygninger), der vurderes at udgøre potentielle levesteder for arten, skal der dog iværksættes afværgende foranstaltninger som beskrevet i afsnit 10.3.2.". Under afsnit 10.3.2 er der dog ikke beskrevet afværgende foranstaltninger for flagermus, hvilket er bekymrende.

Et nyt antalsstudie har i mellemtiden vist, at antallet af sortænder er langt større end hidtil antaget, hvorfor der opfordres til at opdatere VVM-undersøgelserne (2I, 7I, 9I, 14I). Skulle genberegninger vise, at bestanden stadig forudsætter en reduktion i udbuddet, opfordres til, at grænseværdien skrives ind i det endelige udbudsmateriale frem for i stedet for at begrænse antallet af MW (7I) På trods af de nye studier påpeges, at der stadig er væsentlige aspekter vedr. bestanden af sortænder, som ikke er medtaget i VVM vurderingen (50L)

(2I) VVM-undersøgelserne vedr. de to udbudssites Sejerø Bugt og Smaalandsfarvandet blev offentliggjort tidligere på året. De viser at fuld udnyttelse af de to sites ikke er mulig, da det vil indebære en risiko for populationen af sortænder. Et nyt antalsstudie har i mellemtiden vist, at antallet af sortænder er langt større end hidtil antaget. Det viser, at minimumspopulationen ikke er på 361.400 ænder, men på 600.000 ænder (og maksimumspopulationen på 1,2 mio. sortænder). Wetlands International bekræfter over for European Energy, at 600.000 er den absolutte minimumspopulation, og selv et forsigtighedsprincip kan dermed ikke retfærdiggøre, at tallet reduceres yderligere. Den nye viden om, at populationen betyder alt andet lige, at populationen kan holde til en større fortrængning, uden at blive truet. European Energy vurderer derfor, at begge sites kan udbygges fuldt ud, uden at det udgør en trussel for sortanden. European Energy opfordrer derfor Energistyrelsen til at opdatere VVM-undersøgelserne med den nye viden.

Vi henviser i øvrigt til Tom Langendoen fra Wetland International, der kan nås på tlf.: +31 318660910. Det nye studie kan findes her: <http://wpe.wetlands.org/view/2372>.

I opdateret høringssvar skriver (1M) Siden VVM-undersøgelsen blev offentliggjort er der imidlertid kommet ny viden om sortanden. Wetlands International har således publiceret opdaterede og nye værdier for antallet af sortænder. De nye tal viser, at minimumspopulationen ikke er på 361.400 ænder, men herimod på 600.000 ænder (og maksimumspopulationen på 1,2 mio. sortænder). Wetlands International vurderer samtidig nu ikke længere at sortanden er truet, men at bestanden er stabil.

Wetlands International bekræfter over for European Energy, at 600.000 er den absolutte minimumspopulation, og selv et forsigtighedsprincip kan dermed ikke retfærdiggøre, at tallet reduceres yderligere. Den nye viden om populationen betyder alt andet lige, at populationen kan holde til en større fortrængning, uden at blive truet. European Energy har derfor bedt en ekspert fra den rådgivende ingeniørvirksomhed Orbicon om at genberegne PBR-værdier. Beregningen viser, at PBR værdien på baggrund af de nyeste data er steget til ca. 35.500, hvilket giver mulighed for at udbygge begge sites. Beregning er vedlagt høringssvaret

(7I) Den nye viden om populationsstørrelsen betyder alt andet lige, at populationen kan klare en større fortrængning, end der er lagt til grund i udkastet til VVM-rapport. Vindmølleindustrien anbefaler, at den nye viden lægges til grund for den endelige VVM-rapport, og at den indeholder en genberegning af grænseværdien og på den baggrund en revurdering af de i VVM-udkastet foreslåede restriktioner. Ovenstående anbefalinger om genberegning vil ikke føre til tidsmæssige forsinkelser i det aktuelle udbud af de 350 MW kystnære havmølleparker, da der er tale om relativt simple beregningsopdateringer.

(7I) Skulle det, mod forventning, vise sig, at PBR efter genberegning på baggrund af de nyeste bestandsdata stadig forudsætter en reduktion i udbuddet på de 350 MW ved Sejerø Bugt og Smålandsfarvandet opfordrer Vindmølleindustrien til, at man ikke begrænser antallet af MW, men i stedet opstiller en grænse for antallet af sortænder, som projekterne må fortrænge.

Vindmølleindustrien er uforstående overfor, hvorfor udfordringerne med sortændernes fører til begrænsninger i antal mulige MW, som kan opstilles. Vindmølleindustrien finder, at den bedst mulige måde at tage hensyn til sortand-populationen er, at der opstilles en tærskelværdi for antal fortrængte sortænder, som samlet skal overholdes for de indre danske farvande som helhed. Alternativet – at udbudsbetingelserne dels definerer, at der ikke må bygges på mere end én af de udbudte placeringer i Kattegat og dels opstiller evt. arealbegrænsninger på specifikke sites – er ikke formålstjenligt. Det skyldes, at VVM-analyserne baserer sig på fiktive 'worst case' scenarier for park-design og -layout. Hvis man fastlægger restriktioner på et sådant grundlag, gavner det hverken sortand-populationen eller hensynet til maksimering af fleksibilitet i udbudsbetingelserne og dermed konkurrencen.

Vindmølleindustrien foreslår, at grænse- eller tærskelværdien for acceptabelt antal fortrængte sortænder skrives ind som vilkår i det endelige udbudsmateriale til offentliggørelse ultimo 2015, hvis den genberegne PBR-værdi altså ikke gør det unødvendigt.

Vindmølleindustrien bemærker i øvrigt, at står valget mellem opstille arealbegrænsninger og MW begrænsninger er det mere logisk at begrænse vindmølleparkerne ved Sejerø Bugt og Smålandsfarvandet i areal-omfang end MW-omfang, da det er førstnævnte som har betydningen for bestanden af sortænder. Vælges denne vej bør VVM-materialets beregninger af effekten på sortand af parker af forskelligt omfang derfor hedde 44, 33 og 22 km² frem for 200, 150 og 100 MW. Hvorvidt det er muligt for koncessionshaver at indplacere mere end 100 MW på det tilbageværende 22 km² store areal uden betydelig negativ indvirkning på energiuddyttet bør således være en kommerciel beslutning. Endelig opfordrer Vindmølleindustrien til at arealbegrænsninger fastsættes i mindre 'spring' end 22, 33, og 44 km². Altså hvis den via forsigtighedsprincippet fastsatte procentsats for PBR-grænseværdi ikke muliggør anvendelse af et areal på 33 km², så har det stor betydning for vindmølleopstiller at få tildelt eksempelvis 29 km² frem for blot 22 km².

(14I) I en ny undersøgelse foretaget af Århus Universitet, Dansk Center for Miljø og Energi for Naturstyrelsen (Titel: Relationen mellem den geografiske fordeling af fjerfældende havdykænder og menneskelige aktiviteter i Sejerøbugten. Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Århus Universitet, 11. september 2015) fremlægger resultater fra en undersøgelse af forekomsten af svingfjerfældende sortænder i Sejerøbugten i sommeren 2014. Sejerø Bugt er valgt som undersøgelsesområde, fordi der er en kendt forekomst af fældende sortænder her, hvilket skyldes særligt ideelle forhold i form af moderat forstyrrende sejllads, svag strøm samt tilpas lav havdybde og forekomst af fødegrundlag i form af muslinger.

Undersøgelsen anvender en moderne og væsentlig mere pålidelig fugle-registreringsteknik end de i VVM-redegørelsen anvendte. Der er tale om digital-ortho-foto-teknik, hvor der registreres fugle vha. et særligt kamera med meget høj opløsning, og hvor der flyves højere over havoverfladen (475 meter) end i VVM-registreringerne (kun 76 meter). Ved lav flyvning vil mange sortænder, og især de mere sky fjerfældende sortænder, dykke lang tid før overflyvningen finder sted. Fuglene bliver skræmt, dykker og tælles således ikke med. Desuden overser de menneskelige observatører i de lavt flyvende fly nemt sortænder på overfladen, fordi de er små og mørke modsat fx større og mere brogede fugle som fx ederfugle. Den højere flyvning formodes at reducere problemet med de dykkende ænder meget væsentligt, og optælling af fugle ved hjælp af fototeknik er væsentlig mere valid end registrering af menneskelige observatører.

Den i DCE undersøgelsen anvendte fugleregistreringsmetode er i dag lovpligtig i bl.a. Tyskland og Storbritannien i forbindelse med VVM-procedurer.

VIGTIGT: Den nye undersøgelse dokumenterer, at et stort antal fjerfældende sortænder ligefrem har speciel præference for at opholde sig og finde føde i det potentielle mølleområde. Områdets indhold af og betydning for Sejerø Bugts sortandbestand er således væsentligt større end tidligere antaget og beregnet i VVM-redegørelsen.

Det er i den sammenhæng bemærkelsesværdigt, at en af fugleoptællingerne, som indgår i datagrundlaget for VVM-redegørelsen (foretaget med lav flyvning og menneskelige observatører) den 2. september 2014 finder i alt 228 sortænder i mølleområdet og den anslåede forstyrrelseszone på 3 km, mens den nye undersøgelse med høj flyvning og den digitale-ortho-foto-teknik dagen efter, dvs. den 3. september 2014, konstaterer en forekomst af 17.955 sortænder (hvoraf en meget væsentlig andel netop forekommer mellem Sejerø og Røsnæs, dvs. i mølleområdet og dets nærmeste omgivelser). Dette kan med stor sandsynlighed tages som et udtryk for, at den i VVM-en anvendte metode er mangelfuld, og at eksperternes forbehold i baggrundsrapporterne er meget velberettigede.

Den nye undersøgelse bekræfter desuden, at der netop i Sejerø Bugt og i det påtænkte mølleområde er en markant større mængde sortænder end tidligere antaget, hvorfor områdets betydning for verdensbestanden og for fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag ligeledes bør revideres.

(50L) På trods af nye estimater fra Wetlands International over verdensbestanden af sortænder, påpeges at der stadig er følgende væsentlige aspekter, som ikke er medtaget i VVM vurderingen:

- Det nye estimat fra Wetlands International er ganske rigtigt sat op, som European Energy påpeger. Dog kun med 50.000 individer, og der er fortsat tale om en bestand, som over en længere periode anses for moderat faldende.
- Ud fra forsigtighedsprincippet bør der ved faldende bestande tages udgangspunkt i en lavere "recovery factor" end den i VVM-redegørelserne benyttede, hvilket vil opveje det øgede bestandsestimater i beregningerne over den øgede dødelighed hos sortænder som følge af opsætning af de kystnære havvindmølleparker
- Der bør herudover tages udgangspunkt i en lavere afskæringstal i PBR-beregningerne end det i

VVM-redegørelserne benyttede. Grunden hertil er vurderingerne ikke blot tilnærmelsesvis tilstrækkeligt tager højde for samlede kumulative effekter på sortandebestanden. Der mangler således data og vurderinger af hvorledes bestanden påvirkes i Rusland og i Europa samt af andre aktiviteter og projekter i Danmark end alene det statslige udbuds planer om kystnære havvindmølleparker i de indre danske farvande.

- Desuden er der ikke i VVM-redegørelserne taget højde for, at nye undersøgelser dokumenterer, at især Sejerøbugten fungerer som et vigtigt levested for store bestande af særligt sårbare fjerfældende sortænder i sommermånederne. Disse fugle er langt mere sårbare og vil påvirkes klart mere negativt end de flyvedygtige fugle, som der er analyseret på i VVM-redegørelsen for Sejerøbugt

(N) – Placering af havmøllepark

Resumé	Fra hørings svar
<p>Der er indkommet følgende forslag til alternativ placering af havmølleparken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - længere væk fra kysten (1L, 2M, 77L) - ikke kystnært (89L, 95L) - på rev, så de er med til at markere disse (1L) - mindst 20 km ude i havet (71L, 72L) - mindst 50 km ude i havet (5L, 83L) - ikke kystnært (8L, 12I, 20L, 42L, 48L, 116L) - langt ude på havet (3I, 4I, 5I, 6I, 9I, 11I, 51L, 54L, 58L, 79L, 84L, 108L) - så langt væk at de ikke er synlige fra land (18L) - ikke så tæt på Røsnæs (22L) - ude i Kattegat (22L) - Ved Samsø (35L) - ydre farvande (40L) - ved den jyske vestkyst (12I) <p>Og der henstilles til, at møllerne opstilles i geometriske mønstre, så de virker mindst muligt generende (2M, 9I), hvilket dog kan være vanskeligt på det meget begrænsede arealudlæg (98L)</p> <p>Der er desuden bemærkning om, at vindmøller kan forsinke redningsbåde i området, som må sejle en omvej (4M)</p>	<p>(1L) Placeringen og spredningen af havmølleparker i danske havområder skal gentænkes. Store vindmøller skal placeres med store afstande til kysterne fordi:</p> <p>De ændrer holdninger under driften. Holdninger til opførelse af andre bygværker som faste forbindelser mellem landområder (Røsnæs-Samsø-Jylland)</p> <p>De påvirker sjældne naturtyper (Natura 2000 områder)</p> <p>Vedvarende støj (24db) er meget generende. Støj fra motorveje (vedvarende 24 db) er stærkt generende. Vedvarende blink og genskind fra vindmøller er stærkt generende.</p> <p>(83L) Der er alternativer til grøn energi. I andre lande placeres disse havvindmølleparker 45 km eller mere ude på havet - hvorfor så kun 4 km fra stranden i den ellers så smukke og delvist fredede Sejerøbugt?</p> <p>(1L) Placer havmøller på rev så de markerer revene for skibsfarten langs de internationale sejlruiter. Selvfølgelig i kystfjerne områder.</p> <p>(22L) Jeg fatter ikke hvorfor disse møller ikke placeres ude i Kattegat, hvor de ikke vil genere tilnærmelsesvis så meget. Prisforskellen må være til at overse, og vil let kunne kompenseres ved en beskeden afgift på el.</p> <p>(35L) Kan der ikke sættes flere møller op syd for Samsø, der står jo en del i forvejen, og den kender skibstrafikken i forvejen?</p> <p>(2M) der bør arbejdes med mere langsigtede opstillingsmuligheder ved placeringer længere væk fra de kystnære områder. Dette har større anlægsomkostninger men er samtidig også markant mindre indgribende i forhold den afledte støj samt den visuelle påvirkning i de tilgrænsende kystlandskaber</p> <p>(9I) Det er vigtigt for DN at pointere, at udbygningen kun skal ske, som et supplement til de store vindmølleparker længere ude til havs. Nye økonomiske tal fra juli 2015 tyder på, at produktionsomkostningerne for havvindmølleparker er for nedadgående. Dette faktum sætter spørgsmålstegn ved, hvor mange kystnære havvindmøller der reelt er behov for. Der er ingen tvivl om, at de kystnære havvindmøller berører mange flere mennesker og i langt højere grad skæmmer kystlandskaberne end egentlige havvindmøller.</p> <p>(12I) Det er Kragenæs Sejlklubs vurdering, at med indgåelsen af aftalen med svenske Vattenfall om opførelse af Horns Rev 3 vest For Esbjerg med en afregningspris på 77 øre pr. KWH falder et af de væsentligste argumenter for etablering af kystnære havvindmølleparker faldet bort. Afregningsprisen for Horns Rev 3 er som tidligere annonceret præcis den samme pris som forudsættes i statens udbud af de 6 områder til prækvalifikation i forbindelse med opførelse af kystnære havvindmølleparker i indre danske farvande, nemlig 77 øre pr. KWH.</p> <p>(2M) Odsherred Kommune er af den opfattelse at placering, opstillingsmønster samt møllernes størrelse er af afgørende betydning, hvilket også fremgår af de ovenfor nævnte afsnit af "Del 3, Miljøforhold på land". Det fremgår af materialet at den støjmæssige påvirkning forøges ved etablering af 10 MW hav-vindmøller frem for etablering af 3 MW havvindmøller. Omvendt må opstillingsmønsteret i flere situationer antages at være mere flimrende ved etablering af 3 MW havvindmøller frem for færre 10 MW havvindmøller til trods for at sidstnævnte mølletype er højere. Odsherred Kommune finder at der i afsnittet " 2.2 Design af havmølleparken " gives mulighed for en variation af mølletyper og opstillingsmønstre der er særdeles forskellige. Det bør overvejes om, hvorvidt de tilladelsesmæssige rammer i VVM redegørelsen bør indsnævres til en nærmere bestemt opstillingsmetodik, som mindsker det relative store spænd for de mulige opstillingsformer. Odsherred Kommune fremsætter derfor indsigelse mod forslaget med henblik på at der tilvejebringes en nærmere analyse af om opstillingsmønsteret bør rumme mulighed for en mindre variation end i det foreliggende forslag, således at møllehøjde og tæthed i det endelige forslag eventuelt kunne ligge inden for et mere veldefineret, og smallere interval.</p> <p>(9I) bør vindmølleopstillingen, såfremt vindmølleparken etableres udover at blive reduceret til 100 MW placeres på tæt på Sejerø som muligt – længst væk fra Røsnæs nordside, som bl.a. rummer et stort sommerhus område. Opstillingsmønsteret bør hvis vindmølleparken realiseres, samles og opføres med få -</p>

	<p>men store møller for at signalere et roligt visuelt udtryk.</p> <p>(98L) På s. 9 anføres at der til 200 MW installeret produktionsmulighed kan tillades udnyttet et areal på 44 km², og tilsvarende 22 km² for 100 MW, af et ca. 60 km² stort område. Det er vigtigt ifm. en sådan specifikation også at kræve en største afvigelse fra en omtrentlig kvadrat- eller cirkel-form el. lign. af et tilladt opstillingsfelt, så det hindres at de opstillede møller placeres på én eller få, meget lange rækker. Eksempelvis kan 22 km² rummes indenfor en cirkel på mindre end 5,5 km i diameter, eller indenfor et kvadrat med sidelængde mindre end 4,7 km, eller indenfor et rektangel med fx. sidelængderne 3,9 km og 5,8 km. Eksempelvis kunne kræves en maximal største indbyrdes afstand mellem vilkårligt 2 af de i parken opstillede vindmøller på højst 7 km, svarende til diagonalen i eksemplets rektangel.</p> <p>(4M) Den Værnsfælles Forsvarskommando vurderer, at der i forbindelse med anlægs- og demonteringsfasen af havmølleparken er en marginal risiko for, at SAR-enheder kan blive forsinket i en SAR operation eller lignende i tilfælde af eventuel behov for omsejling af arbejdsområder i vindmølleparkerne under forlægning mod en position i området. Eventuel forsinkelse vil afhænge af arbejdsområdernes udbredelse, men vurderes maksimalt at dreje sig om få minutter. Under vindmølleparkens driftsfase vurderes der ikke at være nogen påvirkning, idet det forudsættes af SAR-enhederne kan gennemsejle havmølleparken.</p>
<p>Der er desuden indkommet indsigelse mod placeringen i Sejerø-bugten generelt (2M, 3L, 5L, 7L, 8L, 9L, 10L, 11I, 11L, 15L, 16L, 17L, 27L, 28L, 30L, 32L, 52L, 53L, 86L, 91L, 100L) samt pga.</p> <ul style="list-style-type: none"> - faren for kollision (2L, 3I, 4I, 5I, 8I, 9I, 12L, 24L, 25L, 26L, 34L, 36L, 38L, 39L, 40L, 42L, 45L, 57L, 66L, 83L, 110L, 111L, 113L, 115L) - cost/benefit – hvor ulemperne ikke opvejes af fordelene (4L, 8L, 13I, 26L, 31L, 81L, 83L, 89L, 92L, 98L, 103L, 112L, 113L) - fordi placeringen strider mod retningslinjer for området – uforstyrret landskab (34L, 84L, 87L) - fordi bugten er ret lille med land til alle side (92L, 110L, 111L, 113L) - fordi områdets udstrækning er reduceret og det derfor er bedre at tage to af de andre 6 udpegede områder (92L, 98L) - ikke-ideelle vindforhold (98L) - placeringen sker på vanddybder ideelle for fritidssejlere (12I) - fuglelivet (14I) 	<p>(2M) Odsherred Kommune fremsætter indsigelse mod forslaget i sin helhed, hvilket omfatter såvel etablering af havvindmølleparken på søterritoriet, samt forslag til kommuneplantillæg nr. 4 til Kalundborg Kommunes kommuneplan for etablering af tilhørende landværts anlæg i Kalundborg Kommune.</p> <p>(3L) Grundlæggende ønsker vi hermed at gøre indsigelse mod opførelsen af den påtænkte havvindmøllepark i Sejerø Bugten.</p> <p>(2L) Indsigelse mod VVM redegørelsen for Sejerø Bugt vedr. sejladsforhold.</p> <p>I indsigelsen anføres, at der ikke er omtalt risikoen for miljøkatastrofer som følge af påsejlinger. I VVM redegørelsens kapitel 2 viser, at den nordlige del af Storebælt vil være det område i landet med størst risiko for olieforurening på grund af skibulykker. Undersøgelsesområdet passerer årligt af 20.000 skibe, heraf 6000 tankskibe, hvoraf nogle er enkeltskrogede og der er ingen tvangslods. Dette burde have indgået i VVM-redegørelsen. Tallene stammer fra en analyse lavet af COWI og Forsvarsministeriet (2007). Tallene uddybet og efterberegnet i høringssvaret.</p> <p>Med den øgede sandsynlighed for skibskollision vil de økonomiske konsekvenser også være af en helt anden størrelsesorden end de anførte 2 mio. kr. Med 1% lækage fra et tankskib i 100.000 t klassen vil alene omkostningerne til oprensning kunne løbe op i størrelse af ca. 8 mio. USD. Hertil kommer miljøomkostningerne.</p> <p>Mht. beregningen af sandsynlighed anerkendes de lave forøgelse på 0,002 for større skibe mod vindmøller eller de 0,0009 for skibe mod skibe ikke. Ligesom det ikke virker korrekt, at frekvenserne anvendes til at beregne en return period. Beregningerne i sig selv er korrekte, men irrelevante, idet de viser en gennemsnitsbetragtning, hvor det gentagne gange understreges, at der skal anvendes worst case betragtninger. Det virker mere korrekt at anvende en grænse på 1%, som man normalt vil acceptere i worst case betragtninger. Selv med anvendelse af 0,03 som frekvens, vil det svare til at man i hele perioden på 30 år vil have en risiko på 9% for at få en eller flere af ovenstående typer ulykker, altså langt over de 1 %, man normalt vil acceptere i worst case.</p> <p>Mht. metoden (HAZID), så må denne anses som en egnet metode til formålet, selvom resultatet grundlæggende står og falder med den fantasi og erfaring paneldelegerne har. Og det kommissorium som har været givet på workshoppen (ændring af risikoen for ulykker, og sikkert ikke aspekter som f.eks. bestanden af Sortænder).</p> <p>Selv ved et mindre olieudslip vil den samlede bestand af Sortænder være truet, og ved et større olieudslip vil der kunne være uoverskuelige konsekvenser for både den ydre og indre del af Sejerø Bugt og Samsø. Havvmølleparken forlanges derfor sat i bero.</p> <p>Der henvises til 8 referencer til emnet.</p> <p>(38L) Store Bælt, og området udfor Sejerøbugten specielt området ved Hatter Barn, er udpeget, i en rapport udgivet af COWI og Forsvarsministeriet, som det absolut farligste og mest risikable farvand i forhold til en forureningskatastrofe forårsaget af grundstødning, kollision.</p> <p>(4L) Det er interessant læsning og alene redegørelsens del 0 – ikke teknisk resume og måske især baggrundsrapporten ATR 16 og 17 Landskabelige forhold og visualiseringer må være tilstrækkelige til at beslutte, at dette projekt ikke bør have sin gang på jorden. Den angivne halvering af kapaciteten til 100 MW for Sejerø Bugt Havmøllepark bør ej heller ændre denne vurdering. Selv de mest fossilrigtige energibetragtninger kan ikke ændre det faktum, at under 2 procent af Danmarks elforbrug leveret af en vindmøllepark placeret i Sejerøbugten i den grad vil spolere både kultur-mæssige og landskabelige værdier, der vil forarme vores samfund i langt højere grad end gevinsten af den ubetydelige CO₂-reduktion, der kan opnås.</p> <p>(8L) Som jeg forstår det betaler jeg en del til møllerne som skatteborger – dvs. mere i skat og flere energifgifter. Danmark skal være et forgangsland? Ja! Men er vi det med vindmøllerne? I dag skal de substitueres, fordi de langt fra er den mest effektive energikilde – og er det ikke en teknologi, som vil blive overhalet af endnu flere og mere effektive energikilder – fx skulle solceller følge moores lov og blive dobbelt så effektive og halvt så dyre hver 18 måned. Den kurve følger vindmøllerne vist ikke, så når vi har smidt pengene ud efter møllerne og ovenikøbet placeret øjenbæen foran mit sommerhus – så kan vi begynde at pille dem ned igen. Igen for mine penge. Er det overhovedet besværet værd? Ikke for mit sommerhus. Ikke for mine skatte kroner.</p> <p>"Nå, men så får vi jo et bedre klima. Tænk på det, hr Sørensen" (Det er mig). Som jeg har forstået CO₂ ulykken, så er det Co₂, der skaber problemer de næste 100 år, allerede skudt op i luften. Vi får problemer</p>

lige gyldigt hvad vi gør. Vi kan med de nuværende kostbare teknologier højst håbe på at udskyde katastrofen nogle år. Det kommer altså hverken til at gavne hverken mig eller mine børnebørn – men måske mine oldebørn. Imens investerer vi i kostbare teknologier – vel vidende? (ellers se om fx solceller ovenfor) – at der i de kommende år kommer langt billigere, langt mere effektive og langt mindre natur-indgribende teknologier på banen.

Danmark bliver ikke forgangsland ved at investere i en håbløs teknologi. Vindmølle teknologien udvikler sig lineært – mens konkurrenterne udvikler sig eksponentielt. Investeringen er i mine øjne en visionsløs, feel-good investering. I det lange løb gavner den hverken økonomi, beskæftigelse, teknologiudvikling, naturen eller klimaet (i nævneværdig grad). Om 100 år vil de grine af os – ligesom vi undrer os over Danmarks historiens største militære investering: forsvarsanlægget omkring København, hvor man ikke tog højde for at moderne kanoner skyder længere end 3 kilometer – og let over en vold på 3 meter. Vi løser problemer med en teknologi, som aldrig bliver løsningen. For dog bare at gøre noget. Det føles godt.

(8L) Når regnestykkerne gøres op, så er svaret et nej tak til vindmøller i Sejerøbugten

Mig – sommerhusejerens regnskab		Hele samfundets regnskab	
Plus	Minus	Plus	Minus
Ingen	Skatteudgifter Ingen kompensation Forringet herlighedsværdi Forstyrrelse Visuel forurening Nedlæggelse af naturen Højere elregning Mulig olieforurening Gener under byggeriet Mindre udlejning af sommerhuset Kan det overhovedet sælges	Bidrag til at klimaændringerne udskydes med nogle få timer om 100 år	Tab af velfærd (pengene kunne være brugt til noget andet – fx sygehuse, bedre skoler, forskning i teknologi) Tab af arbejdspladser (med stor sandsynlighed udenlandsk arbejdskraft og udenlandsk teknologi. Desuden mindre turisme) Tab af naturadgang (den tilbageværende stiger i værdi) Tab af frihed Mindre sikkerhed for skibsfart

(13I) Ikke alene er den uvundne effekt ret beskeden, nemlig 200 MW (kun 100 MW, hvis sortænder skal tilgodeses!) set i lyset af, at DONG's erhvervelse af rettighederne til Horns Rev 2 og 3 svarer til 3000 MW, dvs. 15-30 gange så meget. Der er allerede i dag relevant viden, teknologi og erfaringer med etablering af egentlige havvindmøller og det findes useriøst, at dette alternativ overhovedet ikke er belyst.

(14L, 19L) Det er nu, mens der ingen indgreb er i naturen her, at vi skal være konsekvente. Hvis der først er etableret ét industrielt anlæg, vil det være meget lettere at få tilladelse til det næste. At etablere en kystnær havmøllepark i Sejerøbugten vil være at ødelægge en genuin attraktionsværdi, som der ikke er for meget af her i Vestsjælland. De små penge man sparer i nuet ved at anlægge en kystnær havmølle, kan blive dyre i det lange løb. Det vil være at spare på skillingen og lade dalerne rulle.

(81L) Dette er en historisk fejlbedømmelse. De klimapolitiske mål kan sagtens nås uden at skulle opstille havvindmøller i de indre danske farvande. Prisen på opførelsen af Havvindmølleparker er for alvor på vej ned. Dong Energy vurderer, at priserne på opførelse af havvindmølleparker, langt ude på havet, vil falde med 40% frem til 2020. Forskellen på garanti-beløbet for Horns Rev 3 og de kystnære vindmølleparker er aktuelt 7 øre pr. kwh. Med de nuværende priser på kystnære parker, vil det vise sig, at de - set med samfundsøkonomiske briller - i det lange løb vil være en dårlig investering. De giver stort set ingen lokal beskæftigelse, og de vil ødelægge de rekreative arealer på en negativ måde med faldende indtægter for turisme, håndværkere og lokale handlende. Hertil kommer forringede ejendomspriser og mindre grundskyld til kommunerne. Udviklingen i turismen vil gå i stå. Sommerhusområder vil gå i forfald. De potentielle købere vil søge andre steder hen, mod mere uberørte steder. Og dem vil der, med nye kystnære vindmølleparker, blive færre af i Danmark. Problemet med Sejerø Havvindmøllepark er, at den ikke alene ødelægger det for Kalundborg Kommune, men for alle kommunerne rundt om Sejerø Bugten.

Med det stigende altid indbyggere i Storbyerne er der behov for at sikre rekreative områder uden for byerne og samtidig sikre at udkantsområderne kan have noget at leve af i fremtiden. Det handler den grønne omstilling også om.

(83L) De økonomiske gevinster ved at placere dem kystnært er ikke belyst. Der skal til eks. 2 landvindmøller til at erstatte 1 havvindmølle. Hvordan ser regnskabet ud i forhold til de kystnære. Omkostningerne ved at placere havvindmølleparker på havet er hastigt faldende, og effektiviteten er 50% højere. Det må forudses, at man kommer til at binde sig til en alt for høj elpris i alt for mange år i de kystnære havvindmølleparker.

(98L) På s. 40 under pkt. 5.1 anføres at en havvindmøllepark af ubestemt størrelse vil "spare" ca. 0,13 megatons CO2 årligt i den andetsteds angivne antagelige 30 års drifttid. "Omkostningen" til drivhusgasser for vedligeholdelse af vindmølleparken angives at udgøre max. 0,01 % af den årlige nationale udledning. Det er højst kritisabelt at disse tal for mængder af drivhusgas ikke umiddelbart kan sammenlignes. Det kan således ikke vurderes om havvindmølleparken overhovedet har nogen positiv effekt på regnskabet for udledte drivhusgasser.

(34L) Opsætning af en vindmøllepark i Sejerø Bugt strider derfor grundlæggende imod intensionerne med at udpege nordsiden af Røsnæs som større uforstyrret landskab.

(98L) For det meste vil variationen i vind i sådanne områder være meget stor, fra helt vindstille til lejlighedsvis storm, og vinden vil sjældent have en konstant størrelse over længere tid. Dette betyder at et sådanne steder opstillet vindkraftanlæg, der vil være dimensioneret til et givet antal MW (= "megawatt

maksimal øjeblikkelig produktionsevne") meget sjældent kan blive fuldt udnyttet. Dette betyder igen at de investeringer der er gjort i selve produktionsanlægget (her: vindmøllerne) og i det landbaserede anlæg der skal håndtere videretransporten af den producerede elektricitet vil repræsentere et voldsomt "overkill" og langt bedre kunne anvendes til vindkraftanlæg der opererer under mere stabile vindforhold, hvad der ofte findes længere ude på det åbne hav. Derfor er de egentlige havplacerede vindmølleparker næppe nogen tilfældighed. Jeg vil tro at der fx. i et åbent/fritliggende havområde ved Bornholm (ikke nødvendigvis det "udpegede") hersker vindforhold der muliggør at et fx. 50 MW anlæg placeret dér årligt ville kunne producere flere GWh (= "gigawatttimer" = en mængde energi) end et 200 MW anlæg placeret i Sejerøbugten. Den overfladiske håndtering i VVM-redegørelsen af "MW" som bare kan flyttes et andet sted hen, og tilsvarende svagheder i tidligere officielt udsendt introduktionsmateriale, vidner om en ringe forståelse af ovenstående forhold, altså om en ringe evne hos både "udbydergruppen" og "analytikerne" (og desværre også blandt "beslutningstagerne") til at skelne mellem en "intensitet", her MW, som angiver en maximal øjeblikkelig produktions-evne/-mulighed, og en "mængde", her fx. GWh, som groft sagt angiver omfanget af "den leverede vare".

(14I) Specielt med hensyn til Sejerø Bugt skal desuden nævnes, at DOF tidligere (20. februar 2014) har fremsendt fylldig dokumentation for områdets store betydning i forbindelse med indkaldelsen af ideer og forslag til VVM-proceduren.

Resumé af generelle emner

(O) – Proces

Resumé	Fra hørings svar
Der stilles spørgsmålstegn ved Naturstyrelsens kompetence samt opgavefordelingen styrelserne imellem (105L)	<p>(105L) VVM- redegørelsen blev offentliggjort den 15. juli 2015. Redegørelsen var først annonceret til offentliggørelse i april, og der blev indbudt til borgermøde den 12. maj 2015. Mødet blev som bekendt aflyst og udsat til en, på daværende tidspunkt, ukendt dato. Udsættelsen gav næring til mange spekulationer og formodninger mellem de berørte borgere på Røsnæs og langs Sejerø Bugts kyst. Rygtet ville vide, at Naturstyrelsen havde nedlagt forbud mod etablering af mølleparken og var tvunget ud i svære forhandlinger med Energistyrelsen, og Naturstyrelsen blev af mange opfattet som vores beskytter mod et miljøovergreb. Den relative ro efter Havnsø mødet - og troen på og tilliden til Naturstyrelsen - blev nu vendt til en voldsom uro og mistro.</p> <p>Naturstyrelsen har, som det fremgår, truffet aftale med Rambøll om udarbejdelsen af VVM undersøgelsen og efterfølgende redegørelse.</p> <p>Omfanget af redegørelsen og de mange sider, over tusinde hvis baggrundrapporterne medregnes virker umiddelbart imponerende. Men efterhånden som redegørelsen gennemlæses opstår en ubehagelig fornemmelse af, at alle problemer ses som bagateller, og udeladelse af alvorlige problemområder og manglende behandling af andre, forøger skuffelsen og mistroen til hele VVM-undersøgelsens sande formål. Nemlig at havvindmølleparken i Sejerø Bugt uanset hvad, skal opstilles.</p> <p>I rapportens sprogbrug omtales skadevirkning konsekvent som "oplevelse eller påvirkning", som jo er neutrale ord, men de eneste der vil opleve noget positivt er Christiansborg politikkerne, vindmølleindustrien og måske et par embedsmænd i Energistyrelsen, stort set alle andre ser den mulige møllepark, som en skadevirkning i bredest mulige omfang.</p>
Indsigelse til kommuneplantillæg: - Odsherred Kommune gør indsigelse mod forslag til kommuneplantillæg nr. 4 til Kalundborg Kommuneplan, omfattende såvel havmølleparken på søterritoriet som landanlæg (2M)	<p>(2M) Odsherred Kommune fremsætter indsigelse mod forslaget i sin helhed, hvilket omfatter såvel etablering af havvindmølleparken på søterritoriet, samt forslag til kommuneplantillæg nr. 4 til Kalundborg Kommunes kommuneplan for etablering af tilhørende landværts anlæg i Kalundborg Kommune.</p>
I forhold til processen og borgerinddragelsen er der følgende kommentarer: - Tonen og strukturen i borgermødet kritiseres (14L, 19L, 94L) - Bedre indkaldelse ifm. høringsprocessen (10L, 14L, 19L, 94L)	<p>(14L) Tonen og de argumenter der blev fremført af teknikere og embedsfolk på borgermødet var skandaløs. Især den ene af de kvindelige talere, jeg fik desværre ikke fat i hendes navn, men hun repræsenterede en af styrelserne og havde en cowboynederdel på, argumenterede på en decideret skræmmemåde: "Vi vil jo nødig have en relation til Rusland, som de har i Ukraine" - hvad er meningen? Hvad har Ukraine og Rusland med sagen at gøre? Skal det være informativt, eller skal det være manipulation og demagogi? Jeg er rent ud sagt forarget. Og hun fremturede: "Nu er det jo ikke juletid, og jeg er ikke julemanden, så jeg kan ikke love jer, at I får en havmøllepark lige ud for jeres kyst" - igen, hvad er meningen? Der var da ingen, der var mødt op for at gøre alt hvad de kunne, for at grabbe den havmøllepark til sig. Vor herre bevares, vi vil da helst være fri.</p> <p>Mødets struktur: Det virkede som om man var bange for selve debatten. Der skulle partout laves grupper, så borgere ikke kunne høre hinandens spørgsmål og debatindlæg. Det blev foreslået fra salen at bevare plenumformen, og af bifaldet at dømme var der stor tilslutning til forslaget. Men nej, det kunne vi ikke få lov til. Der skulle laves grupper, så borgerne atomiseredes og splittedes op, igen et demagogisk kneb.</p> <p>(94L) forbindelse med den udarbejdet VVM redegørelse og den dårlige præsentation på det afholdt borgermøde. Her oplevede man uhørt arrogance fra offentlig myndighed og som kun havde til hensigt at køre henover lokalbefolkningen og i særdeleshed sommerhusfolket der ikke har haft en chance for at se indkaldelsen til borgermødet, da de pågældende aviser som den var bragt i ikke husstandsomdeles samt lægger tidspunktet, så dem der kommer fra andre dele af Sjælland og er i arbejde ikke har mulighed for at nå frem. Det er simpelt hen for dårligt og det var jo på samme måde ved det første borgermøde.</p> <p>(10L) Jeg vil slutte med det, jeg måske skulle have indledt med at sige: I de to grundejerforeninger, jeg er tættest på, er kun tre personer bosat i Kalundborg Kommune. Resten af os bor i Københavnsområdet og på Midsjælland. Vi læser altså ikke Kalundborg-aviser i hverdagen, (det har lidt med borger-orientering og indkaldelser at gøre). Vi er ikke vælgere i Kalundborg, vi har ikke indflydelse på valg af kommunalbestyrelse – men er dog skatteydere (ejendomsskat)...</p> <p>Så når politikkerne betegner de 6 undersøgelsesområder som DEMOKRATISK UDPEGEDE, er der altså noget ved demokratiet, der halter...</p> <p>(14L) Det borgermøde, der blev afholdt forleden dag i Kalundborg var annonceret på en nær-mest uforsømt måde, som indikerer, at hensigten har været, at vi borgere ikke skulle opdage, at der afholdtes et møde. En annoncering i lokalblad og Fiskeritidende?! Hvad er meningen? Den slags skal annonceres ordentligt og en direkte henvendelse til berørte husejere havde ærlig talt ikke været for meget forlangt. I det mindste kunne det have været annonceret i de store landsdækkende dagblade – det er jo ikke alle, der lige</p>

	<p>abonnerer på lokalavisen.</p> <p>(94L) I henhold til vores telefonsamtale d. 4. februar 2014 hvor jeg protestere over denne meget korte frist som er givet det fremsendte materiale og hvordan vi skulle kunne nå at orienterer os om dette materiale og samt sætte os ind i problematikken omkring denne havvindmøllepark og kunne komme med ideer og forslag med så kort varsel? På mødet i torsdags d. 2. september 2014 gav jeg også udtryk for min utilfredshed over den måde dette borgermøde var indkaldt under og afviklingen af det på en god måde omkring tidsplanlægning. Jeg må derfor bede Dem om at respekterer min protest og give grundejerforeningerne langs det berørte område en indsigelsesfrist på minimum en måned mere, så man har en chance for en dialog med grundejerne – d.v.s. til d. 25. oktober 2015 og at man næste gang der indkaldes til borgermøde, sørger for at alle modtage indkaldelsen i god tid og den fortsat afholdes i Kalundborg.</p>
Og så er der ønske om feedback på tidligere indsigelser (28L, 94L)	(94L) Afslutningsvis må jeg henvise til mit brev/mail af 20. februar 2014, hvor der var mange punkter som man kunne forvente der var blevet svaret bedre på.

(P) – Andet

Resumé	Fra høringsvar
Den materielle kulturarv på havbunden tilgodeses (1M)	(1M) Vikingskibsmuseet skal i den anledning udtale, at der ikke er bemærkninger til det fremsendte. VVM-redegørelsen tager på glimrende vis højde for den materielle kulturarv på havbunden.
Er tilhængere af alternativ energi, men mod det konkrete projekt (14L, 18L, 19L)	(14L) Først og fremmest vil jeg påpege, at jeg faktisk er for vedvarende energi. Men det skal foregå på en måde, som udgør en positiv tilvækst, og ikke sådan at man giver med den ene hånd, mens man river ned med den anden. Myndighederne bør opføre sig ordentligt og behandle borgere og natur på en respektfuld måde.
Kommentarer ift. proportionen mellem den restriktive tilgang til kystbeskyttelsen og realiseringen af mølleparken (8L) Det er svært at forstå, at mølleparken kan tillades, når reguleringen langs kysterne ellers er så restriktiv (47L, 78L, 84L)	(8L) Når jeg tænker på balladen om at få opstillet et skur bag i haven, hvad der skal til af tilladelser – og så kommer vindmøllerne bare tromlende. Hvor er proportionerne? (47L) Det er svært at forstå, at mølleparken kan tillades, når reguleringen langs kysterne ellers er så restriktiv
Er tilhængere af alternativ energi, men accepterer ikke en ukritisk opstilling, f.eks. i Natura-2000 områder (9I)	(9I) DN accepterer derfor generelt, at en mindre del af den helt nødvendige grønne omstilling sikres ved opstilling af de forholdsmæssigt billigere kystnære møller. DN accepterer dog ikke en ukritisk opstilling f.eks. i Natura 2000 områder.
Gør opmærksom på, at Sejerøbugten ikke er 'havet' men en del af 'de indre danske farvande' (8I, 21L)	(21L) For det første vil gerne påpege, at Sejerøbugten normalt beskrives som værende en del af "De indre danske farvande" og ikke "Havet". Selvom man tilføjer Varebetegnelsen på de markedsførte vindmøller ordet "Kystnære", så må betegnelsen "Havvindmøller" siges at være politisk overdrevet. De omtalte vindmøller burde snarere hedde "Strandnære Indre Farvandsvindmøller", hvis man overhovedet kan kalde disse monstre for "Vindmøller". Så hvis vi skal konkludere på markedsføringsloven, så vil jeg foreslå projektet omdøbt til: "El-producerende industrianlæg i Bevaringsværdige Strandnære Indre Farvande", så Naturstyrelsen ikke kommer i karambolage med Markedsføringsloven, såfremt denne lov også gælder falsk markedsføring af politiske projekter. Og jeg behøver næppe at pointere, at jeg er voldsomt imod etablering af "El-producerende industrianlæg i Bevaringsværdige Strandnære Indre Farvande".
Støtter kommunens manglende opbakning til projektet (23L)	Heldigvis har Odsherred Kommune meddelt, at den ikke kan gå ind for en vindmøllepark i Sejerø Bugt og nævner her specifikt hensynet til de ca. 27.000 sommerhusejere og kommunens rekreative værdier. Vi gør derfor indsigelse mod etableringen af havmølleparken i Sejerø Bugt
VVM redegørelsen foretages ikke på grundlag konkrete og velbeskrevne anlægsbeskrivelser, og der er en manglende prioritering af områderne (42L, 8I, 9I). Ligesom vurderingerne i redegørelsen ikke indgår tilstrækkeligt i konklusionerne (81L)	(42L) Efter VVM-bekendtgørelsens (BEK nr. 1184 af 06/11/2014) §5 skal myndigheden "udarbejde en VVM-redegørelse, der indeholder en vurdering af anlæggets virkning på miljøet". Den foreliggende VVM redegørelse har karakter af en "ramme-VVM redegørelse", idet den ikke forholder sig til konkrete, velbeskrevne anlæg. Det er her af væsentlig betydning, at placeringen af vindmøllerne inden for området ikke er kendt og beskrevet i redegørelsen. Dette gør det ikke muligt at foretage en fyldestgørende vurdering af miljøpåvirkningen på de områder, der påvirkes af vindmøllernes placering inden for det udpegede område, såsom f.eks. virkningen af radar afskærmning på skibe. Her ud over synes der i den nuværende proces og fremadrettet ikke at ske nogen intern prioritering af de områder, der er udpeget inden for den statslige udbudsordning og den "åbne dørs politik". Det er et åbenlyst svigt at overlade det til investorernes afgørelse, hvilke af områderne, der skal udnyttes herunder i hvilken rækkefølge. Udviklingen bør styres centralt og være båret af hensynet til hvilke områder, der må vurderes som mindst følsomme. Sejerø Bugt hører i den forbindelse til et af de mest følsomme områder især visuelt.

	<p>men også biologisk, hvilket VVM redegørelsen jo netop dokumenterer. En eventuel opførelse af vindmøller i Sejerø Bugt bør derfor i alle tilfælde afvente, at mindre følsomme områder udnyttes fuldt ud først. Såvel Akadimirådet som Naturfredningsforeningen peger på samme forhold.</p> <p>(81L) Disse vurderinger indgår i VVM redegørelsen, men de giver ikke anledning til at indgå i konklusionerne. Det er karakteristisk for langt det fleste emner i rapporten, at de i beskrivelserne er problematiske, men i konklusionerne bliver de "ubetydelige". Det er tydeligvis hensynet til at opføre vindmølleparken og de overordnede klimapolitiske målsætninger, der bliver styrende for de endelige konklusioner.</p>
<p>Fejl og mangler i VVM redegørelsen (7I) - forsigtighedsprincippet og arealbegrænsninger pga. sortand-populationen ikke begrundet</p>	<p>(7I) Forsigtighedsniveau og dermed arealbegrænsning er ikke begrundet</p> <p>Fastsættelsen af grænseværdien for den beregnede øgede dødelighed for Sortand (PBR - Potential Biological Removal) må naturligvis ske på baggrund af en teknisk/naturvidenskabelig vurdering. Ligeledes vil vurderingen af den videnskabelige usikkerhed og dermed en eventuel anbefaling om brug af forsigtighedsprincippet være en teknisk/videnskabelig beslutning. Selve forsigtighedsprincippet er imidlertid en etisk, værdibaseret måde at forholde sig til videnskabelig usikkerhed. Dermed vil beslutninger og konkrete implikationer af beslutninger om anvendelse af forsigtighedsprincippet altid være beslutninger som er politiske i deres natur. Ekspertvurderingerne må naturligvis ligge til grund for en sådan myndighedsbeslutning. Men det er og bliver en opgave for myndigheder at sanktionere anvendelsen af forsigtighedsprincippet og implikationerne for projekterne under miljøvurdering. Som med alle andre myndighedsbeslutninger gælder, at der skal argumenteres for de konkrete beslutninger. Det er desværre ikke Vindmølleindustriens indtryk at dette er sket i tilfældet med sortand-problematikken for VVM'erne for Sæby, Smålandsfarvandet og Sejerø Bugt.</p> <p>Det kan udledes af VVM-materialet, at der med henvisning til forsigtighedsprincippet etableres en de facto ny grænseværdi et sted imellem 57% af PBR som er acceptabel for en 100 MW / 22 km² park i Smålandsfarvandet, og 61% som ikke er acceptabel for en 150 MW park i Sejerøbugt. Der argumenteres tilsyneladende ikke noget sted i VVM-materialet for denne specifikke anvendelse af forsigtighedsprincippet som ligger til grund for begrænsningen af de to sjællandske placeringer. Dette finder Vindmølleindustrien utilfredsstillende, da der inden for afvigelse på få procent-point er tale om afledte begrænsninger af parkstørrelser med stor potentiel betydning for placeringernes kommercielle relevans i den aktuelle konkurrencesituation i udbudsrunder.</p> <p>Vindmølleindustrien opfordrer til at der i den endelige version af VVM-materialet argumenteres klart for en myndighedssanktioneret anvendelse af forsigtighedsprincippet, herunder de procentstater for PBR-grænseværdien der findes acceptable.</p>
<p>Fejl og mangler i VVM redegørelsen (98L) – er de kunstigt dannede rev med i de hydrografiske vurderinger</p>	<p>(98L) På s. 35 (under pkt. 4.3.2) nævnes muligheden for at vækst på fundamentsstrukturer kan føre til kunstigt dannede rev. Er en sådan senere tilkommen barriererisiko for hindring af havvandstrømning omkring møllerne medtaget i den vurdering (under pkt. 4.3.1), der på s. 34 angiver at de hydrografiske forhold forbliver neutrale eller kun ændres i mindre grad?</p>
<p>Der skete på borgermødet en meget væsentlig omfortolkning i forhold til høringsgrundlaget og en fortolkning, som strider mod de faglige vurderinger i VVM-redegørelsen, hvorfor høringen bør gå om (50L, 80L)</p>	<p>(50L) Den 2. september 2015, præsenterede projektleder Bent Sømod fra Energinet.dk redegørelsens hovedresultater for forsamlingen. Særligt to forhold i denne præsentation afveg faktisk fra teksten i VVM-redegørelsen, som dannede udgangspunkt for høringen og mødet.</p> <p>Det første forhold drejer sig om, at det fagligt vurderes at der af hensyn til sortænder kun kan etableres en vindmøllepark på 100 MW, og ikke som planlagt en park på 200 MW. VVM-redegørelsen fastlægger således, at der kun bliver tale om halvt så mange vindmøller som forudsat - og det følger logisk heraf også kun om et tilsvarende halveret areal (fra 44 km² til 22 km²). Bent Sømod omformulerede denne konklusion i sin fremlæggelse til alene at reducere arealet til det halve. Adspurgt om denne overraskende ændring af undertegnede i plenum oplyste Bent Sømod, at det væsentlige i forhold til sortænder er arealet af forstyrrelseskilden for sortænder og ikke antallet af MW og møller, hvorfor han insisterede på denne ændring. Denne omfortolkning af VVM-redegørelsen åbner op for, at der alene med en arealbegrænsning vil kunne opstilles flere vindmøller på det reducerede areal, end VVM-redegørelsen fastlægger.</p> <p>Det må formodes, at omfortolkningen bunder i en interesse i at sikre mere optimale konditioner for potentielle investorer, idet omfortolkningen vil kunne åbne op for en mulighed for at der kan opstilles flere vindmøller på det halve areal end VVM-redegørelsen konkluderer. Hvis omfortolkningen afføder dette flere principielle og faglige problemer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Der er tydeligvis forskel på det grundlag høringen foregik på og den fortolkning, som fremlagdes på borgermødet. I såvel de høringsberettigedes forberedelser og vurderinger har der være tale om en halvering af mølletallet (og følgende af arealet), hvilket også har fremgået af såvel udsendelser i TV Øst, og lokale aviser, hvor fx Kalundborgs borgmester, Martin Damm, har udtalt, at den visuelle gene ville blive reduceret, når der kun bliver tale om det halve antal møller. Skulle der klemmes flere vindmøller ind end angivet i VVM-redegørelsen vil der blive tale om en mere kompakt visuel påvirkning, som ikke er behandlet eller visualiseret i VVM-rapporten. Høringen vil så være foretaget på et misvisende grundlag – ikke mindst den visuelle påvirkning er noget som optager mange af høringsparterne. - Pointen om at det i forhold til forstyrrelse af sortænder alene er væsentligt at arealet halveres er fagligt ukorrekt. Hvis der etableres flere vindmøller end VVM-redegørelsen fastlægger, vil der blive tale om at barriere-effekten for fugle forøges ligesom forstyrrelsen i og omkring mølleområdet intensiveres. Bl.a. vil der proportionalt med den øgede mængde af møller forekomme en forøgelse af trafikken med servicebåde. Jo flere møller som skal serviceres, jo flere møller vil skulle serviceres, og servicebåd-trafik er en meget væsentlig forstyrrende faktor for sortænder, og ikke mindst fjerfældende sortænder, som nye undersøgelser dokumenterer,

	<p>forekommer i området i store mængder (jf "Relationen mellem den geografiske fordeling af fældende sortænder og menneskelige aktiviteter". Notat fra DCE d. 11. september 2015). At servicebåde i særlig grad er et forstyrrende fænomen, som fortrænger sortænder, hænger sammen med disse fartøjer fart, larm og hyppige retningsskift, som dykænder ikke kan vende sig til. Dette fænomen er almindelig kendt blandt fagfolk og kan bl.a. findes bekræftet i: "Havmøllepark ved Rødsand VVM-redegørelse". Baggrundsrapport 16, DMU, juli 2000.</p> <p>Denne indsigelse insisterer således på, at man ikke blot med et administrativt snuptag kan efterfølgende kan ændre et allerede godkendt og publiceret høringsgrundlag – og på at høringen må gå om, hvis grundlaget ændres så væsentligt.</p> <p>Det andet forhold er af lignende karakter, og må formodes at være motiveret i samme interesse for at sikre optimale betingelser for potentielle investorer. Det drejer sig igen om hensynet til sortænder. I VVM-redegørelsens samlerapport siges: Det vil altså alene være muligt at etablere en havmøllepark på 100 MW ved Sejerø Bugt og under forudsætning af, at der ikke samtidigt etableres kystnære havmølleparker ved Smålandsfarvandet eller ved Sæby for at en skadevirkning på udpegningsgrundlaget for sortand kan afvises. Samme vurdering præsenteres i den til grundliggende faglige baggrundsrapport: "Sejerø Bugt Offshore Wind Farm Appropriate Assessment Birds Natura 2000", hvor kumulative effekter for sortænder behandles i forhold til, at der forekommer sortænder i både Sejerøbugten, i Smålandsfarvandet og ud for Læsø, og at alle tre områder indgår i det aktuelle statslige udbud. På mødet udtalte projektleder fra Energinet.dk, Bent Sømød, i sin fremlæggelse for forsamlingen, at VVM-redegørelsen konkluderede, at der ikke kunne etableres "fuldt udbyggede" kystnære havvindmølleparker i Smålandsfarvandet (som i sin VVM ligeledes halveres til 100 MW) og ud for Sæby. VVM-redegørelsen opererer imidlertid ikke med begrebet "ikke fuldt udbyggede vindmølleparker" i afsnittende om kumulativ effekt, men udelukker helt, at der vil kunne etableres havvindmøller de pågældende steder i fald der etableres en 100 MW havvindmøllepark i Sejerøbugten. Også her er der således tale om en meget væsentlig omfortolkning i forhold til høringsgrundlaget og en fortolkning, som strider mod de faglige vurderinger i VVM-redegørelsen – og der gøres derfor også hermed indsigelse derimod.</p> <p>(80L) Af det oprindelige 60 km² undersøgelsesområde er beskrevet at kun de 44 km² kunne anvendes til opstilling af møller. Man må nu så regne med at reduktionen af den tilladelige effekt fra de 200 MW til max 100 MW medfører at området reduceres til maksimalt 22 km².</p> <p>For at undgå misforståelser ringede jeg d. 27 juli til Bent Sømød fra Energinet og fik her bekræftet at det var rigtigt forstået. På mit spørgsmål om man nu kunne regne med at de 100 MW lå fast svarede Bent Sømød at det var helt teoretisk at nogen ville gøre indsigelse mod nedsættelsen af vindmølleparkens maksimale effekt fra 200 til 100 MW.</p> <p>Ikke desto mindre fremlagde Bent Sømød på borgermødet d. 2 september en helt anden fortolkning af udformningen af vindmølleparken. Denne fortolkning indebærer at der vil kunne installeres mere end de 100 MW indenfor et område på 22 km² (dog formentlig maksimalt 200 MW). Den nye fortolkning var begrundet i at det er det optagne areal der er afgørende for fortrængningen af Sortænder og ikke den samlede effekt eller antallet af vindmøller.</p>
<p>Mangler begrundelse for beslutning (75L)</p>	<p>(75L) Vi har deltaget på borgermødet den 2. september 2015 i Kalundborg samt studeret det udleverede materiale. Vi har ikke hørt eller læst nogen begrundelse – hverken vedrørende nye arbejdspladser, indtjening eller miljøforbedringer – som tilnærmelsesvis kan nødvendiggøre en så stor forringelse af naturen, miljøet og livskvaliteten for så mange mennesker.</p>
<p>VVM redegørelse er at betragte som en "ramme-VVM" (76L) og der bør derfor være en ny høringsrunde, som det var tilfældet på Samsø (80L)</p>	<p>(76L) VVM redegørelse er at betragte som en "ramme-VVM", da den ikke forholder sig til konkrete beskrevne anlæg. Det er af væsentlig betydning, at placeringen af vindmøllerne indenfor området ikke er kendt og beskrevet.</p> <p>(80L) Hvis det ønskes at Sejerø Bugt fortsat skal indgå i udbudsrunder skal VVM rapporten præciseres mht. udformning og placering af området og størrelsen af vindmølleparken, og derefter skal der foretages en ny høringsrunde når der er klarhed over hvad det er man skal tage stilling til.</p> <p>Der henvises til at der er præcedens for en ny høringsrunde efter at indsigelser havde givet grundlag for en ny placering i forbindelse med Samsø vindmøllerne. Dette fremgår af vedlagte link: http://188.64.159.37/graphics/Energiforsyning/Vedvarende_energi/Vind/havvindmoeller/Kystnaere_mv/Samsoe/sammenf_hoering_samsoe.pdf</p>
<p>En opførsel af havvindmølleparken i Sejerø bugt vil være ulovlig (105L)</p>	<p>(105L) En opførsel af en havvindmøllepark i Sejerø Bugt vil</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ikke efterleve lovens ord, idet sommerhusejerne der vel rettelig kan benævnes som berørt part, i realiteten ikke er blevet informeret eller hørt. Jævnfør den dårlige og mangelfulde annoncering. 2. Skade et internationalt naturområdes integritet, da projektet vil blive kilet ind mellem internationalt fredede Natura 2000 områder og nationalt beskyttede områder. 3. Hertil kommer, at ingen sociale eller økonomiske samfundsinteresser gør det bydende nødvendigt, at opstille en vindmøllepark i Sejerø Bugt. Vi har i hvert fald ikke set nogen dokumentation herfor. <p>Konklusionen kan kun være at, Energinet og/eller Energi styrelsen på trods af loven har igangsat udbud og projektering af en havvindmøllepark i Sejerø Bugt. Spørgsmålet er måske endog, om der ikke i virkeligheden begås lovbrud ved at opføre en vindmølle park som foreslået i Sejerø Bugt.</p> <p>På vegne af 1100 sommerhusejere og fastboende på Røsnæs og Sejerø Bugts kyst fra Røsnæs til Ordrup Næs samt Sejerø kræver vi projektet med en Havvindmøllepark i Sejerø Bugt stoppet og skrinlagt for altid.</p>
<p>Hvis projektet ikke kendes lovligt, kræves</p>	<p>(105L) Subsidiært kræver vi at VVM-redegørelsen suppleres med præcise, tilbuds-gående og retvisende</p>

<p>subsidiært at VVM redegørelsen suppleres med angivne undersøgelser (105L)</p>	<p>undersøgelser af:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Risikoen for kollisioner mellem skibe og havvindmøller. Risikoen for og påvirkningen af Sejerø Bugts marine miljø ved oliudslip fra havarerede skibe, som i antal af over 20.000 årligt sejler tæt forbi det udpegede opstillings areal og heraf er der ca. 6500 tankskibe. Samt hvilket beredskab der er nødvendigt og parat for at sikre hav- og kystmiljøet i Sejerø Bugt mod en oliekatastrofe. 2. Mere præcis optælling af sortand i Natura 2000 området og fourageringsområderne der rækker ud i det planlagte mølleopstillings område samt adgangs korridorerne, som også skal beskyttes i henhold til den internationale forpligtelse. Dansk Ornitologisk Forening oplyser om nye optællingsmetoder med højere flyvende fly og computerstyrede fotooptagelser af fuglebestanden. En metode der allerede ved lov er indført i Tyskland og England. 3. Ny gennemgang og beregning af den beskæftigelsesmæssige effekt af en møllepark. I VVM- redegørelsen er der anslået en beskedent jobskabelse, men der er ingen beregninger eller begrundelser for antagelserne, der fremstår som rene postulater, der savnes ligeledes en nøje beregning af tabet af arbejdspladser i hotel, turist, restaurant/cafe erhvervene. VVM – redegørelsen nævner mulige tab, men beregner eller begrundet overhovedet ikke disse antagelser. 4. Beregninger af tabet i ejendomsværdier, gennemført med lokale ejendomsmæglere. Tab, som det er helt afgørende, at kende størrelsen på når/hvis, der skal fastsættes erstatninger for værditab. 5. Revurdering af den visuelle skadepåvirkning. De præsenterede visualiseringer er ikke retvisende og troværdige. Hvis man fra sydsiden af Røsnæs ser mod Asnæs fremtræder de der opsatte 6 vindmøller meget markant, og det er på 5 km afstand. Møllerne er i øvrigt af samme højde, som de planlagte møller i Sejerø Bugt. Fra vest spidsen af Røsnæs kan møllerne syd for Samsø ses i klart vejr, og de er hele 17 km væk. Yderligere er der ikke foretaget vurdering af den mulige ekko effekt, når møllerne er placeret i en bugt 8. Lysreflektioner fra møllerne er ikke beskrevet, desuagtet at der findes krav om maksimalt tilladte lysreflekser fra kystnære huses vinduer i tæthed til Natura 2000 områder, hvorfor det må formodes at de samme krav gælder for møllerne 9. Utilstrækkelig og manglende information om forsvarrets radarsystemers påvirkning af og mulige begrænsninger i befolkningens adgang til sejlads, benyttelse af tv, radio, mobiltelefon og andre elektroniske apparater. 10. Nyvurdering af og større hensyntagen til påvirkningen af befolkningen, hvis livskvalitet og rekreative behov er nedprioriteret i VVM - redegørelsen, som bør behandle disse områder med langt større ansvar. Forskere på Ålborg Universitet arbejder aktuelt med studier af stress og andre mentale sygdomme hos mennesker, der bor i synsnærhed af vindmøller. En udgivelse herom er planlagt. <p>Det virker underligt og urovækkende, at hensynet til fugle, frøer og firben har større vægt end hensynet til mennesker.</p>
<p>Der vil med stor sandsynlighed findes UXO i projektområdet, primært i form af miner fra 2. verdenskrig (4M)</p>	<p>(4M) "Unexploded Ordnance Desk Based Study with Risk Assessment, August 2013" viser ydermere, at risikoniveauet for UXO i projektområdet vurderes at spænde fra "lav" til "moderat/ høj" alt efter hvilken type arbejde, der udføres, inden forebyggende tiltag er gennemført. Det beskrives ligeledes detaljeret, hvilke tiltag, der skal foretages, for at reducere risikoniveauet til et, der spænder fra "lav" til "lav/moderat" og dermed opnå et acceptabelt niveau efter det beskrevne ALARP-princip (As Low As Responsably Practicable). Det bør dog fremgå tydeligt af redegørelsen, hvad risikoniveauet ved arbejde i projektområdet er samt hvilke forebyggende tiltag, der skal gennemføres for at opnå et acceptabelt risikoniveau efter ALARP-princippet. I redegørelsen er der beskrevet, at et senere ammunitionssurvey vil kunne identificere, om ammunition er til stede i projektområdet, og at effekterne (risikoen for eksplosion) ikke er behandlet yderligere i denne VVM-redegørelse. I forhold til Sejerø Bugt er der særlige forhold, der gør sig gældende, hvor undervandsstrømme kan afdække UXO, der tidligere har været skjult under havbunden. Disse særlige forhold gør, at et ammunitionssurvey ikke med sikkerhed vil kunne fastslå et risikoniveau på længere sigt, da forholdene vedr. UXO kan ændre sig løbende. I forbindelse med tidligere hørings svar vedrørende de 6 kystnære havmølleparker, har Forsvaret bemærket, at Søværnet i Sejerø Bugt ved gentagne øvelser har forsøgt at rydde Sejerø Bugt området, men der har altid efter øvelse kunne konstateres nyfundne objekter. Dette gør sig stadig gældende. Det skal derfor understreges, at det kan gøre undervandsarbejde i området særdeles risikabelt. Derfor vil en detailsurvey ifht. til de enkelte møllepositioner, når disse er kendt, være et nødvendigt tiltag. Ydermere skal det understreges, at hvis der under arbejde på havbunden findes rester af ammunition eller anden mistænkelig genstand, så skal arbejdet standses øjeblikkeligt, og Værnsfælles Forsvarskommando kontaktes, jf. § 14 i bekendtgørelse nr. 1351 af 29/11/2013 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i danske farvande. I ovennævnte paragraf henvises der til Søværnet Operative Kommando, men efter den ændrede organisering af ledelsen af Forsvaret skal der nu henvises til Den Værnsfælles Forsvarskommando.</p>
<p>(6M) påpeger følgende ift. affaldshåndtering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omtalen af problematiske stoffer bør præciseres - Der bør udarbejdes en afviklingsplan for møllerne med henblik på håndtering af materialer og affald - Det præciseres ift. VVM redegørelsens del 3, at problematiske stoffer og materialer skal identificeres, udsorteres og håndteres i overensstemmelse med gældende 	<p>(6M) I rapporterne Baggrundsrapport, Påvirkning af miljøet i øvrigt og VVM-redegørelse, Del 3: Miljøforhold på land bør det i omtalen af affaldshåndtering præciseres, at problematiske stoffer og materialer skal identificeres, udsorteres og håndteres i overensstemmelse med gældende lovgivning om affald. Det bemærkes, at denne lovgivning omfatter mere end blot affaldsbekendtgørelsen. I den forbindelse kan bl.a. følgende nævnes: Europaparlamentets og Rådets forordning om persistente organiske miljøgifte, Bekendtgørelse om at bringe elektrisk og elektronisk udstyr i omsætning samt håndtering af affald af elektrisk og elektronisk udstyr og muligvis bekendtgørelse om selektiv nedrivning af statsbygninger. Det bemærkes i øvrigt, at hvad angår nedtagning af møller og håndtering af det affald der frembringes, fremgår det af, at entreprenøren, 2 år før dekommissionering af møllerne, skal udarbejde en afviklingsplan, som vil følge bedste praksis og lovgivning på det givne tidspunkt, samt at afviklingen vil foretages efter aftale med relevante myndigheder. Der bør stilles krav, om at der i forbindelse med nedtagning af møllerne skal udarbejdes en detaljeret plan for, hvordan problematiske stoffer og materialer vil blive identificeret, udsorteret og håndteret. Der skal ligeledes udarbejdes en detaljeret plan for, hvilke af møllernes materialer,</p>

<p>lovgivning om affald</p>	<p>der kan nyttiggøres, og for hvordan disse materialer vil blive håndteret. Endelig skal der udarbejdes en detaljeret plan for, hvordan møllernes øvrige materialer vil blive affaldshåndteret.</p> <p>I rapporterne Baggrundsrapport, Påvirkning af miljøet i øvrigt og VVM-redegørelse, Del 3: Miljøforhold på land bør det i omtalen af affaldshåndtering præciseres, at problematiske stoffer og materialer skal identificeres, udsorteres og håndteres i overensstemmelse med gældende lovgivning om affald. Det bemærkes, at denne lovgivning omfatter mere end blot affaldsbekendtgørelsen. I den forbindelse kan bl.a. følgende nævnes: Europaparlamentets og Rådets forordning om persistente organiske miljøgifte, Bekendtgørelse om at bringe elektrisk og elektronisk udstyr i omsætning samt håndtering af affald af elektrisk og elektronisk udstyr og muligvis bekendtgørelse om selektiv nedrivning af statsbygninger.</p>
<p>Ønske om konkrete præciseringer i VVM-redegørelsen (4M)</p>	<p>(4M) Mere tekstnært bemærkes følgende:</p> <p>VVM del 0</p> <p>I pkt. 5.2 står der:</p> <p>"Der har ligeledes været afholdt møde med Marinestaben (tidl. Søværnets Operative Kommando, SOK), hvor mulige påvirkninger af Marinestabens radarsystemer blev drøftet". Hvor der anvendes Marinestaben anden gang i sætningen, bør der rettelig stå Forsvarets (radarsystemer).</p> <p>I pkt. 8.1 står der:</p> <p>"I forbindelse med en eventuel etablering af en havmøllepark i Sejerø Bugt vil der blive foretaget konkrete vurderinger af virkningen på Forsvarets radarovervågning og de fornødne opdateringer og suppleringer af eksisterende radarsystemer vil blive gennemført." Da sådanne opdateringer eller modforanstaltninger kan være bekostelige bør ansvaret for finansiering fremgå af redegørelsen.</p> <p>I pkt. 9.1.3 beskrives det mulige behov for opdatering eller modforanstaltninger ligeledes. Også her bør ansvar for finansiering fremgå entydigt – det er til dels anført i sætningen, "Forsvaret har oplyst, at de ikke har planer om en opdatering/udskiftning af deres eksisterende radarsystemer.", men dette bør præciseres.</p> <p>VVM del 1</p> <p>Intet at bemærke.</p> <p>VVM del 2</p> <p>I pkt. 11.17.1 står der:</p> <p>"Der har ligeledes været afholdt møde med Marinestaben (tidligere SOK), hvor mulige påvirkninger af Marinestabens radarsystemer blev drøftet. Endelig har Marinestaben og Erhvervsstyrelsen deltaget i første offentlighedsfase for Smålandsfarvandet Havmøllepark".</p> <p>Der bør rettelig stå Den Værnsfælles Forsvarskommando, hvor Marinestaben er anvendt.</p> <p>I pkt. 11.17.2 står der:</p> <p>"Marinestaben og Flyvertaktisk Kommando foretager farvandsovervågning og flyregistrering i dansk territorium" Der bør rettelig stå Den Værnsfælles Forsvarskommando i stedet for Marinestaben og Flyvertaktisk Kommando.</p> <p>I pkt. 16.3 står der:</p> <p>At Forsvarsministeriets Materiel og Indkøbsstyrelse skal inddrages. Der kunne med fordel skrives "Forsvaret og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse. Ligeledes bør ansvaret for finansiering af afværgeforanstaltningerne, som kan være betydelige, fremgå tydeligt af redegørelsen.</p> <p>VVM del 3</p> <p>Intet at bemærke.</p> <p>VVM del 4</p> <p>I pkt. 27.11 og 27.12, omtales de mulige påvirkninger af Forsvarets radarsystemer. Ansvaret for finansiering bør fremgå tydeligt.</p>
<p>Der er påtalt følgende fejl og mangler ift. VVM redegørelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - der efterlyses erfaringer fra andre projekter ift. støj og udsigtsgener (26L) - der efterlyses bedre analyse af de kumulative effekter (31L) 	<p>(26L) Den impact analyse som lægger til grund for VVM fremstår ikke som velunderbygget. Særligt savnes inddragelse af erfaringer fra tidligere etableringer af vindmølleparker. Hvordan har lokalsamfundet oplevet støj- og udsigtsgener? Samtidig er fordelene praktisk talt ikke analyseret - det fremgår blot at "Fordelen ved at gennemføre projektet vil være, at der på sigt vil ske en reduktion i udledningen af CO2, hvorved projektet vil bidrage til en opfyldelse af den energipolitiske målsætning og dermed bidrage til en bekæmpelse af de globale klimaforandringer." Det fremstår som en ualmindelig spinkel analyse af de fordele som skal opveje ovennævnte, og andre, ulemper - og desuden uden overvejelse af eventuelle alternativer for at nå de såkaldte energipolitiske målsætninger.</p> <p>(31L) Der er i bugten ikke plads nok til parken og derfor er størrelsen er af miljømæssige årsager (i VVM redegørelsen) reduceret til kun maksimalt 100 MW og må ikke opføres samtidig med parker i Sæby eller Smålandsfarvandet. Der mangler i VVM rapporten at blive taget stilling til den kumulative effekt af etablering af en større park i Jammerlandsbugten.</p>
<p>Fejl om mangler i VVM redegørelsen (8M)</p> <ul style="list-style-type: none"> - afmærkning ikke nævnt i kumulative effekter - forbud mod fiskeri i etableringsfasen - sejladsforhold <p>Sproglige korrekture ang. sejlruiterne</p>	<p>(8M) Søfartsstyrelsen har tidligere via Erhvervs- og Vækstministeriet givet kommentarer til VVM for Sejerø Bugt Havmøllepark (se vedlagte). Umiddelbart ser det ud til, at de fleste af Søfartsstyrelsens bemærkninger er kommet med i den offentlige høring, men ikke alle:</p> <p>1. VVM Del 0, ikke teknisk resume:</p> <p>Side 24 - Billedet med lysafmærkning viser kun rødt lys (flyafmærkning). Søfartsafmærkningen (gul blink) er ikke vist.</p> <p>Side 40 – En eventuel påvirkning af skibsradar mangler.</p> <p>Pkt. 6.4 (side 46) Fiskeri - Der vil være totalt forbud mod fiskeri i etableringsfasen. Forbudsområde oprettes.</p> <p>Side 49 - Passagerskibe i rute 4 = færgefart.</p> <p>Pkt. 7 Sejladsforhold - På trods af, at risiko for kollision vurderes til at være lav, og påvirkningen af</p>

sejladforholdene vurderes til at være af mindre grad, så skal der udføres forskellige risikoreducerende tiltag.
Pkt. 8 Kumulative effekter - En evt. åbendør møllepark i Jammerland Bugt kunne nævnes.
Pkt. 9 - Der skal vel også nævnes afværgeforanstaltninger i forhold til skibstrafikken (afmærkning).

2. VVM Del 1, Indledning og baggrund
IAB

3. VVM Del 2, det marine miljø:

Pkt. 10.4.2 (side 19-20) - En eventuel transformatorstation placeret uden for parken, vil blive afmærket uafhængigt af selve mølleparken.

Søfartsstyrelsen afventer konkret forslag og ansøgning til sejladsmærkning, skiltning m.v., når der foreligger nærmere om mølleparkens layout.

Pkt. 13.2.4 (side 185) - Der planlægges muligvis også en havvindmøllepark i Jammerland Bugt, som kan have en kumulativ effekt på sejladforhold.

4. VVM Del 3
Ikke Søfartsstyrelsens område

5. VVM Del 4, Sammenfatning og konklusion:
IAB.

Miljø- og Fødevarerministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk